

VISIE SPORTACCOMMODATIES
GEMEENTE ZWOLLE

13 NOVEMBER 2019

Aan

Gemeente Zwolle
T.a.v. de heren A. Janssen en B. Jeensma

Van

Hospitality Group
Smallepad 15
Postbus 2186
3800 CD AMERSFOORT

Auteur

Dick Leijen

Project

Actualisatie Sportaccommodatiebeleid

Betreft

Visie Sportaccommodaties Zwolle

Ons kenmerk

000874/R190189.03/DL/MK

Datum

13 november 2019

© 2019 Hospitality Group

Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld mag, zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de rechthebbenden c.q. door de rechthebbenden gemachtigden, niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, hetgeen ook van toepassing is op de gehele of gedeeltelijke bewerking.

SAMENVATTING

HET PROJECT

September vorig jaar is gestart met het project Actualisatie Sportaccommodatiebeleid Zwolle. Dit project is in essentie een onderzoek naar de bestaande en toekomstige verhouding tussen vraag en aanbod van sportaccommodaties in Zwolle. Het project is gestart met een vraag- en aanbodvergelijking van de binnensportaccommodaties (fase 1). Daarna zijn de buitensport en de openbare ruimte onder de loep genomen (fase 2). De resultaten van beide fases zijn in dit rapport neergelegd.

SPORTACCOMMODATIES IN ZWOLLE, EEN GOEDE UITGANGSSITUATIE

In zijn algemeenheid geldt dat de sportinfrastructuur in Zwolle goed op orde is. De volgende bevindingen liggen ten grondslag aan deze conclusie:

- Op de eerste plaats geldt dat de sportdeelname in Zwolle hoog is. Het percentage inwoners dat lid is van een sportvereniging is in Zwolle aanmerkelijk hoger dan in gemeenten met een vergelijkbare omvang. Ook de totale sportdeelname (het percentage inwoners dat regelmatig sport al dan niet in verenigingsverband) is in Zwolle hoger.
- Op de tweede plaats geldt dat het aanbod van accommodaties (zowel binnen als buiten) de toets der kritiek kan doorstaan. Voor de binnensport geldt dat Zwolle beschikt over een aanbod van sporthallen en sportzalen dat kwalitatief op orde is, functioneel is en goed gespreid is. Daarbij geldt dat dit aanbod nog verder zal verbeteren door de nieuwe WRZV-hallen en de beoogde komst van de particuliere ontwikkeling Sport XL. Voor de buitensport gelden min of meer dezelfde conclusies. Ook het aanbod van buitensportparken is over het algemeen kwalitatief en functioneel op orde en goed gespreid. Als laatste geldt dat de sportieve mogelijkheden van de openbare ruimten in Zwolle fors beter zijn dan in andere gemeenten.
- Op de derde plaats geldt dat vraag en aanbod op dit moment redelijk in evenwicht zijn. Het gebruik/de bezetting van de meeste binnen- en buitensportaccommodaties kan de toets der kritiek goed doorstaan. Kortom, de huidige situatie biedt een goede basis voor een toekomstbestendige sportinfrastructuur.

BIJSTURING IS NODIG OM DE GOEDE SITUATIE TE BEHOUDEN

De algemene conclusie over de huidige situatie neemt niet weg dat er ook tekortkomingen zijn in het aanbod van sportaccommodaties. Die tekortkomingen hebben betrekking op de capaciteit van accommodatie, maar vooral op kwaliteit en functionaliteit. De belangrijkste tekortkomingen zijn:

- In Zwolle is een overmaat aan gymzalen aanwezig. Met dit project zijn ongeveer 80 gymzalen in kaart gebracht. Dat is een uitzonderlijk hoog aantal in relatie tot de omvang van de stad.
- Er ontstaat een tekort aan sportaccommodaties in het Stadsdeel West. Het inwonersaantal van dit stadsdeel groeit door de uitbreiding van Stadshagen. Door die groei zal een tekort ontstaan aan binnensportaccommodatie en aan voetbalaccommodatie.
- Voor voetbal geldt dat gemeentebreed vraag en aanbod in evenwicht zijn. Als vraag en aanbod worden vergeleken per stadsdeel en per park moeten andere conclusies worden getrokken. Er zijn teveel parken/verenigingen met een overschot of juist tekort aan velden.
- De vraag/behoefte naar sportaccommodaties vanuit het onderwijs, verenigingen en recreanten verandert van karakter. Door die verandering ontstaat ook een andere behoefte aan accommodaties. De belangrijkste veranderingen zijn:
 - De inzichten in de wijze waarop bewegingsonderwijs moet worden aangeboden, zijn veranderd. Die veranderingen laten zich samenvatten met:
 - Van klassikaal onderwijs, naar kleinere groepen die tegelijkertijd verschillende beweegvormen en beweeglijnen beoefenen.
 - Van uitsluitend de verplichte klokuren in de gymzaal, naar ook bewegen op andere momenten en andere locaties.
 - Van de traditionele sporten naar ook meer moderne sporten zoals free runnen, survival, et cetera.

De veranderende kijk op bewegen en sporten heeft ook gevolgen voor de behoefte aan binnensportaccommodatie. Gymzalen, met de traditionele belijning en de traditionele toestellen zijn onvoldoende functioneel. De gymzalen zijn nog te zeer gericht op het klassikale onderwijs en de traditionele sporten.

- Ook in Zwolle verlaten de tieners in groten getale de verenigingen. Het verplichtende karakter van de verenigingen en de druk van school en bijbaantjes zijn enkele oorzaken. Meer spanning, minder verplichtend, de buitenruimte en nieuwe vormen van sport zijn enkele steekwoorden die de veranderende behoefte van de tieners kenmerken.
- Het aantal ouderen neemt toe in Zwolle en de ouderen worden gemiddeld ook ouder. Dat leidt tot andere behoeftes op het gebied van sport en bewegen (bereikbaar, toegankelijk, minder intensieve vormen van bewegen, ontmoeting).
- Steeds meer ouders combineren werk, zorg voor kinderen en zorg voor naasten. De hoeveelheid vrije tijd van deze groep inwoners van Zwolle vermindert waardoor er druk ontstaat op de mogelijkheid om te sporten of te bewegen. Gemak en combineren van taken zijn sleutelbegrippen om deze groep inwoners aan het bewegen te krijgen/te houden.
- Steeds meer verenigingen uit Zwolle veranderen van karakter. Er is bijvoorbeeld een toename van het aantal verenigingen dat een brede maatschappelijke functie nastreeft. Ook de verenigingen die vormen van multisport introduceren in trainingen of in het aanbod van derden neemt toe. Ook neemt het aantal verenigingen toe dat andere vormen van lidmaatschappen (naast de traditionele lidmaatschappen) introduceert.
- Het beheer van de sportaccommodaties kent tekortkomingen. Het beheer is te versnipperd over meerdere partijen, waardoor aan inwoners geen totaaloverzicht kan worden geboden en het ontbreekt aan een klantvriendelijk portaal waar hallen, zalen en velden kunnen worden gereserveerd.

ZEVEN ONTWIKKELRICHTINGEN VOOR HET TOEKOMSTIGE AANBOD VAN SPORTACCOMMODATIES IN ZWOLLE

Met dit project zijn 7 ontwikkelrichtingen voor de sportaccommodaties in Zwolle benoemd. Die ontwikkelrichtingen zijn in hun samenhang nodig om vraag en aanbod in evenwicht te krijgen en te houden. De ontwikkelrichtingen zijn:

1. MODERNE GYMACCOMMODATIE

Het huidige aanbod van gymzalen is te groot, biedt teveel van hetzelfde en is een belemmering voor het moderne bewegingsonderwijs. Het is wenselijk als de komende jaren een ontwikkeling in gang wordt gezet die enerzijds het aantal gymzalen/accommodaties vermindert en anderzijds deze vermindering (gedeeltelijk) compenseert met meer eigentijdse en multifunctionele accommodaties. De plannen om te komen tot een Strategisch HuisvestingsPlan voor het onderwijs biedt handvatten om deze ontwikkeling in gang te zetten.

De ontwikkeling om te komen tot moderne gymaccommodatie draagt ook bij aan het bereiken van de groeiende groep ouderen voor sport en bewegen en aan de tieners. Voor deze doelgroepen is ook een toegankelijk en goed gespreid aanbod van accommodaties nodig in de buurten en wijken. De gedachte van beweeglijnen, die onderdeel uitmaakt van nieuwe gymaccommodaties, is ook zonder meer toepasbaar voor bewegingsactiviteiten voor ouderen, chronisch zieken en gehandicapten en voor de tieners.

Moderne gymaccommodatie hoeft zich overigens niet uitsluitend te beperken tot de binnensport. Ook het vergroenen en beweegvriendelijker maken van schoolpleinen (bestaand beleid binnen de gemeente Zwolle) en buitensportparken kunnen een functie vervullen.

2. ANDERS PROGRAMMEREN/MULTISPORT

Het is wenselijk dat de gebruikers van de sportaccommodaties hun aanbod op onderdelen aanpassen. De aanpassingen zijn concreet:

- Het moderne bewegingsonderwijs is gebaseerd op een basisgedachte van grondvormen van bewegen en daarbij passende beweeglijnen. Idealiter wordt die visie doorgetrokken naar de jeugdtrainingen binnen de verenigingen.
- Eén van de aanpassingen die wordt geadviseerd is om nieuwe sporten te introduceren om de tieners – die de verenigingen hebben verlaten – een alternatief te bieden. Nog beter is het echter, om deze uitval te voorkomen. Dat zal in de praktijk slechts gedeeltelijk lukken, maar verenigingen kunnen hun aanbod aanpassen om de uitval te verminderen door een ander aanbod (minder verplichtend, meer afwisselend) voor deze groep te bieden.
- Verenigingen kunnen, voor de drukbezette ouders van hun jeugdleden, een aanbod ontwikkelen. Dit om deze ouders de gelegenheid te bieden om te bewegen en dat te combineren met bijvoorbeeld halen en brengen van de kinderen. Dit kan overigens niet voor alle verenigingen en accommodaties (de accommodaties moeten het in zich hebben om een afwisselend aanbod te kunnen bieden voor deze ouders, zie ‘clusteren, sportieve omgevingen’).

3. ÉÉN PORTAAL EN ROOSTEREN

Het beheer van de sportaccommodaties in Zwolle is te versnipperd. Het is eenvoudigweg lastig – als inwoner van Zwolle – om een beeld te krijgen van de beschikbaarheid van accommodatie en een hal, zaal of veld te reserveren. Bovendien geldt dat teveel van hetzelfde wordt geboden (in alle hallen moet op dit moment in principe alles kunnen plaatsvinden) en dat sommige verenigingen te versnipperd over meerdere binnensportaccommodaties zijn gehuisvest. Het is wenselijk dat deze situatie wordt veranderd. De nodige veranderingen zijn:

- In Zwolle dient één portaal te komen voor de toegang tot accommodaties. De verschillende beherende instellingen van de accommodaties moeten tot betere en klantvriendelijker afspraken komen om de capaciteit inzichtelijk te maken en te reserveren.
- Tegelijkertijd is het wenselijk dat de roosters van vooral de sporthallen en sportzalen tegen het licht worden gehouden om te komen tot een eerlijke, transparante en voor verenigingen betere verdeling van de capaciteit. Tegengaan van versnippering van verenigingsactiviteiten en accenten in de bezetting zijn wenselijk. Dit houdt in dat gezamenlijk richtlijnen worden opgesteld voor het verdelen van de capaciteit. Richtlijnen die elders gebruikt worden zijn bijvoorbeeld: voorrang voor het onderwijs, gevolgd door de georganiseerde sport, daarbinnen voorrang voor de jeugd, clusteren van sporten en verenigingen, et cetera.
- Bij de totstandkoming van één portaal ligt het volkomen voor de hand dat de verhuur van buitensportaccommodaties daar ook bij aansluit.

4. SPORTPARKWIJKMANAGEMENT

Volgend jaar eindigt de subsidie voor het sportparkmanagement. Met de huidige opzet van het sportparkmanagement is al het nodige bereikt, maar meer en betere resultaten liggen binnen handbereik. Bij voorkeur ontwikkelt het sportparkmanagement zich als volgt:

- Het sportparkmanagement wordt ingezet op locaties waar binnen- en buitensport, onderwijs, welzijn en zorg aanwezig zijn. Vooral op die locaties zijn de randvoorwaarden aanwezig om:
 - Toegesneden arrangementen aan te bieden voor ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking.
 - Afwisselend sport- en beweegprogramma's aan te bieden voor tieners (spannender bewegen) en ouders (eenvoudiger bewegen).
- Het Sportparkmanagement richt zich niet alleen op het park, maar ook – of juist vooral - op het omliggende gebied en de samenwerkingspartners die daar zijn gevestigd. De wijk/buurt waar het park is gevestigd vormt veel meer het werkgebied, met als uitvalsbasis het sportpark.

- Het Sportparkmanagement richt zich niet alleen op de samenwerking tussen alle partners, maar ook op delen van het gebruikerbeheer van het park (het roosteren, de verhuur van velden en voorzieningen). Op die wijze wordt ook de versnippering in de verhuur van de parken tegengegaan. Idealiter huurt 'het sportparkmanagement' het hele park van de gemeente en verhuurt zelfstandig onder aan verenigingen en derden.
- Het Sportparkmanagement wordt niet alleen gefinancierd vanuit sport en bewegen. Vanwege de bredere functie in het sociale domein is medefinanciering vanuit het sociale domein meer dan verdedigbaar.

5. AANBOD IN WEST

Het aantal inwoners van het Stadsdeel West gaat verder toenemen. In de huidige situatie is het aanbod van sportaccommodaties nog voldoende, maar dat evenwicht slaat binnenkort om in een tekort aan accommodatie. Dat tekort geldt voor de binnensport, voor de buitensport en ook voor de openbare ruimte. De opgave is West is dus om de capaciteit uit te breiden, gegeven de overige ontwikkelrichtingen voor de sportaccommodaties in Zwolle (combineren van meerdere functies, clusteren, etc.). Wellicht dat een eventuele ontwikkeling van de Van Der Capellen Scholengemeenschap in Stadshagen een aangrijpingspunt kan bieden. Stadshagen is één van de locaties die in onderzoek zijn voor de toekomstige huisvesting van deze school.

6. NIEUWE SPORTEN

Vooraf voor de tieners is het – als zij de verenigingen eenmaal hebben verlaten – wenselijk om een ander en aantrekkelijker aanbod te realiseren. Dit vereist ruimte voor nieuwe sporten in de binnen- en buitenruimte. Voor de binnensport geldt dat aantrekkelijke accommodaties voor het bewegingsonderwijs ook voor deze doelgroep kunnen worden ingezet (andere materialen, interactief, audiovisueel). Voor de buitenruimte geldt dat mogelijkheden worden aangeboden voor bijvoorbeeld free-running, obstacles, calisthenics et cetera.

7. CLUSTEREN, SPORTIEVE OMGEVINGEN

Idealiter ontwikkelt de gemeente enkele sportieve 'hotspots' waar bewegen, cultuur, onderwijs, sport, welzijn en zorg in combinatie worden aangeboden. Op en rond die omgevingen kan het sportparkmanagement zich doorontwikkelen en kunnen arrangementen worden aangeboden. Ook het ongeorganiseerd sporten in de buitenruimte kan op en rond deze parken goed handen en voeten worden gegeven. Denk daarbij aan vertrek- en aankomstpunt voor wandelen, fietsen en rennen, aan het aanbieden van recreatieve buitensporten op deze parken (bootcamp, survival, fitness, skate, free running), etc.

Binnen de gemeente Zwolle is een aantal parken aanwezig dat het in zich heeft om deze combinatie te bieden (of grotendeels al biedt). Dat zijn Marslanden, Het Hoge Laar en De Verbinding. In mindere mate geldt dit ook voor de Pelikaan.

De genoemde parken hebben weliswaar de potentie om uit te groeien naar sportieve omgevingen, maar kennen beperkingen. Zo kampt Marslanden met overcapaciteit, versnipperde en verouderde opstellen (einde technische levensduur bereikt), weinig ruimtelijke samenhang op het park en een beperkte ruimtelijke relatie met de omgeving. De verschillende onderdelen van Het Hoge Laar vormen ook geen ruimtelijke samenhang. In Zwolle Zuid is er nog geen park dat deze combinatie biedt. Mogelijkheden kunnen worden gevonden in combinatie met het SHP voor het onderwijs.

Kortom, het is wenselijk dat een aantal parken de komende jaren wordt omgevormd tot open, eigentijdse en multifunctionele sportieve omgevingen in combinatie met doorontwikkeld sportparkmanagement. Die omvorming biedt ook direct de mogelijkheid om over- en ondercapaciteit van voetbal voor een deel op te lossen.

PRIORITEITEN

In dit rapport zijn tal van concrete maatregelen beschreven die voortvloeien uit de zeven ontwikkelrichtingen. Elk van die maatregelen is op zichzelf zinvol, maar vanzelfsprekend is het maatschappelijke effect van de ene maatregel groter dan de ander. Ook de financiële en andere gevolgen verschillen per maatregel. 'Last-but-not-least' geldt de gemeente Zwolle niet over de financiële middelen beschikt om alle maatregelen uit te voeren.

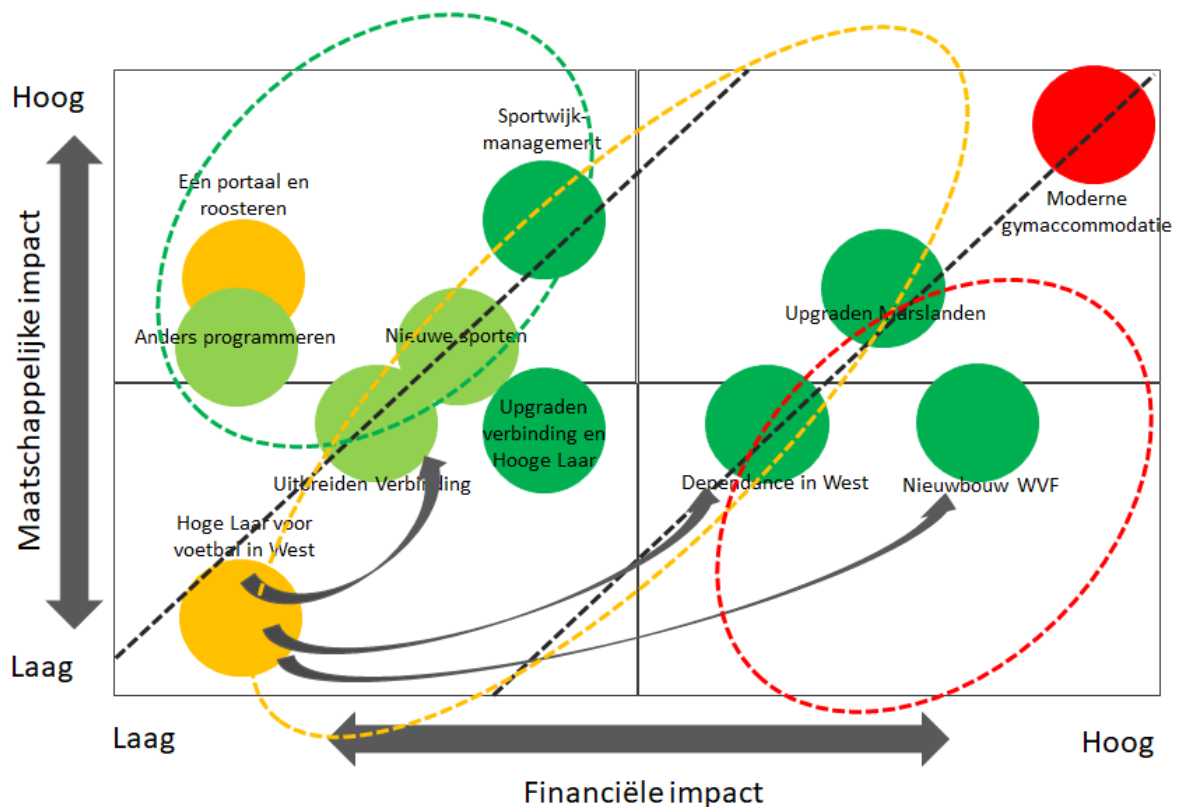
Om de gemeente zicht te geven op een prioriteitsstelling zijn alle maatregelen door ons beoordeeld aan de hand van de volgende aspecten:

- De maatschappelijke effecten: Per maatregel is gekeken hoe groot het maatschappelijk effect is als deze wordt ingevoerd (aard en omvang van de groep), de mate van urgentie (wat gaat er mis als de maatregel niet op korte termijn wordt ingevoerd) en de passenheid bij gemeentelijke beleidsuitgangspunten.
- De financiële impact van een maatregel als gevolg van investeringen en/of structurele exploitatiekosten.
- De haalbaarheid, waarbij is gekeken naar de mate waarin de gemeente afhankelijk is van derden, de mate waarin ruimtelijke beperkingen kunnen worden verwacht en of er voldoende draagvlak is bij de stakeholders.

De resultaten van deze beoordeling is weergegeven in de volgende figuur. In de figuur is elke maatregel als een bolletje weergegeven en gepositioneerd aan de hand van:

- De horizontale as, die schematisch de financiële impact weergeeft (van laag tot hoog).
- De verticale as, die schematisch de maatschappelijke impact weergeeft (van laag tot hoog).
- De kleur van het bolletje dat de haalbaarheid weergeeft (donkergroen is hoog, rood is laag).

Figuur 1: Zicht op prioriteiten

LINKSBOVEN, HOGE PRIORITEIT

Linksboven in de figuur staan de maatregelen die relatief de minste kosten met zich meebrengen en waarvan de maatschappelijke impact gemiddeld tot hoog zijn. Het betreft 'één portaal, roosteren', anders programmeren, het sportwijkmanagement, de introductie van nieuwe sporten en het 'uitbreiden van De Verbinding'. Deze maatregelen zouden een hoge prioriteit kunnen krijgen.

MIDDEN, GEMIDDELTE PRIORITEIT

Middenin de figuur zijn enkele maatregelen opgesomd die hetzij weinig kosten met zich meebrengen, maar ook weinig maatschappelijk rendement zullen hebben, of juist hoge kosten met weinig of onvoldoende rendement. Twee van die maatregelen zijn eigenlijk opties van hetzelfde (Hoge Laar als overloop voor voetbal West, of 'dependance in West). Drie maatregelen hebben betrekking op het upgraden van sportieve omgevingen (Marslanden, Verbinding en Hooge Laar). Daarvoor geldt een gemiddelde tot forse maatschappelijke impact hebben, maar ook forse investeringen.

LAGE PRIORITEIT

Een lage prioriteit heeft nieuwbouw van een accommodatie voor WVF. De investeringen wegen niet op tegen de maatschappelijke impact.

MODERNE GYMACCOMMODATIE

Een status aparte heeft de ingreep moderne gymaccommodatie. Het maatschappelijk effect is groot, maar de investeringen waarschijnlijk ook. Daarbij geldt dat de omvang en herkomst van die investeringen op dit moment niet kunnen worden ingeschat. Veel hangt ook af van de reductie van het aantal gymzalen die gepaard kan gaan met deze ingreep. Voorgesteld wordt om de prioriteit van deze maatregel nog verder te laten afhangen van het Strategisch HuisvestingsPlan voor het onderwijs.

INHOUDSOPGAVE

1	DE CONTEXT	1
2	SPORTACCOMMODATIES IN ZWOLLE, DE STAND VAN ZAKEN	4
2.1	Inleiding	4
2.2	Sportdeelname in Zwolle	4
2.3	Het aanbod van sportaccommodaties	5
2.3.1	De binnensport	5
2.3.2	De buitensport	8
2.3.3	De Openbare ruimte	11
2.4	Het gebruik	12
2.4.1	De binnensport	12
2.4.2	De buitensport	15
2.4.3	De openbare ruimte	18
2.5	Beheer en exploitatie	19
2.5.1	De Binnensport	19
2.5.2	De buitensport	21
2.6	Samenvattend	21
3	DE VRAAG/BEHOEFTE	23
3.1	Inleiding	23
3.2	De omvang van de vraag/behoefte	23
3.3	De aard van de vraag/behoefte	27
3.4	Accenten naar wijken en stadsdelen	31
3.5	Samenvattend	34
4	DE VERHOUDING TUSSEN VRAAG EN AANBOD	37
4.1	Inleiding	37
4.2	De gewenste capaciteit	37
4.3	De gewenste functionaliteit	40
5	DE AANPAK OP HOOFDLIJNEN	44
5.1	Inleiding	44
5.2	Moderne gymaccommodaties	44
5.3	Één portaal en roosteren	44
5.4	Sportwijkmanagement	45

5.5	Aanbod in West	46
5.5.1	Voetbal	46
5.5.2	Binnensport	47
5.6	Anders programmeren	48
5.7	Nieuwe sporten	48
5.8	Clusteren, sportieve omgevingen	49
5.9	Prioriteiten	52
BIJLAGE 1: GESPREKSPARTNERS		55
BIJLAGE 2: SAMENSTELLING PROJECTGROEP EN KLANKBORDGROEP		57
BIJLAGE 3: QUICK-SCAN SPORTHALLEN		58
BIJLAGE 4: BEWEGEN IN HET SOCIALE DOMEIN		61
BIJLAGE 5: SPREIDING BUITENSPORT		62
BIJLAGE 6: HEATMAPS SPORTEN IN DE BUITENRUIMTE		67
BIJLAGE 7: LEEFSTIJLEN VAN MOTIVATION		70
BIJLAGE 8: VERSLAG BIJEENKOMST MET SPORTVERENIGINGEN		71

1 DE CONTEXT

DE AANLEIDING

De gemeente Zwolle is het project Actualisatie Sportaccommodatiebeleid Zwolle gestart. Aanleidingen voor de start van dit project zijn:

- De gemeente ziet dat het gedrag van leden van verenigingen verandert. Zij gedragen zich steeds meer als ‘consument’ en steeds minder als ‘traditioneel verenigingslid’. Het is al jaren niet meer vanzelfsprekend dat leden van een vereniging zich inzetten voor die vereniging (als bestuurs- of kaderlid, als trainer, et cetera).
- De wensen op het gebied van sport veranderen (meer afwisseling, minder verplichtend, minder vaste tijden). Die veranderende wensen zullen ongetwijfeld hun weerslag hebben op de toekomstige behoefte aan accommodaties.
- De sportsector voelt inmiddels de effecten van bezuinigingen die hebben plaatsgevonden en nog steeds plaatsvinden. Het effect van deze bezuinigingen op de vraag/behoefte aan accommodaties is nog ongewis.
- De gemeente zal de komende 20 jaar doorgroeien naar ruim 140.000 inwoners. De aanwas zal vooral bestaan uit jonge gezinnen en senioren, wat ongetwijfeld zijn gevolgen gaat hebben voor de behoefte aan sportaccommodaties.
- De laatste aanleiding voor dit project is het feit dat het Masterplan Sportaccommodaties aan een update toe is. Dat masterplan is in 2010 vastgesteld en daarmee inmiddels verouderd.

Met het Actieplan Sport en Bewegen heeft de gemeente een aantal concrete voorstellen ontwikkeld om de effecten van deze ontwikkelingen het hoofd te kunnen bieden. De gemeente wil de infrastructuur van verenigingen en accommodaties nog beter gaan benutten. De gemeente Zwolle wil de verenigingen helpen om het sport- en beweegaanbod te vernieuwen, nieuwe doelgroepen en markten aan te boren en een brede maatschappelijke functie te vervullen (ook relaties met het Sociale Domein). Specifiek voor de sportaccommodaties zet de gemeente in op accommodaties die – naast het traditionele aanbod – ook andere vormen van sport en bewegen aanbieden, andere doelgroepen gaan bedienen en samenwerkingen hebben met andere maatschappelijke partners.

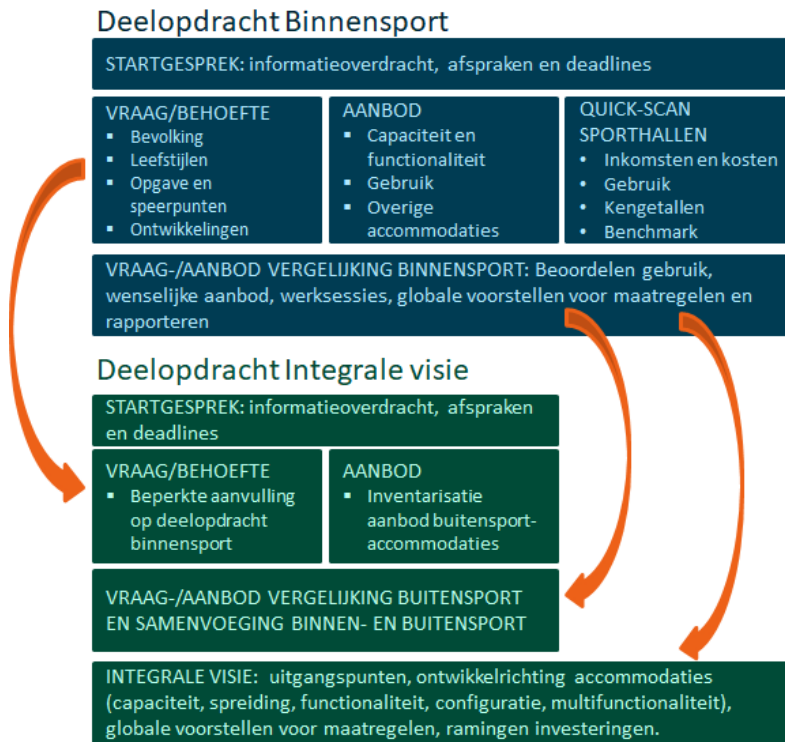
HET PROJECT

Het project Actualisatie Sportaccommodatiebeleid Zwolle heeft eerst en vooral tot doel om vraag en aanbod van sportaccommodaties goed tegen het licht te houden. De gemeente wil dat een gedegen onderzoek plaatsvindt naar de verhouding tussen het aanbod en de bestaande en toekomstige vraag/behoefte aan sportaccommodaties. Die vergelijking moet niet alleen kwantitatief zijn (is er voldoende accommodatie?), maar ook – of juist vooral – kwalitatief (zijn de accommodaties functioneel, bereiken we onze doelen met de accommodaties, is de spreiding/ligging goed, klopt de configuratie?).

Hospitality Group heeft de opdracht gekregen om het project uit te voeren. Het project is opgeknapt in een aantal fasen. De eerste fase had betrekking op de binnensportaccommodaties. De resultaten van de binnensport zijn begin februari 2019 gerapporteerd. Direct daarna is gestart met de tweede fase van het project, de buitensport en de openbare ruimte. De resultaten van fasen 1 en 2 zijn vervolgens samengevoegd tot één integrale visie en in dit rapport neergelegd.

WAT IS ER GEDAAN?

In de volgende figuur is schematisch weergegeven welke activiteiten zijn uitgevoerd om dit project tot een goed einde te brengen. Na het schema worden de activiteiten kort toegelicht.

Figuur 2: De aanpak in vogelvlucht.

DE VRAAG/BEHOEFTE IN KAART

De huidige en toekomstige vraag/behoefte naar sportaccommodatie is door ons als volgt in kaart gebracht:

- Gegevens over de bevolking per wijk en stadsdeel: Gegevens over het aantal inwoners, de verdeling naar leeftijdsgroepen, samenstelling van de huishoudens, inkomenssituatie, levensfase, sportdeelname en gezondheid zijn door ons verzameld en geanalyseerd. Deze gegevens zijn afkomstig van de website van de gemeente Zwolle (Buurt voor Buurt), de provincie Overijssel, de GGD, et cetera. In een later stadium zijn deze gegevens nog aangevuld met gegevens die door een datawerker van de gemeente Zwolle aan ons ter beschikking zijn gesteld.
- De gemeente Zwolle heeft de leefstijlen van de inwoners in kaart gebracht met behulp van huishoudtyperingen en de leefstijlen via het Mentality-model van Motivaction. Ook deze gegevens zijn door ons gebruikt om een beeld te vormen over de behoefte aan sportaccommodaties.
- De sociale en sportieve opgave naar wijken en stadsdelen is door ons in kaart gebracht. Dat is gebeurd door:
 - het bestuderen van beleidsdocumenten vanuit onderwijs, sport, welzijn en zorg
 - het voeren van gesprekken met vertegenwoordigers van verschillende ambtelijke diensten van de gemeente en vertegenwoordigers van maatschappelijke partners (instellingen voor onderwijs, sport, welzijn en zorg)
 - het voeren van gesprekken met vertegenwoordigers van verenigingen en sportparkmanagers
 - het verzamelen van informatie over de leefbaarheid
- Als laatste zijn ontwikkelingen (bevolkingsprognoses, leerlingenprognoses, projecten en ontwikkelingen in het aanbod van sportaccommodaties en landelijke en lokale ontwikkelingen in de sportdeelname) door ons in kaart gebracht.

Al deze informatie is door ons in samenhang geanalyseerd op basis waarvan de bestaande en zich ontwikkelende behoefte aan sportaccommodatie is bepaald (zowel capaciteit als kwaliteit).

HET AANBOD IN KAART

Het aanbod aan sportaccommodaties is door ons in kaart gebracht. Dit door het opvragen van deze gegevens bij aanbieders/beheerders van sportaccommodaties, bij de gemeente (onderwijs en sport), bij Sportservice Zwolle en bij de grote onderwijsinstellingen. Het betrof gegevens over de accommodaties zelf (ligging, omvang, functionaliteit), maar ook het gebruik/de bezetting van de accommodaties. Met de belangrijkste partijen zijn ook gesprekken gevoerd. Als laatste is ook een beeld gevormd van de kenmerken van de openbare ruimte en het commerciële accommodatie-aanbod in Zwolle.

QUICK-SCAN SPORTHALLEN

Tegelijkertijd is dieper ingezoomd op de sporthallen. Van elk van de sporthallen en voor alle sporthallen tezamen is een benchmark uitgevoerd. Vastgesteld is of het aanbod, het gebruik, het beheer en de exploitatieresultaten zich verhouden tot die van sporthallen binnen min of meer vergelijkbare gemeenten.

VRAAG-/AANBODVERGELIJKING

Vervolgens zijn vraag en aanbod van sportaccommodaties en openbare ruimte (huidig en toekomstig) met elkaar vergeleken. Die vergelijking heeft zich niet alleen beperkt tot de capaciteit (is er voldoende accommodatie) maar nadrukkelijk ook op kwaliteit (zijn er de juiste accommodaties, zijn ze goed gespreid, voldoende functioneel, et cetera). Deze vergelijking is in eerste instantie op hoofdlijnen uitgevoerd waarna de tussentijdse resultaten zijn besproken met een Projectgroep en een Klankbordgroep. De Projectgroep bestaat uit vertegenwoordigers van verschillende ambtelijke disciplines (onderwijs, sport, sociale domein en wijkmanagement). De Klankbordgroep bestaat uit vertegenwoordigers van SportService Zwolle en de grote instellingen voor onderwijs, sport, welzijn en zorg.

Daarna is de vergelijking gedetailleerder uitgevoerd en zijn conclusies getrokken over de verhouding vraag/aanbod. Op basis van die conclusies zijn voorstellen ontwikkeld voor de ontwikkelrichting van het accommodatieaanbod in Zwolle.

RAPPORTEREN

Alle resultaten zijn samengevat neergelegd in een conceptrapport, dat vervolgens is besproken met de Projectgroep en de Klankbordgroep. Daarna is een bijeenkomst belegd waarvoor besturen van alle sportverenigingen uit Zwolle een uitnodiging hebben ontvangen. Circa 60 sportbestuurders waren aanwezig tijdens die bijeenkomst die circa 35 verenigingen vertegenwoordigden. Met hen zijn de resultaten van het project besproken en is hen gevraagd naar hun oordeel over deze resultaten (zie bijlage 8).

Daarna is dit eindrapport uitgebracht. Dit rapport is als volgt opgebouwd. Gestart wordt met een korte beschrijving van de huidige situatie van de sportaccommodaties en openbare ruimte in Zwolle. Daarna worden de huidige en toekomstige vraag/behoefte beschreven. In het hoofdstuk daarna wordt de vergelijking tussen vraag en aanbod weergegeven. In dat hoofdstuk is ook aangegeven via welke lijnen het aanbod van accommodaties zich de komende jaren kan ontwikkelen. Als laatste wordt het plan van aanpak weergegeven.

2 SPORTACCOMMODATIES IN ZWOLLE, DE STAND VAN ZAKEN

2.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt een korte schets gegeven van aanbod, gebruik en beheer van sportaccommodaties in Zwolle. Het hoofdstuk start met een korte typering van de sportdeelname in Zwolle. Daarna worden de sterke en zwakke punten van de huidige situatie samengevat beschreven.

2.2 SPORTDEELNAME IN ZWOLLE

De sport- en beweegdeelname van de inwoners van Zwolle is hoog. De cijfers voor Zwolle zijn op deze punten beter dan die van de provincie Overijssel en beter dan de cijfers van andere grotere gemeenten in Nederland. Dit geldt zowel voor het percentage inwoners dat regelmatig sport als ook voor het percentage inwoners dat lid is van een sportvereniging. In Zwolle is bijvoorbeeld 25,9% van de bevolking lid van één of meerdere verenigingen. Binnen de groep gemeenten met een inwonersaantal tussen 100.000 en 200.000 ligt dat percentage beduidend lager met 22,5%. Het Nederlandse gemiddelde ligt op 25%.

In Zwolle is vooral de sportdeelname onder de jeugd hoog. 83% van de kinderen in de basisschoolleeftijd sport regelmatig en 77% is lid van een sportvereniging. Dat zijn regionaal, maar ook landelijk gezien hoge percentages.

De hoge sportdeelname neemt niet weg dat er nog verbeteringen mogelijk zijn. Ook in Zwolle verlaten veel jeugdigen tijdens hun tienerjaren de verenigingen, om nooit meer terug te keren. Verder geldt dat de sportdeelname in Zwolle daalt naarmate de jaren klimmen en dat meer inwoners te kampen krijgen met overgewicht. Dat is in andere gemeenten ook het geval (meer dan in Zwolle), maar op die punten is in Zwolle nog winst te behalen.

Tabel 1: Sportdeelname in Zwolle, enkele cijfers (Bron: Sport op de kaart).

	Zwolle	100.000 tot 200.000 inw	NL
Lidmaatschappen			
0 tot 10 jaar	27,2%	24,7%	27,0%
10 tot 25 jaar	42,7%	38,0%	44,0%
Totaal	25,9%	22,5%	25,0%
Naar sport			
Gymnastiek	1,9%	1,4%	1,7%
Volleybal	1,3%	0,5%	0,7%
Zwemmen	1,2%	0,8%	0,8%
Voetbal	7,3%	5,8%	7,0%
Hockey	1,4%	1,5%	1,5%
Tennis	2,9%	2,8%	3,2%
Atletiek	0,8%	0,8%	0,8%
Bewegen			
Voldoet aan beweegrichtlijn Gezondheidsraad 2017	59,0%	53,6%	51,7%
% wekelijkse sporters	54,0%	54,0%	51,3%

2.3 HET AANBOD VAN SPORTACCOMMODATIES

2.3.1 DE BINNENSPOORT

DE CAPACITEIT, KWALITEIT EN FUNCTIONALITEIT

SPORTHALLEN EN SPORTZALEN

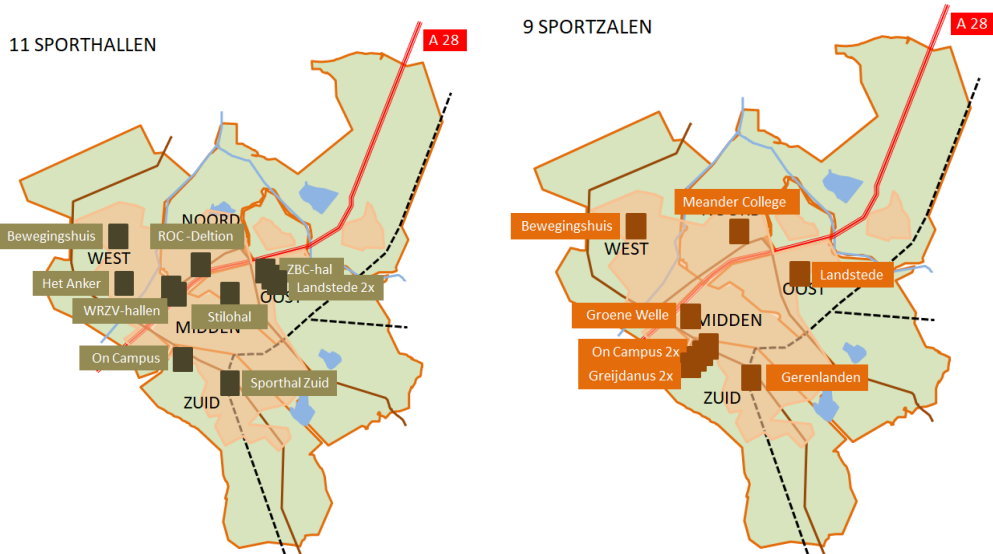
In de gemeente Zwolle zijn op dit moment nog 11 sporthallen en 9 sportzalen gevestigd. In de vorige zin is het woord 'nog' gebruikt, vanwege de Stilohal. Met de komst van Sportcentrum Landstede (circa 6 jaar geleden) is besloten om de Stilohal te sluiten. Op dit moment wordt de Stilohal nog gebruikt voor turnen en voor enkele activiteiten van Landstede, maar binnenkort wordt deze hal daadwerkelijk gesloten.

Een aantal van de sporthallen is stand alone gevestigd en maakt geen onderdeel uit van een groter geheel (bijvoorbeeld van een groot sportcentrum of van een onderwijsinstelling). Deze stand-alone-hallen zijn bijvoorbeeld de Sporthal Zuid en beide WRZV-hallen. De meeste sporthallen in Zwolle daarentegen zijn onderdeel van een groter geheel. De sporthal On Campus maakt bijvoorbeeld onderdeel uit van een groot sportcomplex dat ook bestaat uit een sportzaal, gymzalen, turnzalen, een zwembad, fitnesszaal, et cetera. Het sportcomplex maakt op zijn beurt weer deel uit van de HBO-instelling Windesheim. Datzelfde geldt voor bijvoorbeeld de sporthallen van Landstede, die zijn ingebed in het Landstede Sportcentrum.

Naast de sporthallen beschikt Zwolle ook nog over 9 sportzalen, gespreid over de stad. Ook voor de sportzalen geldt dat de meeste onderdeel uitmaken van een grotere accommodatie voor onderwijs en/of sport. In zijn algemeenheid geldt dat het bestaande aanbod van sporthallen en sportzalen (meer dan) functioneel is. Deze conclusie is gebaseerd op:

- De verscheidenheid naar oppervlakten van de sportvloeren. Het aanbod in Zwolle bestaat uit sporthallen met afmetingen die vooral geschikt zijn voor trainingen en competities met weinig tot geen toeschouwers, tot vloeren/accommodaties die de capaciteit hebben om op niveau (zelfs topsport)competities af te wikkelen en relatief grote aantallen bezoekers te huisvesten.
- Er zijn op dit moment drie binnensportaccommodaties met een obstakelvrije hoogte van 9 meter. Dat maakt deze hallen/zalen op onderdelen nog functioneler dan de hallen/zalen met een hoogte van 7 meter. Daarbij geldt dat vooral het Theater van de Sport (onderdeel van het Landstede Sportcentrum) geschikt is voor topsport.
- Het merendeel van de hallen en zalen maakt deel uit van een multifunctioneel (sport)centrum waarin ook andere typen sportvoorzieningen zijn gevestigd. Die andere sportvoorzieningen zijn gymzalen, turn-/danszalen, fitnessruimtes, klimwanden en zelfs zwembaden. In die zin bieden deze accommodaties een gevarieerd sportaanbod aan de studenten en/of inwoners.

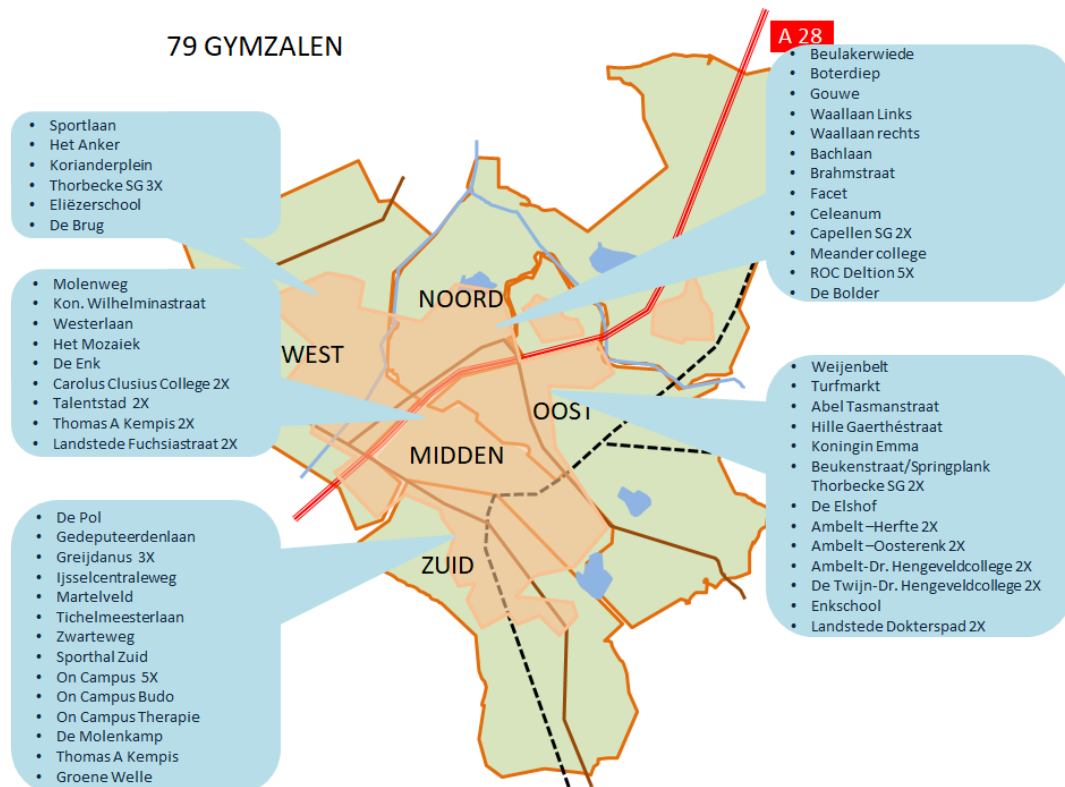
Kortom, Zwolle beschikt over een aanbod dat de breedtesport (alle zaalsporten en alle niveaus) kan huisvesten, dat mogelijkheden biedt voor topsport en waar combinaties zijn gelegd tussen verschillende sportvoorzieningen en het onderwijs.

Figuur 3: Overzicht sporthallen en sportzalen Zwolle

GYMZALEN EN SPEELZALEN

Zwolle beschikt ook over een fijnmazig aanbod van gymzalen. In totaal zijn met dit onderzoek 79 gymzalen in Zwolle aangetroffen. In de volgende figuur is dat aanbod weergegeven, gegroepeerd naar stadsdelen. Vanwege het grote aantal gymzalen is het niet mogelijk om de ligging inzichtelijk weer te geven. Naast deze 79 gymzalen zijn er in Zwolle ook gymzalen die inmiddels een andere functie hebben gekregen.

Figuur 4: Aanbod gymzalen in Zwolle.

Het aanbod aan gymzalen is erg groot. Gemeenten met een vergelijkbare omvang beschikken doorgaans over de helft van het aantal gymzalen of nog minder. Een ‘verzachtende’ omstandigheid is dat in Zwolle enkele grote onderwijsinstellingen zijn gevestigd, die sport hebben geïntegreerd in het onderwijs (Deltion, Landstede en Windesheim). Dit geldt echter ook – zij het niet altijd in dezelfde mate – voor de gemeenten waarmee Zwolle vergeleken is.

Probleem met de gymzalen is dat de functionaliteit beperkt is. Gymzalen zijn geschikt voor het huisvesten van het traditionele bewegingsonderwijs en voor sommige andere activiteiten (bepaalde zalsporten en beweegactiviteiten). Echter, voor het moderne bewegingsonderwijs en voor het merendeel van de zalsporten zijn de gymzalen niet of maar beperkt geschikt. Bovendien is het medegebruik ook niet altijd fysiek mogelijk. In veel gevallen maken de gymzalen onderdeel uit van een onderwijsinstellingen en zijn ze op een zodanige plek in die gebouwen gesitueerd, dat medegebruik in avonden of weekenden eenvoudigweg niet mogelijk is.

SAMENVATTEND

Al met al kan worden geconcludeerd dat het aanbod van binnensportaccommodaties in Zwolle twee gezichten kent. Het aanbod van sporthallen en sportzalen is (meer dan) op orde. De capaciteit, functionaliteit en kwaliteit van de sporthallen en sportzalen is beter dan in vergelijkbare gemeenten. Het aanbod aan gymzalen daarentegen is uitzonderlijk groot, beperkt functioneel en biedt veel van hetzelfde. In de volgende tabel is het totale aanbod in Zwolle weergegeven, gerelateerd aan het aantal inwoners en uitgesplitst naar stadsdelen.

Tabel 2: Het aanbod aan binnensportaccommodaties in Zwolle.

	Sporthallen		Sportzalen		Gymzalen		Totaal	
	Aantal per 10.000 inw	m ² per inwoner	Aantal per 10.000 inw	m ² per inwoner	Aantal per 10.000 inw	m ² per inwoner	Aantal per 10.000 inw	m ² per inwoner
Midden	1,0	0,12	0,0	0,00	7,2	0,15	8,2	0,28
Oost	1,3	0,17	0,4	0,03	8,4	0,19	10,2	0,40
West	0,7	0,08	0,3	0,01	2,6	0,05	3,6	0,14
Noord	0,4	0,05	0,4	0,03	7,6	0,19	8,4	0,26
Zuid	0,7	0,09	2,0	0,10	6,8	0,16	9,5	0,35
Totaal	0,8	0,10	0,7	0,04	6,3	0,14	7,8	0,28
Nederland	0,6	0,07	0,4	0,02	2,6	0,06		

Uit de tabel blijkt dat:

- Het aanbod aan binnensportaccommodaties het grootst is in de stadsdelen Oost en Zuid. Dat is ook niet verwonderlijk. Juist in die stadsdelen zijn de grote onderwijsinstellingen gehuisvest, die elk over hun eigen binnensportaccommodaties beschikken.
- In het stadsdeel West is het aanbod normaal tot iets lager dan wij elders aantreffen. Dit terwijl juist in dat stadsdeel een groei van het aantal inwoners wordt verwacht (waarover later meer).
- Voor alle typen binnensportaccommodaties is het aanbod in Zwolle groter dan te doen gebruikelijk in Nederland. Voor sporthallen is het aanbod iets groter, voor gymzalen is het aanbod veel groter. In wezen geldt dat – in alle stadsdelen waar grote onderwijsinstellingen voor VO, MBO of HBO zijn gevestigd – het aanbod van gymzalen erg groot is.

ONTWIKKELINGEN

Het aanbod van accommodaties, en dan met name van de sporthallen, zal nog verder verbeteren. In de eerste plaats geldt dat vervangende nieuwbouw van de WRZV-hallen zal plaatsvinden. De term ‘vervangende nieuwbouw’ doet niet geheel recht aan de nieuwe hallen die binnen enkele jaren zullen zijn gerealiseerd. Eén van de nieuwe hallen kent een vergelijkbaar oppervlak en vergelijkbare kenmerken als de bestaande hallen. Echter, één hal kent een groter oppervlak (1.344 m²) en een obstakelvrije hoogte van 9 meter. De functionaliteit van de WRZV-hallen neemt daardoor toe en één van de nieuwe hallen zal geschikt zijn voor meer dan uitsluitend de breedtesport. Een tweede belangrijke ontwikkeling is dat de Stilohal binnenkort wordt gesloten. De derde belangrijke ontwikkeling is Sport XL. Sport XL is een private ontwikkeling en deze accommodatie zal naar alle waarschijnlijkheid worden gerealiseerd in stadsdeel Oost. Naar verwachting zal Sport XL bestaan uit onder meer een grote sporthal en een turnhal.

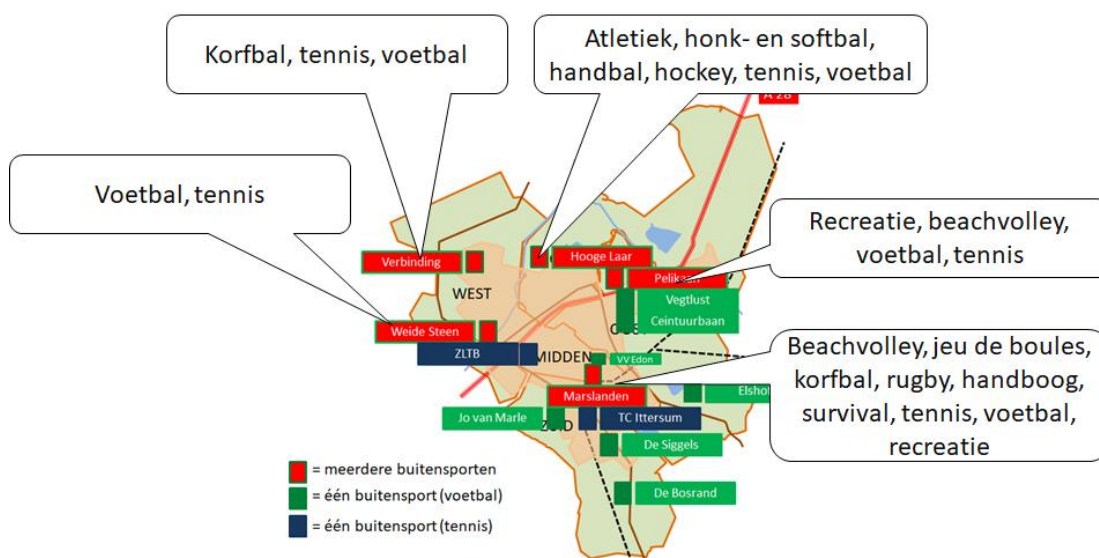
Met deze ontwikkelingen blijft het aanbod van sporthallen ogenschijnlijk gelijk, maar neemt in de praktijk toe. De Stilohal is op dit moment immers grotendeels aan het gebruik onttrokken. Daarenboven wordt het aanbod uitgebreid met een turnhal. In de nieuwe situatie beschikt Zwolle dus feitelijk over meer sporthallen met een groter dan te doen gebruikelijk vloeroppervlakte en meer hoogte dan op dit moment.

2.3.2 DE BUITENSPORT

DE CAPACITEIT, KWALITEIT EN FUNCTIONALITEIT

Er zijn 14 sportparken in de gemeente Zwolle gevestigd. Van deze sportparken zijn er 5 waar meerdere sporten zijn gehuisvest. De overige sportparken zijn geschikt voor één sport (7 parken uitsluitend voetbal, 2 parken uitsluitend tennis). In de volgende figuur is het aanbod van sportparken schematisch weergegeven. De figuur geeft de ligging van de sportparken weer en de functionaliteit. Bij de multifunctionele sportparken is aangegeven welke typen sporten zijn gehuisvest op de parken.

Figuur 5: Aanbod buitensportparken in Zwolle.

Naast de sportparken die in de figuur zijn weergegeven, zijn de volgende buitensportvoorzieningen in de gemeente gevestigd:

- Buitensport bij onderwijsinstellingen: De grote onderwijsinstellingen Deltion, Landstede en Windesheim beschikken elk over eigen buitensportvoorzieningen. Het betreft een afwisseling van multifunctionele velden en banen, klimwanden, parcoursen, atletiek, etc.

- Overige buitensporten: Binnen de gemeente zijn ook nog andere voorzieningen voor buitensport gehuisvest, zoals een accommodatie voor een roeivereniging, een wielerved, een accommodatie voor mountainbike, etc. Deze specifieke accommodaties vallen buiten de scope van dit project.

In zijn algemeenheid geldt dat het aanbod van sportparken de toets der kritiek kan doorstaan als het gaat om de kwaliteit en functionaliteit. Daar worden de volgende argumenten voor aangevoerd:

- (Vrijwel) alle gangbare buitensporten zijn in Zwolle aanwezig. De meest populaire buitensporten (voetbal en tennis) komen op vele parken voor. De andere gangbare buitensporten op één of enkele parken. In die zin biedt het aanbod 'voor welk wat wils'.
- Naast de 'gangbare' buitensporten bieden de parken ook huisvesting aan 'nieuwere' buitensporten zoals bijvoorbeeld beachvolleybal en survival.
- De kwaliteit van de meeste sportparken (technische staat) is op orde. Het merendeel van de parken verkeert in een voldoende tot goede staat. Negatieve en positieve uitzonderingen op dit algemene beeld zijn:
 - De kwaliteit van het sportcomplex van Be Quick en de accommodatie Het Hoge Laar (en vooral de hockey op dat park) zijn bovengemiddeld. Het betreft relatief nieuwe complexen met eigentijdse uitstraling.
 - De kwaliteit van het park Marslanden en het voetbalcomplex van VV Edon zijn negatieve uitzonderingen. Beide parken verkeren in een matige tot slechte staat en zijn nauwelijks aantrekkelijk. Daarbij geldt dat de gemeente Zwolle geen relatie heeft met VV EDON en de voetbalaccommodatie van die vereniging.
- Naast monofunctionele parken (alleen voetbal of alleen tennis) beschikt Zwolle over een aantal multifunctionele parken, waar meerdere sporten zijn gehuisvest. Vooral de parken Het Hoge Laar en Marslanden huisvesten een gevarieerd aantal sporten. Er zijn ook accommodaties waar de verbinding is gelegd met binnensport, onderwijs en opvang (bijvoorbeeld Windesheim en Wijkthmen).

Het aanbod van buitensportaccommodaties in Zwolle kan de vergelijking met dat van andere gemeenten goed doorstaan. Het Mulier Instituut beschikt over een landelijke database met sportaccommodaties. Op basis van die database brengt Mulier jaarlijks een indexgetal per gemeente uit. Bij de berekening van dat getal wordt rekening gehouden met verschillen in de diversiteit en capaciteit van sportaccommodaties. In de volgende tabel is de score van Zwolle weergegeven en vergeleken met de score van de Nederlandse gemeenten met een inwoneraantal tussen 100.000 en 200.000 en het Nederlandse gemiddelde. Uit de tabel blijkt dat het indexgetal voor Zwolle hoog is. Dat houdt in dat Zwolle over een ruimer aanbod beschikt dan gemiddeld in Nederland. Ten opzichte van min of meer vergelijkbare gemeenten scoort Zwolle nog beter.

Tabel 3: Index aanbod van publieke sportaccommodaties Zwolle t.o.v. andere gemeenten (Bron: Sport op de kaart).

	Zwolle	100.000 tot 200.000 inwoners	Nederland
Aanbod publieke sportaccommodaties	2,63	1,87	2,31

De capaciteit van buitensportaccommodatie is door ons ook per stadsdeel uitgesplitst. In de volgende tabel is het aantal velden/banen per 10.000 inwoners weergegeven, uitgesplitst naar stadsdelen. Daarbij moet direct worden opgemerkt dat deze verdeling naar stadsdelen nogal arbitrair is. Een flink aantal sportparken bevindt zich op een 'grensgebied' tussen twee stadsdelen. Door die ligging worden de velden van deze sportparken naar één stadsdeel toegerekend, terwijl ze beschikbaar zijn voor inwoners van meerdere stadsdelen. Deze bereikbaarheid wordt toegelicht in enkele figuren na de volgende tabel.

Tabel 4: Spreiding van velden/banen naar stadsdelen in aantallen per 10.000 inwoners.

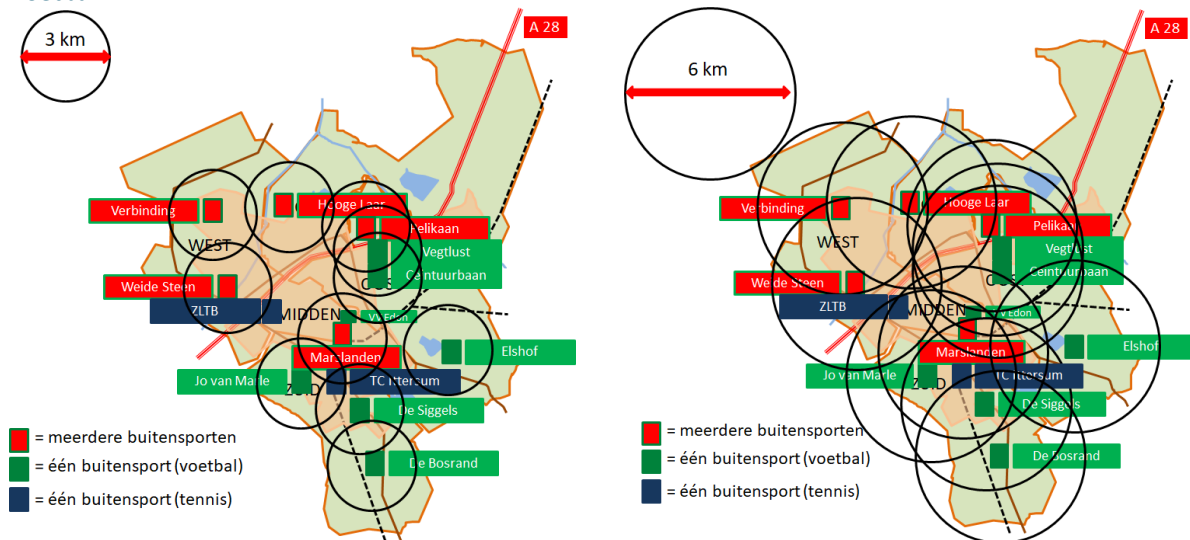
	Voetbal	Tennis	Hockey	Korfbal	Overig
Midden	2,8	8,8		1,5	2,6
Oost	8,2	4,0			0,4
West	3,7	4,2		1,0	
Noord	1,3	3,8	2,7		2,1
Zuid	4,9	3,0			
Totaal	4,2	4,5	0,5	0,5	0,9

Landelijke kengetallen over het aanbod van velden per 10.000 inwoners zijn schaars. Voor voetbal geldt dat het landelijk gemiddelde 5,2 voetbalvelden per 10.000 inwoners bedraagt. In dat kengetal tellen de kunstgrasvelden dubbel. Als het aanbod in Zwolle op die manier wordt omgerekend, bedraagt het Zwolsche aanbod 5,8 voetbalvelden per 10.000 inwoners.

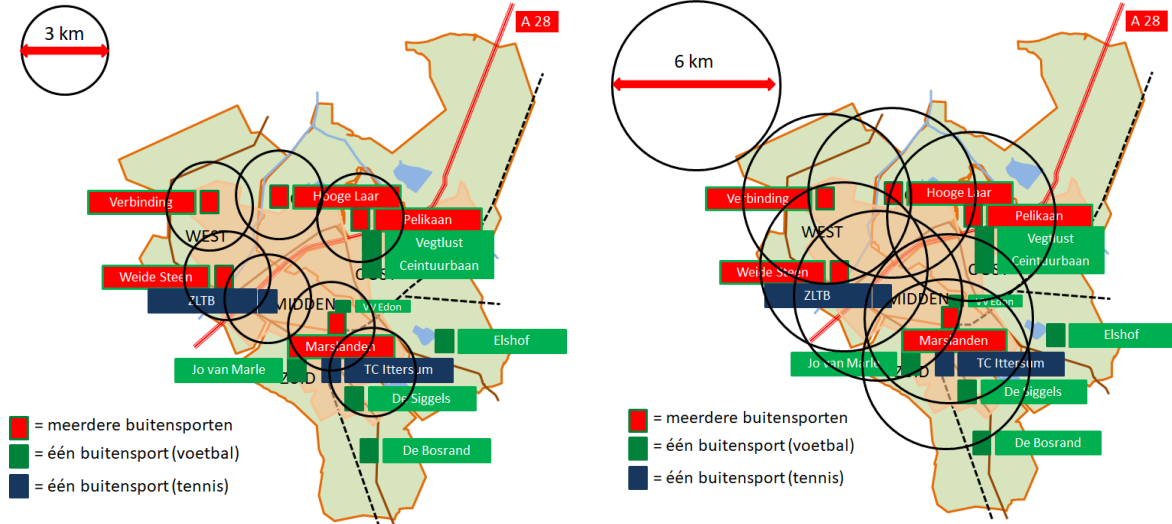
In de volgende figuren is de spreiding van de buitensportparken verder uitgewerkt. In de figuur is – zowel voor de voetbal als voor tennis – de bereikbaarheid van de parken weergegeven. Per type sport is een cirkel van respectievelijk 3 en 6 kilometer rondom de accommodatie getrokken. Dat houdt in dat de inwoners binnen die cirkel, binnen een straal van maximaal 1,5 respectievelijk 3 kilometer ten opzichte van het park wonen (in de bijlagen van dit rapport zijn uitvergroete versies van deze plattegronden opgenomen).

Figuur 6: Spreiding en bereikbaarheid voetbal- en tenniscomplexen.

Voetbal

Tennis

Uit de figuren blijkt dat het merendeel van de inwoners van Zwolle binnen een straal van 1,5 kilometer woont ten opzichte van een voetbal- of tenniscomplex. Alle inwoners zijn woonachtig binnen een straal van 3 kilometer van een dergelijk complex. Samengevat geldt dat het aanbod van buitensportaccommodaties over het algemeen ruim, gevarieerd, goed gespreid en functioneel is.

2.3.3 DE OPENBARE RUIMTE

Als laatste is de openbare ruimte in kaart gebracht en de (on)mogelijkheden die dat biedt voor sporten en bewegen. Daartoe is gebruik gemaakt van de Kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving. Deze kernindicator geeft – op basis van een grote hoeveelheid data en criteria – een oordeel over de mate waarin de openbare ruimte beweegvriendelijk is. De KBO maakt onderscheid naar:

- Publieke sportaccommodaties zoals de sportparken.
- Sport- en speelplekken zoals Cruyff- en Krajicek-courts en speeltuinen.
- Sport-, speel- en beweegruimte zoals het aanbod van parken, open water, volkstuinen.
- Routes voor fietsen en wandelen.
- Buitengebied zoals bos en heide.
- De nabijheid van voorzieningen.

In de volgende tabel is de score van Zwolle weergegeven ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde.

Tabel 5: Kernindicator Bewegvriendelijke Omgeving Zwolle t.o.v. Nederlandse gemiddelde (Bron: Sport op de kaart).

	Zwolle	Nederland
Publieke sportaccommodaties	2,63	2,31
Sport- en speelplekken	2,25	1,88
Sport-, speel- en beweegruimte	4,30	3,09
Routes (paden)	2,30	2,33
Buitengebied	1,50	2,04
Nabijheid van voorzieningen	4,00	3,70
Totaal	3,10	2,56

Uit de tabel blijkt dat Zwolle fors hoger scoort dan het Nederlandse gemiddelde. Uitsluitend het 'buitengebied' scoort lager. Aanvullend geldt dat:

- Er is sprake van een gemeentebrede dekking van de sport- en speelplekken in Zwolle. Voor de speelplekken geldt dat de gemeente nog volop bezig is om deze infrastructuur te verbeteren door middel van:
 - Vergroening en beweegvriendelijker maken van de schoolpleinen.
 - Versterken van enkele speelplekken door deze ook een ontmoetingsfunctie voor ouders te geven.
- Zwolle beschikt over 35 parken. De meeste parken zijn daarentegen relatief kleinschalig. Slechts drie parken hebben een behoorlijke omvang (Wezenlanden, Westerveldse bos en Spolderbos).

2.4 HET GEBRUIK

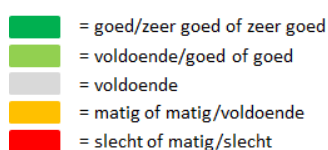
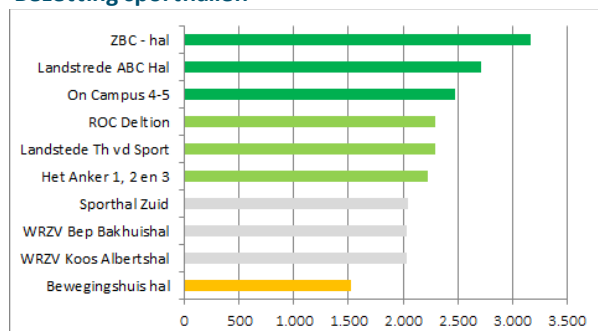
2.4.1 DE BINNENSPORT

DE BEZETTING

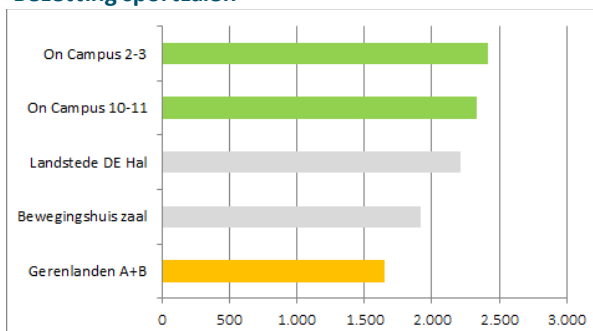
SPORTHALLEN EN SPORTZALEN

Ondanks het feit dat het aanbod van binnensportaccommodaties ruim bemeten is, kan de bezetting van de accommodaties over het algemeen de toets der kritiek goed doorstaan. Voor de sporthallen geldt dat deze, op één na, voldoende tot goed bezet zijn. Uitsluitend de bezetting van het Bewegingshuis is onder de maat, doordat deze accommodatie maar mondjesmaat wordt gebruikt door verenigingen. Voor de sportzalen geldt dat de bezetting over het algemeen iets minder is dan die van de sporthallen, maar nog altijd voldoende. In de volgende figuren is de bezetting van de sporthallen en sportzalen schematisch weergegeven en van een oordeel voorzien. Op de horizontale as is de bezetting in het aantal hele haluren per jaar weergegeven. Op de verticale as de verschillende sporthallen en sportzalen. Daarbij geldt dat wij niet de beschikking hebben over de bezettingsgegevens van de sportzalen in het Voortgezet Onderwijs.

Bezetting sporthallen

Bezetting sportzalen

Figuur 7: Bezetting sporthallen en sportzalen in hele haluren per jaar.

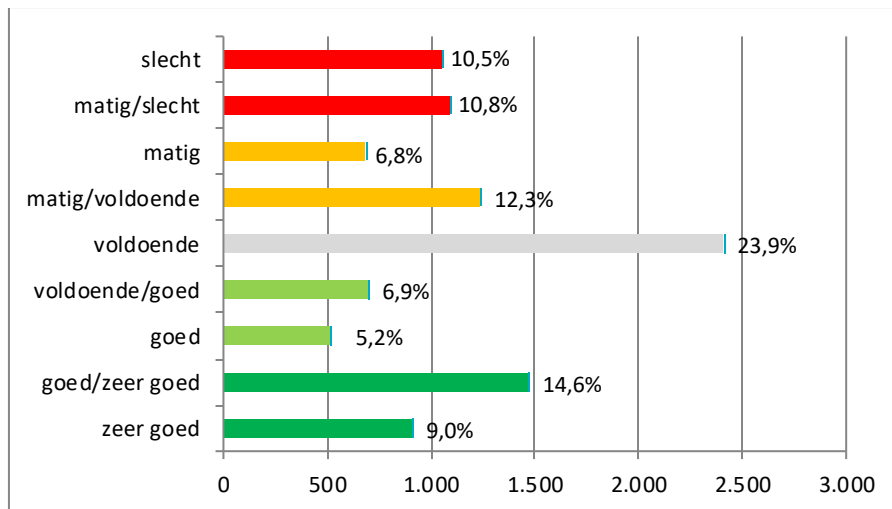
Uit de figuur kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- De sporthallen in Zwolle zijn gemiddeld beter bezet dan wij normaal aantreffen. Landelijk schommelt de gemiddelde bezetting van sporthallen tussen 2.000 en 2.200 uren per jaar. Dat geldt ook voor de sporthallen in gemeenten met een min of meer vergelijkbaar aantal inwoners als Zwolle.
- Er is nog capaciteit in de bestaande sporthallen voor groei. Alhoewel de bezetting de toets der kritiek kan doorstaan is er overdag en ook in de avonden in sommige hallen nog capaciteit over.
- De bezetting van de sportzalen lijkt over het algemeen iets minder dan die van de sporthallen. Ook in de zalen lijkt er dus nog capaciteit te bestaan voor extra gebruik.

GYMZALEN

Voor de gymzalen is de bezetting over het algemeen minder. Daarbij moet worden opgemerkt dat wij de bezetting van 43 gymzalen kennen, maar van 36 niet. De gymzalen waarvan wij de bezetting kennen zijn in beheer van On Campus, Landstede, Deltion of de gemeente (verhuur vindt plaats via Sportservice Zwolle). Veel van deze gymzalen worden – naast het onderwijsgebruik – ook gebruikt door derden (verenigingen of andere gebruikers). De overige 36 gymzalen worden vrijwel uitsluitend gebruikt voor het onderwijs. De veronderstelling is gerechtvaardigd dat de bezetting van die overige 36 gymzalen lager is dan van de 43 die wel medegebruik kennen.

In de volgende tabel is het overzicht gegeven van de bezetting van de gymzalen. De bezetting is niet per gymzaal weergegeven (onoverzichtelijk), maar gegroepeerd naar kwalificatie. In de tabel is het aantal vierkante meters sportvloeroppervlak weergegeven van alle accommodaties met een slechte bezetting, met een matige tot slechte bezetting, et cetera.

Figuur 8: Bezetting gymzalen uitgedrukt in een percentage van het totale aanbod van gymzalen.

Uit de figuur blijkt dat van alle gymzalen:

- 36% een bezetting heeft die beter dan voldoende is (de lichtgroene en groene staven)
- 24% een bezetting heeft die voldoende is (de grijze staaf)
- 40% een bezetting heeft die minder is dan voldoende (de oranje en rode staven)

Nogmaals, van 36 gymzalen ontbreken de bezettingsgegevens, maar dat zijn juist gymzalen die niet aan derden ter beschikking worden gesteld. De bezetting van die gymzalen is naar verwachting lager dan van de 43 gymzalen die wel in de tabel zijn meegenomen. Geconcludeerd mag worden dat de bezetting van de gymzalen de toets der kritiek onvoldoende kan doorstaan. Overdag is de bezetting vaak nog voldoende (maar ook niet altijd), terwijl de bezetting in de avonduren vaak mondjesmaat is.

DE KWALITEIT VAN DE BEZETTING

Het project Actualisatie Sportaccommodatiebeleid Zwolle heeft niet alleen tot doel om vraag en aanbod in kwantitatieve zin te vergelijken, maar juist ook in kwalitatieve zin. Daarmee wordt bedoeld of de binnensportaccommodaties een bijdrage leveren of kunnen leveren aan de inhoudelijke doelstellingen van het Actieplan Sport en Bewegen. Centraal in dat actieplan staan de vitaliteit van de verenigingen en het vervullen van een brede maatschappelijke doelstelling door verenigingen en accommodaties.

Als met deze bril wordt gekeken naar de bezetting van de binnensportaccommodaties, dan kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Op de eerste plaats geldt dat de binnensportaccommodaties eerst en vooral worden gebruikt voor sportactiviteiten (bewegingsonderwijs, verenigingen, groepen particulieren en overig sportief gebruik). Dat lijkt vanzelfsprekend, maar is het niet. In vele andere gemeenten zien we dat binnensportaccommodaties – om de bezetting en exploitatie te verbeteren – veelvuldig worden gebruikt voor niet-sportactiviteiten.
- Een aantal verenigingen maakt gebruik van halcapaciteit in omliggende gemeenten. Dat vindt zijn oorzaak in de tijdstippen (niet alle activiteiten kunnen op de meest gewenste uren worden gehuisvest in de sporthallen in Zwolle), maar zeker ook in de tarieven. De tarieven voor de sporthallen in de gemeente Zwolle (ca € 75,-- per uur) liggen substantieel hoger dan landelijk, maar ook hoger dan regionaal te doen gebruikelijk. Landelijk ligt het tarief voor één uur sporthalgebruik voor een vereniging rond € 45,--. In de regio rondom Zwolle ligt dat tarief zelfs nog iets lager.
- De binnensportaccommodaties worden op dit moment ook gebruikt voor activiteiten binnen het sociale domein. In Zwolle bestaat een ruim en gevarieerd aanbod van sport- en beweegaanbod voor ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking. Dat aanbod is overwegend gehuisvest in fitnesscentra,

zwembaden, wijkcentra, buurthuizen en locaties van Wijz, maar ook in de binnensportaccommodaties. Activiteiten voor deze doelgroepen, die in de binnensportaccommodaties plaatsvinden, zijn bijvoorbeeld badminton, gymnastiek, sport- en spelactiviteiten, zaalvoetbal en basketbal.

- De activiteiten voor ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking worden voor het merendeel aangeboden door professionele instellingen, maar ook door verenigingen. Het betreft doorgaans activiteiten voor mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking.

2.4.2 DE BUITENSPORT

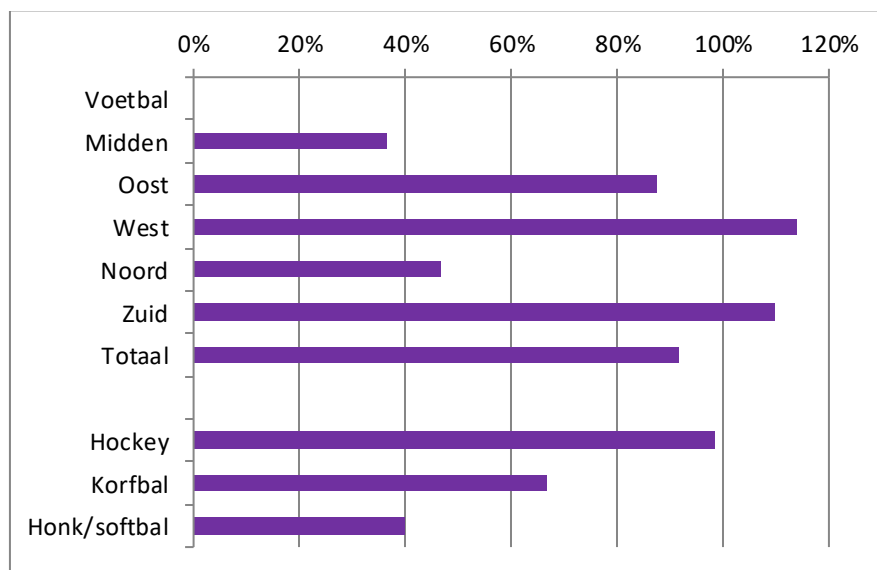
DE BEZETTING

Ook voor de buitensportparken is de bezetting in kaart gebracht. Ter inleiding daarop het volgende:

- Per type sport is per vereniging het aantal teams en leden in kaart gebracht. Op basis van die gegevens en de planningsnormen van de verschillende sportbonden is vervolgens het aantal velden/banen vastgesteld dat de betreffende vereniging nodig heeft voor trainingen en competities. Het benodigde aantal velden/banen is vervolgens gedeeld door het beschikbare aantal velden/banen (= bezettingspercentage). Voor voetbal zijn deze cijfers getotaliseerd per stadsdeel, voor de overige sporten is het gemeentebrede beeld gegeven. Daarbij moet worden opgemerkt dat de gemeente Zwolle heeft besloten om de planningsnormen van de sportbonden als richtlijnen te zien en dat wordt gehandeld op basis van maatwerk.
- De bezetting is niet becijferd voor de tennissport. De gemeente Zwolle ziet immers voor zichzelf geen rol weggelegd bij de totstandkoming en instandhouding van tennisaccommodaties.

In de volgende figuur is de bezetting van de buitensportaccommodaties schematisch weergegeven.

Figuur 9: Bezettingsgraad buitensportaccommodaties Zwolle.

Uit de figuur kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- De bezettingsgraad van de voetbalaccommodaties is in zijn totaliteit goed. Er zijn echter grote verschillen naar stadsdelen. In Midden en Noord blijft de bezetting achter, terwijl de bezetting in West en Zuid (te) goed is.
 - Accommodaties/verenigingen met een groot overschot aan voetbalvelden zijn:
 - Marslanden, SV Zwolle
 - Het Hoge Laar, Storica/Dieze/Uluspor
 - Windesheim, VSW

- Accommodaties/verenigingen met een groot tekort aan voetbalvelden zijn:
 - De Weide Steen, WVF
 - Jo van Marle, ZAC
- De bezettingsgraad van de hockeyaccommodatie is ronduit goed.
- De bezetting van de korfbalaccommodatie kan de toets der kritiek maar mondjesmaat doorstaan. Die van de honk- en softbal is te laag.

KWALITEIT VAN DE BEZETTING

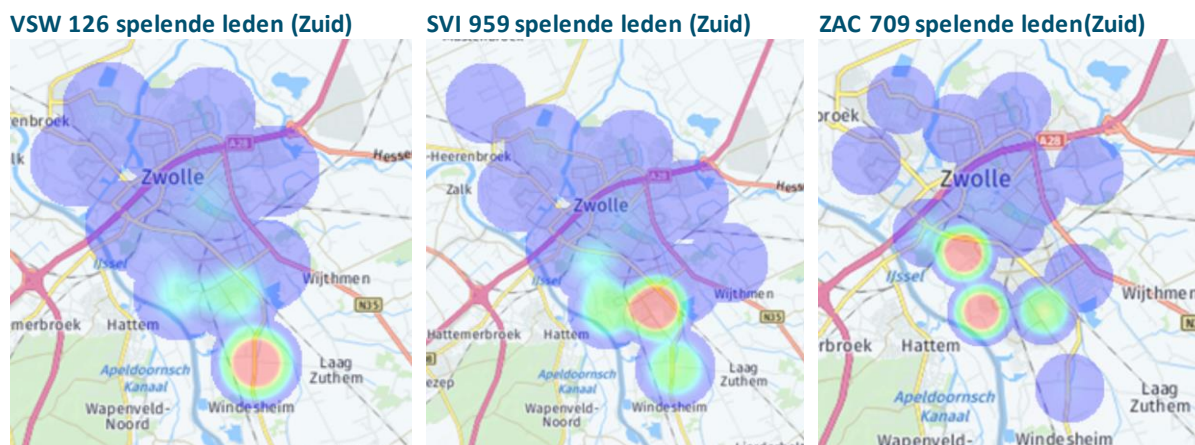
Het beeld dat is geschetst voor de binnensport geldt ook voor de buitensport. Ook de buitensport-accommodaties worden vanzelfsprekend vooral gebruikt door verenigingen en het onderwijs, maar ook andere activiteiten vinden er op relatief grote schaal plaats. Zo zijn er bijvoorbeeld activiteiten voor ouderen en mensen met een beperking. Een aantal parken vervult ook een functie voor recreanten (b.v. Marslanden).

Voor de buitensportcomplexen, waar voetbal wordt aangeboden, is in het kader van dit project gekeken naar de herkomst van de sporters (verenigingsleden). Via de KNVB hebben wij de beschikking gekregen over de postcodes van alle leden van de voetbalverenigingen in Zwolle. Vervolgens zijn 'heatmaps' gemaakt. Die heatmaps geven aan waar de leden van de verschillende verenigingen vooral woonachtig zijn. De reden voor het maken van deze heatmaps is de volgende: Historisch gezien wordt het van belang gevonden dat voetbalaccommodaties goed gespreid over de gemeente worden aangeboden. Doelstellingen daarvan zijn:

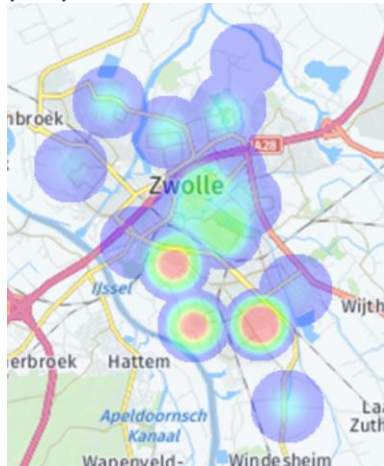
- De bereikbaarheid: gemeenten vinden het over het algemeen van belang dat de meest populaire sporten in de buurt van de woonomgeving worden aangeboden.
- Sociale samenhang: De gedachte is dat een voetbalaccommodatie vooral leden trekt uit de directe omgeving, wat positieve gevolgen heeft voor de leefbaarheid en sociale samenhang in de betreffende wijk of buurt.

In de volgende figuur zijn de 'heatmaps' weergegeven. Bij deze figuren moet worden opgemerkt dat uitsluitend de leden uit Zwolle zijn meegenomen (92% van de leden van de verenigingen is woonachtig in Zwolle).

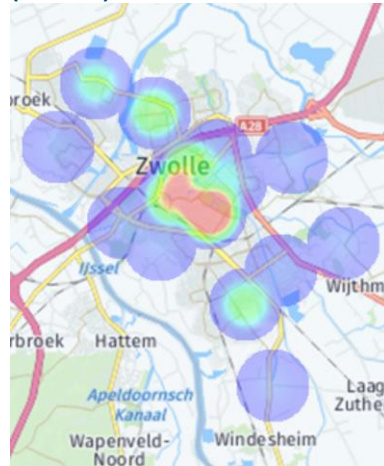
Figuur 10: Herkomst leden voetbalverenigingen Zwolle (Bron: KNVB).

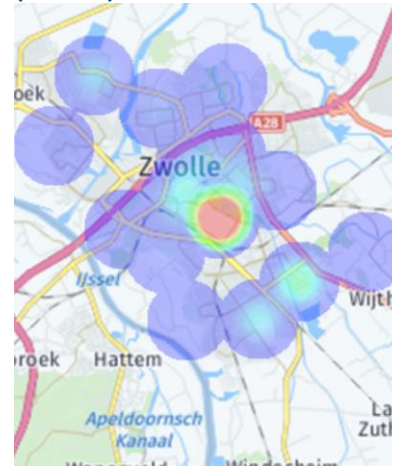
**Zwolsche Boys 203 spelende leden
(Zuid)**

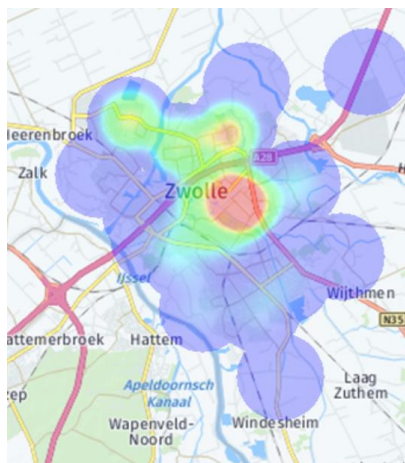
**VV Edon 63 spelende leden
(Midden)**

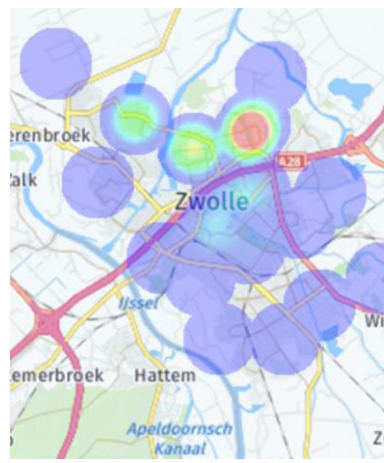
**SV Zwolle 288 spelende leden
(Midden)**

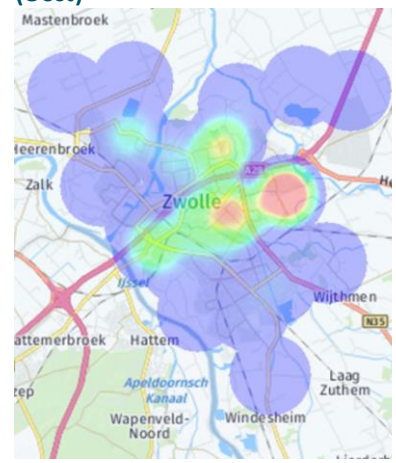
Be Quick 589 spelende leden (Oost)

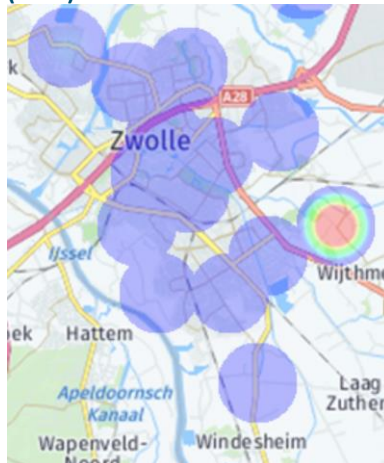
HTC 481 spelende leden (Oost)

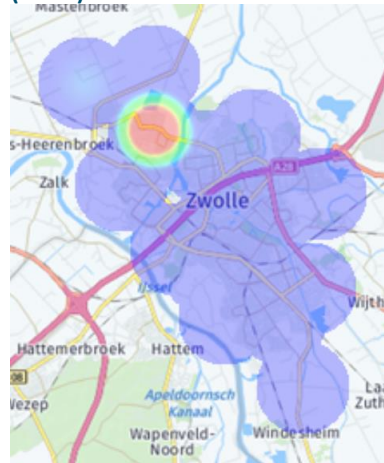
**VV Berkum 855 spelende leden
(Oost)**

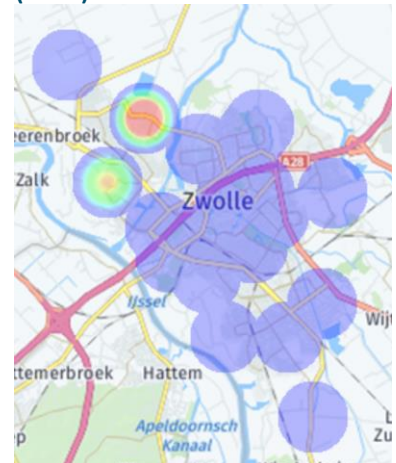
**VV Wijthmen 133 spelende leden
(Oost)**

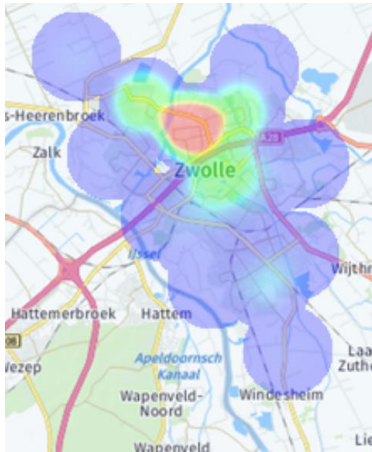
**CSV '28 977 spelende leden
(West)**

**WVF 1.048 spelende leden
(West)**

Dieze/Storica/Uluspor 259 spelende leden (Noord)

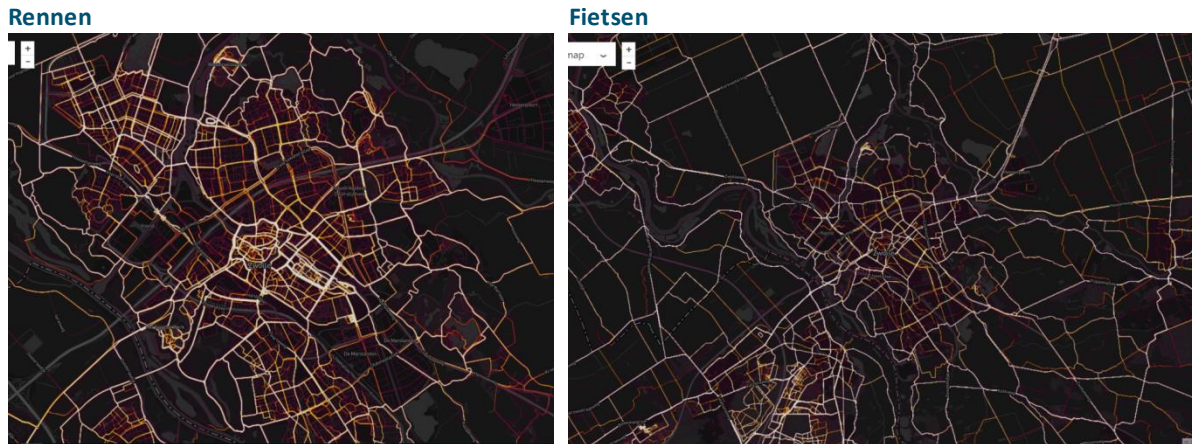
Uit de heatmaps kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- De leden van de voetbalverenigingen in Zwolle komen inderdaad vooral uit de wijk/buurt waar de vereniging is gevestigd. Het aandeel van de leden dat verder weg woont is relatief beperkt. Eigenlijk is de enige uitzondering WVF, die ook relatief veel leden trekt uit Stadshagen.
- Een aantal verenigingen trekt leden uit hetzelfde verzorgingsgebied. Dat geldt voor:
 - SVI, ZAC en Zwolsche Boys die hun leden betrekken uit Zwolle Zuid.
 - Be Quick, SV Zwolle en in mindere mate Edon, die hun leden vooral betrekken uit Zwolle Midden.
 - CSV '28 en WVF die beiden veel leden trekken uit Stadshagen.

2.4.3 DE OPENBARE RUIMTE

Voor de openbare ruimte geldt dat vanzelfsprekend geen bezettingsgegevens beschikbaar zijn. Er wordt eenvoudigweg niet geregistreerd in welke mate parken, paden en routes worden gebruikt voor sport en bewegen. Indirect zijn er overigens wel gegevens beschikbaar, via Strava. Strava is een programma dat door veel duursporters (mountainbiken, wielrennen, rennen, roeien) wordt gebruikt. Deze sporters registreren elke training via Strava (route, duur, etc). Op basis van die gegevens maakt Strava 'heatmaps'. De heatmaps geven aan welke routes gedurende een lange periode (2 jaar) het meest zijn gebruikt door de duursporters in een bepaald gebied. In de volgende figuur zijn deze heatmaps weergegeven voor Zwolle en omgeving (hoe lichter de kleur, hoe intensiever het gebruik). De heatmaps geven overigens uitsluitend informatie over het relatieve gebruik (welke routes worden veel/minder gebruikt), maar niet over absolute aantallen (hoeveel gebruikers).

Figuur 11: Intensiteit van gebruik van routes voor rennen en fietsen in Zwolle e.o. (Bron: Strava).

2.5 BEHEER EN EXPLOITATIE

Onderdeel van dit project was een quick-scan van het beheer en de exploitatieresultaten van vooral de sporthallen. In deze paragraaf worden de conclusies daarvan samengevat weergegeven.

2.5.1 DE BINNENSPOORT

VERSNIPPERING IN HET BEHEER

Wat direct opvalt aan de situatie in Zwolle is de versnippering in het beheer. Op dit moment zijn meerdere instellingen actief bij het beheer en de exploitatie van de sporthallen, sportzalen en gymzalen. Dat hoeft op zichzelf niet direct een probleem op te leveren, maar is wel ongebruikelijk voor een stad met de omvang van Zwolle. Doorgaans is het beheer, binnen gemeenten met een vergelijkbare omvang, meer gecentraliseerd. In Zwolle zijn de volgende instellingen op enigerlei wijze betrokken bij het beheer van de binnensportaccommodaties:

- De Stichting On Campus, die namens de Hogeschool Windesheim alle accommodaties van het Sportcentrum On Campus beheert en exploiteert.
- Rechterland Services BV, die het Sportcentrum Landstede beheert en exploiteert. Een afzonderlijke stichting beheert vooralsnog de ZBC-hal.
- Stichting Sporthal Zuid, die verantwoordelijk is voor het beheer van de gelijknamige sporthal.
- De Stichting Sporthal WRZV, die de gelijknamige sporthallen beheert en exploiteert.
- Het ROC-Deltion dat verantwoordelijk is voor beheer en exploitatie van de eigen sportvoorzieningen.
- De gemeente Zwolle, die eigenaar is van sporthallen, sportzalen en gymzalen en een subsidierelatie onderhoudt met enkele andere instellingen.
- SportService Zwolle. Deze instelling is verantwoordelijk voor beheer en exploitatie van Het Anker. Daarnaast heeft SportService Zwolle (SSZ) taken in de verhuur van andere sporthallen, sportzalen en gymzalen. Die taak varieert overigens per sporthal/sportcentrum/gymzaal. SSZ heeft bijvoorbeeld geen rol in de verhuur van de Sporthal Zuid en van de WRZV-hallen (vanaf de oplevering van de nieuwe WRZV-hallen zal SSZ ook verantwoordelijk worden voor de verhuur van deze hallen). Voor sommige accommodaties is SSZ volledig verantwoordelijk voor de verhuur (vooral gymzalen en sportzalen). Voor de overige sporthallen verschilt de rol per accommodatie (verantwoordelijk voor verhuur van avonden en weekenden, medeverantwoordelijk of slechts inzage in de leegstand).
- Instellingen voor Primair, Speciaal en Voortgezet Onderwijs (Ambelt, Greijdanus, Groene Welle, Kentalis en OOOZ) die verantwoordelijk zijn voor beheer en exploitatie van de eigen gym- en sportzalen.
- Wijkcentra met een gymzaal zoals De Molenkamp in Windesheim, De Weijenbelt in Berkum, etc.

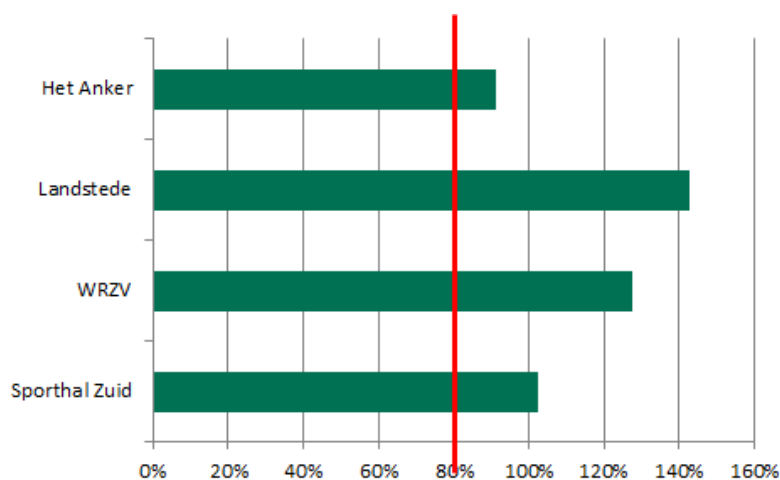
Deze situatie kent zijn historie en is het gevolg van de herkomst van de initiële investeringen in de sporthallen, het primaat van het gebruik, et cetera. Geredeneerd vanuit de gebruiker en geredeneerd vanuit de behoefte om de aanwezige capaciteit goed inzichtelijk te hebben en te komen tot een goede verdeling van capaciteit (vooral in de populaire avonden en de weekenden) is de versnippering onwenselijk.

Daarmee bedoelen wij niet dat de situatie in Zwolle moet worden veranderd naar een situatie waarin eigendom, beheer en exploitatie worden geüniformeerd en bij één partij komen te liggen. Wel is het zeer wenselijk dat de verhuur, en dan vooral van de avonden en weekenden, meer in één hand komt te liggen/beter wordt afgestemd en dat de taakafbakening tussen de verschillende partijen meer eenduidig wordt.

EXPLOITATIERESULTATEN

Het exploitatieresultaat zonder de eigenaarslasten van de sporthallen in Zwolle kan de toets der kritiek meer dan doorstaan. De verschillende beherende instellingen blijken alle in staat om de exploitatiekosten (exclusief de eigenaarslasten) grotendeels of meer dan geheel te dekken met eigen inkomsten (verhuur, horeca). Dat is niet gebruikelijk. De meeste sporthallen in Nederland hebben te maken met exploitatietekorten, die doorgaans door de gemeente worden afgedekt.

In de volgende figuur is het exploitatieresultaat van de hallen uitgedrukt in het dekkingspercentage. Dat getal ontstaat door de inkomsten (verhuur, horeca) te delen door de totale exploitatiekosten, exclusief de eigenaarslasten. In de figuur is ook een rode balk weergegeven. Die rode balk staat voor het gemiddelde dekkingspercentage van andere sporthallen in Nederland.

Figuur 12: Dekkingsgraad exclusief eigenaarslasten sporthallen Zwolle.

Uit de tabel blijkt dat alle sporthallen in Zwolle een dekkingsgraad hebben die hoger is dan te doen gebruikelijk. De dekkingsgraad van Landstede is uitzonderlijk goed, die van de WRZV-hallen zeer goed en die van Sporthal Zuid en het Anker goed. Zonder de eigenaarslasten laten drie van de vier hallen een exploitatieoverschot zien, wat niet gebruikelijk is. Deze goede exploitatieresultaten worden verklaard door:

- De voldoende tot goede bezetting van de sporthallen (zie paragraaf 2.4).
- Het hoge tarief dat in Zwolle wordt gerekend voor het gebruik van de sporthallen door verenigingen. In Zwolle bedraagt het tarief inmiddels circa € 75,-- per uur voor een hele hal. Gemiddeld ligt dat bedrag in Nederland rond € 45,-- per uur.
- Een normale kostenstructuur. In geen van de sporthallen worden grote afwijkingen van de kosten gezien ten opzichte van andere hallen in Nederland.

BEPERKTE STURINGSMOGELIJKHEDEN GEMEENTE

De combinatie van de versnipperde wijze van beheer en de exploitatie van de hallen (geen tot relatief beperkte subsidiering door de gemeente Zwolle) heeft ook een schaduwkant. De mogelijkheden voor de gemeente Zwolle

om effectief invloed uit te oefenen op de maatschappelijke functie van de sporthallen, sportzalen en gymzalen is beperkter dan in andere gemeenten. De gemeente heeft nauwelijks zeggenschap over een substantieel deel van het aanbod van sporthallen, sportzalen en gymzalen in Zwolle.

2.5.2 DE BUITENSPORT

De wijze waarop de buitensportparken worden beheerd en geëxploiteerd is ook met dit project in kaart gebracht. Daarbij geldt dat beheer en exploitatie van buitensportparken minder diepgaand is beoordeeld dan de sporthallen. Neemt niet weg dat enkele opmerkingen kunnen worden geplaatst bij de buitensport.

In zijn algemeenheid geldt dat er sprake is van een eenduidige opzet van beheer en exploitatie. De gemeente Zwolle is eigenaar van de parken en verantwoordelijk voor het eigenaarsbeheer. De gemeente verhuurt de parken aan de hoofdgebruikers. De hoofdgebruikers zijn verantwoordelijk voor het dagelijkse beheer en voor in ieder geval de kantines. De gemeente brengt aan de hoofdgebruikers een tarief/huur in rekening voor de velden. Net als bij de binnensport is dit een stevig tarief. Echter, de mate waarin het tarief afwijkt van datgene wat in Nederland te doen gebruikelijk is, is minder dan bij de binnensport.

Op een aantal sportparken of clusters van parken is sprake van sportparkmanagement (De Siggels, Marslanden, De Verbinding en Sportzone Oost [Be Quick, Berkum en Pelikaan]). Voor het sportparkmanagement geldt dat de opzet per park verschilt. De verschillen hebben betrekking op:

- De reikwijdte: Bij de Siggels en Marslanden bijvoorbeeld heeft het sportparkmanagement betrekking op één park. Bij De Verbinding en vooral de Sportzone Oost heeft het sportparkmanagement betrekking op een cluster van parken.
- Het animo onder de verenigingen: De mate waarin de verenigingen bereid of in staat zijn een bijdrage te leveren aan het sportparkmanagement (de inhoudelijke samenwerking met andere verenigingen en maatschappelijke instellingen) verschilt per park. Op Marslanden en De Siggels is dit animo relatief hoog, terwijl op De Verbinding en vooral in Oost het animo niet overhoudt.
- Takenpakket: Op de meest sportparken beperkt het sportparkmanagement zich tot het stimuleren van inhoudelijke samenwerking tussen verenigingen en maatschappelijke instellingen en het gestalte geven aan een brede maatschappelijke functie. Vooral op De Marslanden gaat het sportparkmanagement nog wat verder. De stichting die op dat park verantwoordelijk is voor het sportparkmanagement voert ook taken in het kader van het gebruikerbeheer uit.

Sterk samengevat geldt dat het sportparkmanagement op De Siggels en vooral Marslanden een succes is, terwijl de resultaten op De Verbinding en vooral op Oost kunnen verbeteren. Opmerkelijk is ook dat op Het Hoge Laar (een multifunctioneel park waar sportparkmanagement een grote meerwaarde zou kunnen hebben), op dit moment nauwelijks sprake is van sportparkmanagement.

De conclusie over de versnippering in het beheer van binnensportaccommodaties geldt ook voor de buitensport. Sportservice Zwolle biedt een totaaloverzicht van alle buitensportaccommodaties en de tarieven. De daadwerkelijke verhuur van velden en voorzieningen vindt echter per park plaats.

2.6 SAMENVATTEND

Samenvattend is een positief beeld ontstaan over het aanbod, gebruik en beheer van de accommodaties in Zwolle. Dit positieve beeld wordt veroorzaakt door:

STERKE PUNTEN

SPORTDEELNAME

- De sportdeelname in Zwolle is aanmerkelijk hoger dan in gemeenten met een vergelijkbare omvang.

BINNENSPOORT

- Het aanbod van sporthallen en sportzalen is functioneel en kwalitatief op orde en goed gespreid en de bezetting van deze accommodaties kan de toets der kritiek doorstaan.
- Het aanbod van sporthallen zal de komende tijd nog verbeteren door de vervangende nieuwbouw van de WRZV-hallen en de beoogde ontwikkeling van SportXL.
- 'Last-but-not-least' is het aanbod van sport- en beweegactiviteiten voor ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking ruim en gevarieerd, waarbij ook een stevige rol is weggelegd voor de Zwolse sportverenigingen en de binnensportaccommodaties.

BUITENSPORT EN OPENBARE RUIMTE

- Ook het aanbod van de buitensport is functioneel, kwalitatief over het algemeen op orde en goed gespreid. Gemeentebreed zijn vraag en aanbod in evenwicht.
- De sportieve mogelijkheden van de openbare ruimte zijn in Zwolle ruimer dan in andere gemeenten in Nederland.

MINPUNTEN

Bovenstaande neemt niet weg dat er ook minpunten zijn. Dat zijn:

BINNENSPOORT

- Het aanbod van gymzalen is te groot. Dat aanbod is fors groter dan in vergelijkbare gemeenten en de bezetting is te laag. Dit is mede problematisch omdat de bestaande gymzalen onvoldoende functioneel zijn voor modern bewegingsonderwijs en voor medegebruik.
- Het beheer van de binnensportaccommodaties in Zwolle is te versnipperd. Die versnippering heeft negatieve gevolgen voor de wijze waarop de verdeling van de capaciteit van haluren plaatsvindt en de wijze waarop een zaal gereserveerd kan worden. De toegang tot de capaciteit is versnipperd georganiseerd en ook per accommodatie verschillend.

BUITENSPORT

- Voor de buitensportparken geldt dat de kwaliteit en/of toegankelijkheid van enkele parken te wensen overlaat. Het betreft Marslanden en Het Hoge Laar. Marslanden is een onaantrekkelijk park met tekortkomingen op het gebied van technische kwaliteit, uitstraling, samenhang en capaciteit (er is overcapaciteit). Voor Het Hoge Laar geldt dat er weinig verbinding/samenhang is tussen de verschillende onderdelen van dat park/gebied.
- Specifiek voor voetbal geldt dat op het niveau van stadsdelen en individuele parken op sommige locaties sprake is van over- en ondercapaciteit.
- Het sportparkmanagement is nog niet op alle parken een succes en anders vormgegeven. Dat laatste is begrijpelijk, maar een meer eenduidige opzet is in de toekomst wenselijk.

BINNEN- EN BUITENSPORT

- Alhoewel gemeentebreed geldt dat er (meer dan voldoende) aanbod is van sportaccommodaties, lijkt dat niet het geval voor stadsdeel West. In dat stadsdeel is het bestaande aanbod 'normaal', terwijl het aantal inwoners van West de komende jaren hard gaat groeien. Dit geldt zowel voor de binnen- als voor de buitensport.

3 DE VRAAG/BEHOEFTE

3.1 INLEIDING

In het vorige hoofdstuk is een beeld geschetst van het bestaande en het zich ontwikkelende aanbod van accommodaties en openbare ruimte. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de vraag/behoefte aan sportaccommodaties en hoe deze vraag/behoefte zich waarschijnlijk gaat ontwikkelen. Daarbij wordt ingegaan op de omvang van de vraag/behoefte, maar vooral ook op de kwalitatieve aspecten.

3.2 DE OMVANG VAN DE VRAAG/BEHOEFTE

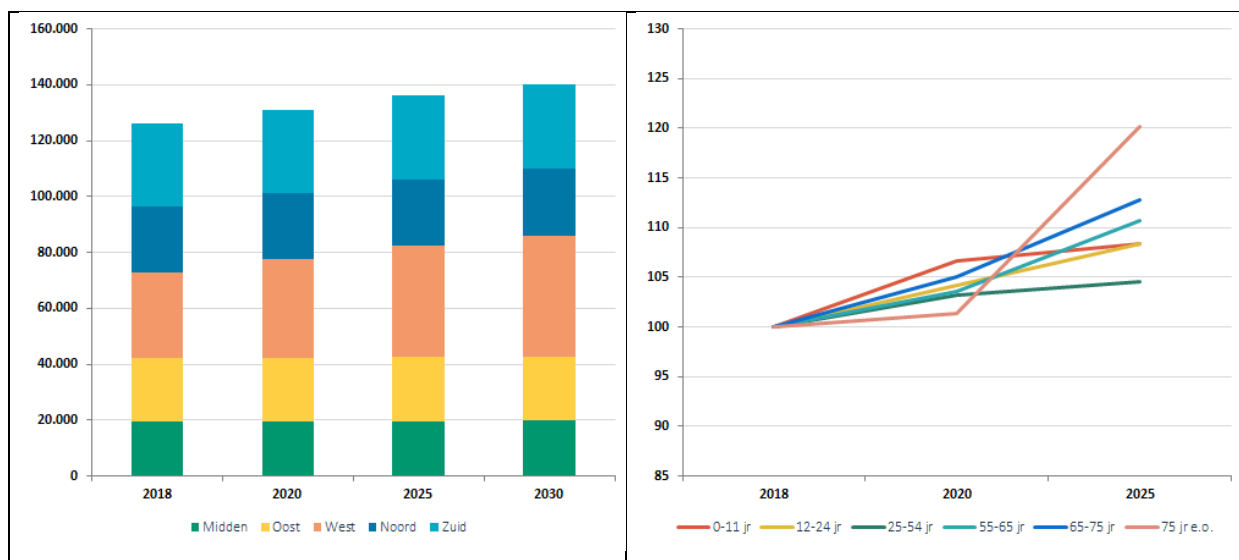
De toekomstige omvang van de vraag/behoefte aan sportaccommodaties wordt bepaald door:

- De ontwikkeling van het aantal inwoners en de samenstelling van de bevolking naar leeftijdsgroepen.
- De leerlingenprognoses in het onderwijs.
- De aantrekkingskracht van de grote zaal- en veldsporten en hun verenigingen.

Elk van deze onderwerpen wordt in deze paragraaf kort toegelicht.

DE BEVOLKINGSPROGNOSE

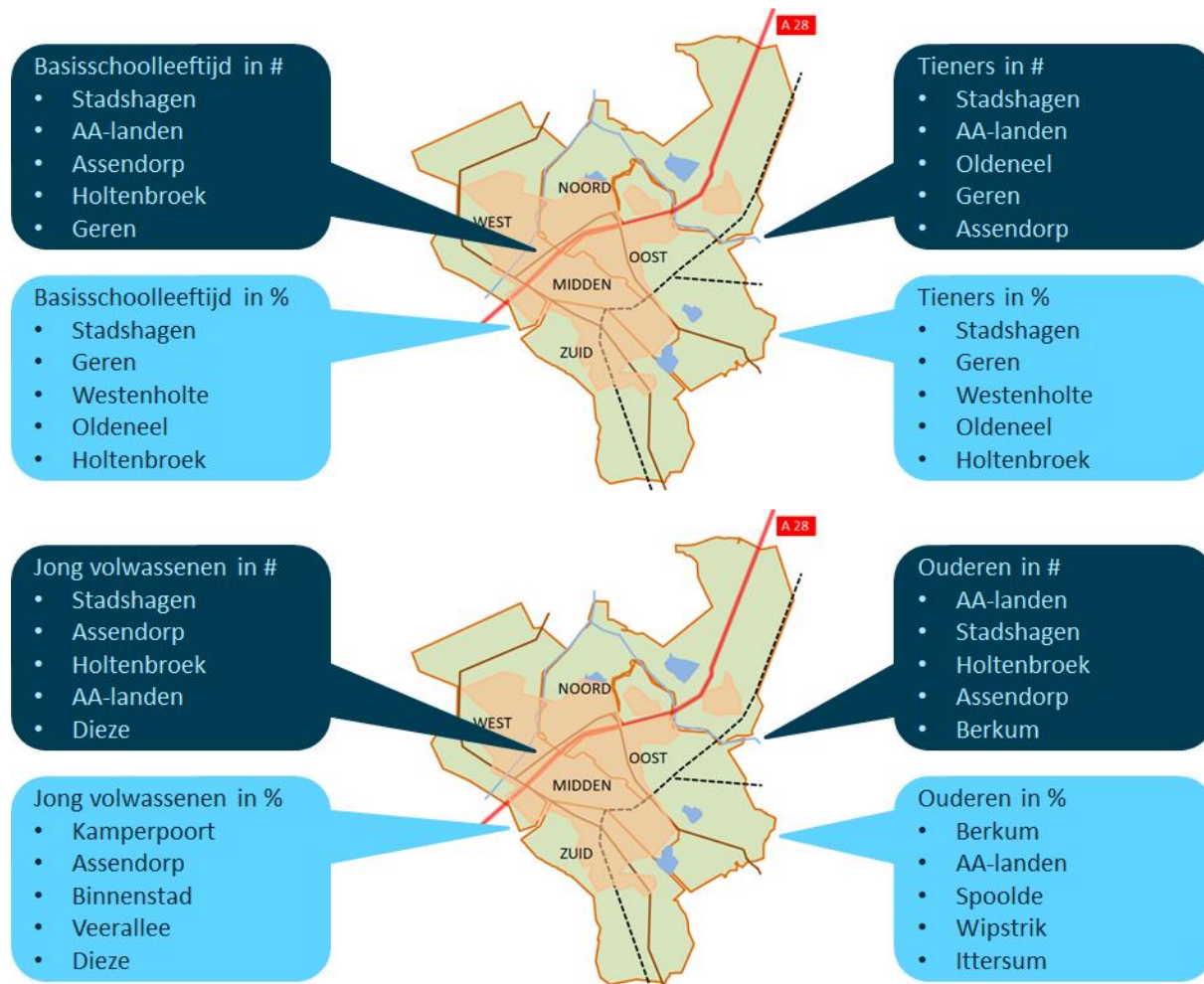
Het aantal inwoners van Zwolle zal de komende jaren stijgen. Op dit moment telt Zwolle ruim 126.000 inwoners. Dat aantal zal stijgen tot ongeveer 140.000 inwoners in het jaar 2030. In de volgende figuren is deze stijging weergegeven. De figuur aan de linkerkant geeft een beeld van de absolute stijging van het aantal inwoners, uitgesplitst naar stadsdelen. Daaruit blijkt dat vooral in stadsdeel West het aantal inwoners zal toenemen. In de overige stadsdelen stijgt het aantal inwoners niet of nauwelijks. De figuur aan de rechterkant geeft de relatieve stijging weer naar leeftijdsklassen (index 2018 = 100). Daaruit blijkt dat de groep ouderen procentueel het sterkst gaat stijgen. In absolute zin stijgt vooral het aantal gezinnen met kinderen.

Figuur 13: Bevolkingsprognose Zwolle 2018–2030 (Bron: Gemeente Zwolle).

Een stijging van het aantal inwoners vertaalt zich overigens niet 1 op 1 naar de behoefte aan sportaccommodaties. De groeiende groep senioren heeft andere behoeftes dan bijvoorbeeld kinderen en volwassenen en de sportdeelname onder deze groep is ook lager. Die sportdeelname onder senioren stijgt overigens wel (waarover later meer).

In de volgende figuur is schematisch weergegeven wat de toekomstige samenstelling van de bevolking van Zwolle is. Daarbij is weergegeven in welke wijken de kinderen in de basisschoolleeftijd, de tieners, de jong volwassenen en de ouderen vooral woonachtig zijn (door middel van een top 5). De donkerblauwe toelichtingen geven aan waar deze bevolkingsgroepen in absolute aantallen het grootst zijn, de lichtblauwe toelichtingen geven aan waar deze bevolkingsgroepen procentueel het grootst zijn.

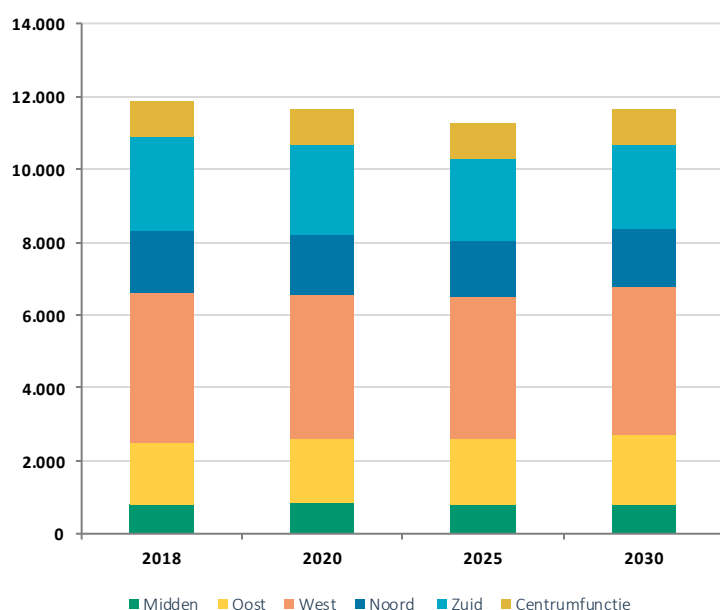

Figuur 14: Bevolkingssamenstelling naar leeftijdsklassen naar wijken in 2025.

DE LEERLINGENPROGNOSES

Voor het primair onderwijs wordt voor de komende jaren een lichte daling van het aantal leerlingen voorzien, waarna het aantal leerlingen vanaf 2025 weer gaat stijgen. In 2030 herstelt het leerlingenaantal zich, maar zit dan nog niet helemaal op het niveau van 2018. De verwachting is dat de scholen voor Primair Onderwijs in Zwolle in 2030 ruim 11.600 leerlingen tellen, circa 200 leerlingen minder dan nu het geval is.

In de volgende figuur is de ontwikkeling van het aantal leerlingen in Zwolle schematisch weergegeven, waarbij de aantallen zijn uitgesplitst naar de ligging van de scholen per stadsdeel. De scholen die een centrumfunctie vervullen zijn afzonderlijk weergegeven.

Figuur 15: Leerlingenprognoses Primair Onderwijs Zwolle (Bron: Gemeente Zwolle).

Voor de overige typen onderwijs beschikken wij niet over leerlingenprognoses. Uit de gesprekken met vertegenwoordigers van de verschillende onderwijsinstellingen en verantwoordelijken binnen de gemeente Zwolle is echter gebleken dat:

- Het aantal leerlingen in het Voortgezet Onderwijs naar verwachting niet zal toenemen. De verwachting is dat dit aantal leerlingen gelijk blijft tot iets krimpt.
- Voor het Middelbaar Beroepsonderwijs een beperkte groei voorzien wordt van hooguit enkele procenten, waarna het aantal zal stabiliseren of zelfs iets zal krimpen.
- Voor het Hoger Beroepsonderwijs een gelijkblijvend tot een licht stijgend aantal studenten verwacht wordt.

VERENIGINGEN

DE ZAALSPORTEN

Ondanks een toename van de Nederlandse bevolking daalt landelijk het aantal leden van binnensportverenigingen van de bij NOC*NSF aangesloten bonden. Het aantal leden van deze bonden gezamenlijk daalt al enkele jaren met 0,5% per jaar. Als de sporten worden verbijzonderd die afhankelijk zijn van binnensportaccommodaties (badminton, basketbal, gymnastiek, handbal, korfbal, volleybal en zaalvoetbal), dan zien we een iets grotere daling. Het aantal leden van deze verenigingen daalt landelijk gemiddeld met bijna 1% per jaar.

Deze krimp is niet terug te zien in het aantal leden van de binnensportverenigingen in Zwolle. De onlangs uitgevoerde Verenigingsmonitor toont immers aan dat voor de meeste verenigingen in Zwolle geldt dat het aantal leden op peil is gebleven of zelfs is gestegen. Dat is niet verwonderlijk (het aantal inwoners van Zwolle stijgt), maar de stijging van het aantal inwoners alleen is onvoldoende verklaring. Kennelijk is de aantrekkingskracht van de sportverenigingen in Zwolle iets groter dan landelijk gemiddeld. Dat blijkt ook uit de cijfers van de gemeenten met een inwonersaantal van 100.000 tot 200.000. Binnen die groep gemeenten staat Zwolle op de vierde plaats als het gaat om het percentage inwoners dat lid is van een binnen- of buitensportvereniging (in Zwolle 25,9%). Alleen Haarlemmermeer (28,3%), Breda (26,5%) en Amersfoort (26,3%) scoren iets hoger dan Zwolle. In de twintig andere gemeenten is het percentage lager tot veel lager, variërend van 25,8 % (Den Bosch) tot 15,2% (Maastricht).

DE VELDSPORTEN

Voor de veldsporten geldt dat de landelijke daling iets groter is dan bij de zaalsporten. Daarbij geldt dat dit niet het geval is voor voetbal (min of meer stabiel) en voor hockey (lichte stijging). De daling van het aantal leden geldt vooral voor tennis. Landelijk is er al jaren sprake van een forste achteruitgang van het aantal leden, een beeld dat ook zichtbaar is bij de tennisverenigingen in Zwolle.

CONCLUSIE

Op basis van deze ontwikkelingen wordt verwacht dat de landelijke terugval in leden van sportverenigingen naar verwachting niet of minder plaatsvindt in Zwolle. De combinatie van een toenemend aantal inwoners en de aantrekkingskracht van de verenigingen leidt tot de verwachting dat de ledenaantallen in zijn algemeenheid zullen stijgen (gecorrigeerd aan de toekomstige bevolkingssamenstelling). Uitsluitend voor de tennis wordt een daling van het aantal leden verwacht. Ook mag worden verwacht dat de nieuwe WRZV-hallen extra aantrekkingskracht zullen hebben.

SAMENVATTEND

Op basis van deze trends, de bevolkingsgroei, de samenstelling van de bevolking naar leeftijdsgroepen en de leerlingenprognoses is een becijfering gemaakt van de te verwachten groei of krimp van de vraag/behoefte aan sportaccommodaties naar stadsdelen tot en met het jaar 2030. Daarbij is onderscheid gemaakt naar:

- Binnensport, met daarbinnen een onderscheid naar de behoefte vanuit het onderwijs en de behoefte vanuit verenigingen en overige gebruikers.
- Buitensport, met een onderscheid naar voetbal, tennis en de overige buitensporten.

Tabel 6: De ontwikkeling van de behoefte aan sportaccommodatie 2018 – 2030 naar stadsdelen.

Binnensport		Buitensport	
Midden			
Onderwijs	-1,0%	Voetbal	2,7%
Verenigingen en overig	2,4%	Tennis	-3,6%
		Overig	2,2%
Oost			
Onderwijs	4,2%	Voetbal	2,7%
Verenigingen en overig	2,4%	Tennis	-3,6%
		Overig	2,2%
West			
Onderwijs	-1,4%	Voetbal	17,6%
Verenigingen en overig	17,3%	Tennis	11,3%
		Overig	17,1%
Noord			
Onderwijs	0,4%	Voetbal	1,6%
Verenigingen en overig	1,3%	Tennis	-4,7%
		Overig	1,1%

Binnensport		Buitensport	
Zuid			
Onderwijs	1,4%	Voetbal	3,2%
Verenigingen en overig	2,9%	Tennis	-3,1%
		Overig	2,7%
Totaal			
Onderwijs	0,9%	Voetbal	6,4%
Verenigingen en overig	6,2%	Tennis	0,2%
		Overig	5,9%

Uit de tabel blijkt dat:

- Binnensport:
 - De behoefte vanuit het onderwijs zal gemeentebreed nauwelijks stijgen. Daarbij bestaan verschillen per stadsdeel en de stijging is naar verwachting het grootst in stadsdeel Oost.
 - De behoefte aan accommodaties vanuit verenigingen en overige gebruikers gemeentebreed met 6,2% zal stijgen. Binnen alle stadsdelen zal sprake zijn van een toename, maar de stijging wordt vooral veroorzaakt binnen het stadsdeel West. In dat stadsdeel zal de bevolking het meest toenemen. Dit terwijl het aanbod van binnensportaccommodaties in West relatief het laagst is.
- Buitensport:
 - Gemeentebreed zal de behoefte aan accommodaties voor voetbal en overige buitensporten toenemen. De behoefte neemt in alle stadsdelen toe, maar vooral in het stadsdeel West.
 - De behoefte aan tennisaccommodatie zal afnemen, behalve in het stadsdeel West. In dat stadsdeel wordt nog een stijging voorzien van ruim 11%.

3.3 DE AARD VAN DE VRAAG/BEHOEFTE

Het is al eerder vermeld, maar dit project richt zich niet alleen op de omvang van de behoefte. Het project heeft ook, of juist tot doel om kwalitatieve aspecten van de toekomstige behoefte in kaart te brengen. Dat zijn bijvoorbeeld:

- De veranderende visie binnen het (primaire) onderwijs op bewegen en bewegingslessen.
- De functie van bewegen en sporten binnen het sociale domein.
- De veranderingen in het verenigingsleven.
- De veranderende voorkeuren van sporters.

ONDERWIJS

Bewegen en sporten binnen het onderwijs is volop in verandering, ook in Zwolle. Binnen het Primaire Onderwijs bijvoorbeeld zijn de bewegingslessen anders ingericht dan in het verleden. De veranderingen kunnen als volgt worden samengevat:

- Van klassikaal onderwijs, naar kleinere groepen die tegelijkertijd verschillende beweegvormen en beweeglijnen beoefenen.
- Van uitsluitend de verplichte klokuren in de gymzaal, naar ook bewegen op andere momenten en andere locaties.
- Van de traditionele sporten naar ook meer moderne sporten zoals free runnen, survival, et cetera.

Ook binnen het Voortgezet Onderwijs, Middelbaar Beroepsonderwijs en Hoger Beroepsonderwijs zijn deze veranderingen zichtbaar. De veranderende kijk op bewegen en sporten heeft ook gevolgen voor de behoefte aan binnensportaccommodatie. Gymzalen, met de traditionele belijning en de traditionele toestellen zijn onvoldoende functioneel. De gymzalen zijn nog te zeer gericht op het klassikale onderwijs en de traditionele sporten. Voor de komende jaren is de wens veel meer:

- Binnensportaccommodaties die kunnen worden verdeeld in meerdere (vier) vlakken, waar kleinere groepen gelijktijdig verschillende vormen van bewegen of sporten kunnen beoefenen.
- Grotere flexibiliteit in het gebruik van toestellen en materialen (bijvoorbeeld touwen kunnen verplaatsen naar elk van de vier vlakken).
- Ruimer assortiment van toestellen, materialen en attributen voor modernere sporten.
- Gebruik van audiovisuele hulpmiddelen.

Enkele vooruitstrevende voorbeelden van deze veranderende behoeften zijn bijvoorbeeld de gymzaal van de toekomst en de beweegbox. Daarmee wordt niet bedoeld dat alle gymzalen in Zwolle op die wijze omgevormd moeten worden, maar een ontwikkeling naar meer multifunctionele accommodaties en minder traditionele gymzalen is wenselijk om aan de veranderende behoefte te voldoen.

Beweegbox

Gymzaal van de toekomst

Figuur 16: Enkele voorbeelden van vernieuwende accommodaties voor bewegingsonderwijs.

De gemeente Zwolle staat aan de vooravond van de invoering van een nieuw huisvestingsbeleid voor de scholen voor primair en voortgezet onderwijs. Vele scholen (waar veel van de gymzalen deel van uitmaken) zijn in de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw gerealiseerd en bereiken inmiddels het einde van hun technische levensduur. Zonder vooruit te willen lopen op dit huisvestingsbeleid mag een herschikking van het aanbod van scholen worden verwacht. Tijdens dat proces zal ongetwijfeld ook het aanbod van gymzalen ter discussie komen te staan. Deze operatie biedt een aangrijpingspunt om de functionaliteit van de binnensportaccommodaties in Zwolle te verbeteren. Het huisvestingsbeleid voor het onderwijs kan worden aangegrepen om het aanbod van beperkt functionele gymzalen de komende jaren te verminderen en (gedeeltelijk) te vervangen door meer multifunctionele sportaccommodaties. Overigens kan ook de buitensport worden ingezet om deze vernieuwingen vorm te geven.

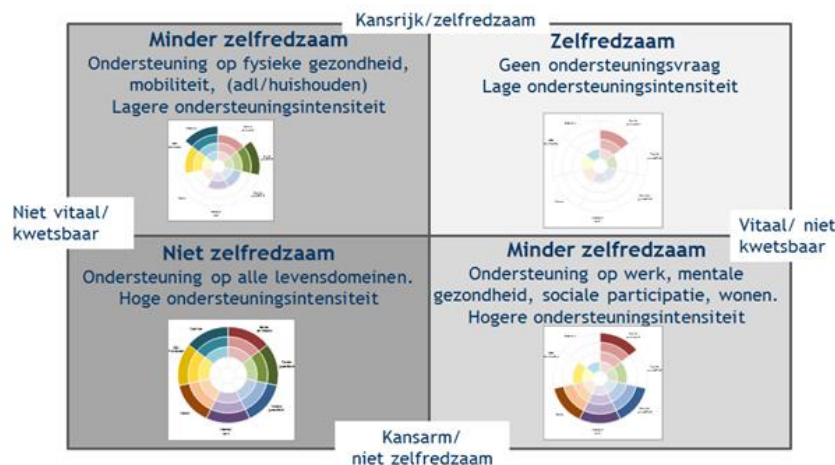
HET SOCIALE DOMEIN

Met het Actieplan Sport en Bewegen zet de gemeente Zwolle in op een functie voor sport en bewegen in het sociale domein. In het vorige hoofdstuk is al vermeld dat inmiddels een ruim en gevarieerd aanbod van activiteiten wordt aangeboden voor ouderen, chronisch zieken, mensen met een beperking en groepen inwoners die niet vanzelf hun weg weten te vinden naar het reguliere sport- en beweegaanbod. Het huidige aanbod binnen het sociale domein is door ons nader geanalyseerd, waarbij een model is gehanteerd dat is opgebouwd uit twee dimensies, te weten:

- De vitaliteit, een combinatie van mobiliteit, gezondheidssituatie en ervaren gezondheid.
- De kansrijkheid, een mix van inkomen, opleiding en zelfredzaamheid.

De combinatie van deze twee dimensies leidt tot een model met vier kwadranten, dat van toepassing is op alle leeftijdsgroepen.

- Het kwadrant rechtsboven (kansrijk en vitaal) zijn inwoners die zelf hun weg weten te vinden naar het sport- en beweegaanbod in de stad.
- Het kwadrant rechtsonder (minder kansrijk/zelfredzaam en vitaal) betreft inwoners die om verschillende redenen hun weg niet of minder weten te vinden naar het sport- en beweegaanbod. Dat kan door tijdsgebrek, het inkomen, het missen van intrinsieke motivatie om te bewegen, et cetera.
- Het kwadrant linksboven (minder vitaal en kansrijk) betreft inwoners die door een beperking (chronische ziekte of andere beperking) minder makkelijk aansluiting kunnen vinden bij het traditionele sport- en beweegaanbod, maar doorgaans wel een intrinsieke motivatie hebben om te bewegen.
- Het kwadrant linksonder (minder vitaal, minder kansrijk) is de groep die de weg naar het sport- en beweegaanbod lastig weet te vinden en, vanwege beperkingen, ook moeilijk aansluiting kan vinden bij het reguliere aanbod.

Figuur 17: Sport en bewegen en het sociale domein.

HUIDIGE AANBOD

Het totale aanbod van bewegen en sport in het sociale domein in Zwolle is door ons ingedeeld naar elk van de kwadranten (zie bijlage 4). Daaruit zijn – in combinatie met gesprekken die wij hebben gevoerd met de aanbieders – de volgende conclusies getrokken:

- Het is al eerder vermeld, maar het aanbod in Zwolle is ruim en gevarieerd. Voor elke groep en voor alle leeftijdsklassen worden voldoende specifieke sport- en beweegactiviteiten aangeboden, behalve voor de inwoners in het kwadrant rechtsboven. Voor die groep is dat ook niet nodig, want deze inwoners weten hun weg te vinden naar het reguliere aanbod. Ons hebben geen signalen bereikt dat belangrijke activiteiten ontbreken of voor belangrijke doelgroepen activiteiten ontbreken.
- Het aanbod wordt aangeboden door enkele professionele instellingen, maar ook door sportverenigingen in Zwolle. Grote aanbieders zijn Revas, Sportservice Zwolle, Stichting Kids, VG Sport Zwolle en Wijz. Voorbeelden van verenigingen die activiteiten aanbieden zijn HTC, Hercules, St Sebastiaan, Turnlust, HC Zwolle, ZLTB, CGV Sparta, AV PEC 1910, VV Berkum, VV Wijthem en de Zwolsche Roeivereniging.
- De afstemming en samenhang tussen activiteiten en aanbieders kan beter. Daarmee wordt niet bedoeld dat afstemming en samenhang ontbreekt, maar wel dat:
 - Afstemming tussen de professionele aanbieders onderling versterkt kan worden.
 - Afstemming en taakafbakening tussen professionele aanbieders en verenigingen kan verbeteren.
 - De doorstroming binnen verenigingen (van aangepast sporten naar regulier sporten) kan verbeteren.

- Dit alles om vooral de kennisuitwisseling onderling te verbeteren.

Voor de samenwerking tussen professionele instellingen en verenigingen kan beter. Het 'schuurt' op het grensvlak tussen de inzet van professionele instellingen en de inzet van verenigingen. Dat terwijl er landelijk goede voorbeelden van samenwerking zijn bij de uitvoering van activiteiten voor mensen met een beperking. In die voorbeelden worden mensen met een beperking begeleid door vrijwilligers van verenigingen, ondersteund door specialisten vanuit de zorginstellingen.

DE TOEKOMSTIGE BEHOEFTE

De behoefte aan sport en bewegen in het sociale domein zal de komende jaren toenemen. Die stijging wordt vooral veroorzaakt door de vergrijzing. Het aantal ouderen zal toenemen en de gemiddelde leeftijd van de ouderen zal ook toenemen. Zo zal het aantal 65- tot 75-jarigen in het jaar 2025 groter zijn dan het aantal kinderen op de basisschool. Het aantal 75-plussers neemt fors toe van circa 8.300 tot bijna 10.000 in 2025.

Deze stijging heeft gevolgen voor de behoefte aan sport- en beweegactiviteiten in alle kwadranten van figuur 11 op de vorige pagina. Ook geldt dat – door de stijgende leeftijd – er steeds meer behoefte komt aan extensieve vormen van bewegen voor de groep ouderen die het minst mobiel/vitaal is (bijvoorbeeld bewegen op de stoel, milde yoga, et cetera). 'Last-but-not-least' geldt dat beweegactiviteiten voor deze doelgroepen idealiter niet op zichzelf staan. De activiteiten zijn bij voorkeur ingebed in combinaties/arrangementen die ook ontmoeting bevatten of zelfs arbeidsmatige dagbesteding (dit laatste vooral voor mensen met een beperking).

SPORTACCOMMODATIE

De veranderende behoefte binnen het sociale domein heeft ook effecten voor de behoefte aan sportaccommodatie, te weten:

- De behoefte aan laagdrempelige accommodatie in de directe nabijheid van de woonomgeving neemt toe. Laagdrempeligheid is een verzamelterm voor nabijheid ten opzichte van de woonomgeving, barrièrevrij, toegankelijke tarieven en ontmoetingsruimte.
- De laagdrempeligheid kan worden vormgegeven in wijkcentra en buurthuizen, maar ook in binnen- of buitensportaccommodaties. De wenselijke accommodatievorm lijkt sterk op de accommodatie die gewenst wordt voor de huisvesting van het moderne bewegingsonderwijs.

VERENIGINGEN

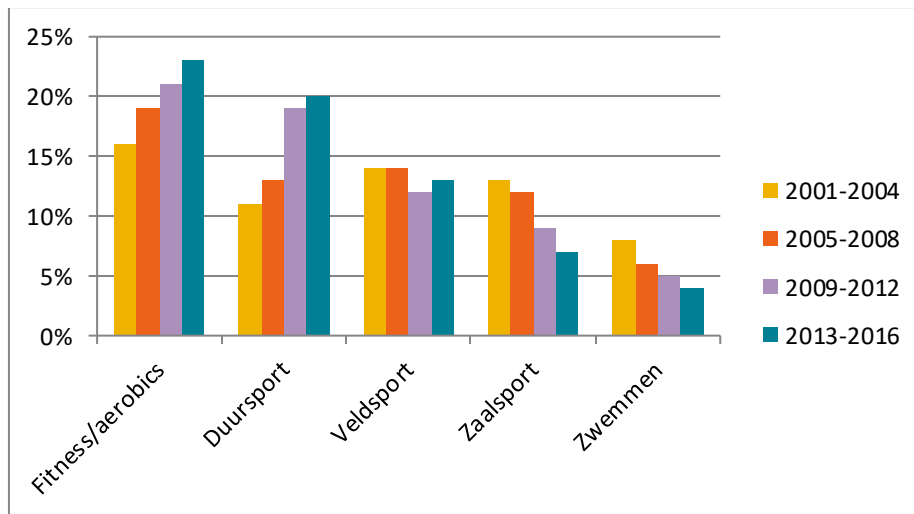
De vraag/behoefte vanuit verenigingen is ook aan verandering onderhevig. Steeds meer verenigingen – ook in Zwolle - oriënteren zich op:

- Andere vormen van lidmaatschap die uitgaan van meer variatie (meerdere vormen van sporten en bewegen aanbieden) en minder verplichtingen.
- Een bijdrage aan het sociale domein, waarbij inmiddels een grote groep verenigingen specifieke activiteiten aanbiedt voor ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking.
- Andere trainingsvormen, die inmiddels sterke gelijkenis vertonen met het moderne bewegingsonderwijs.
- Onderlinge samenwerking en samenwerking met andere maatschappelijke instellingen.

DE VERANDERENDE VOORKEUREN VAN SPORTERS

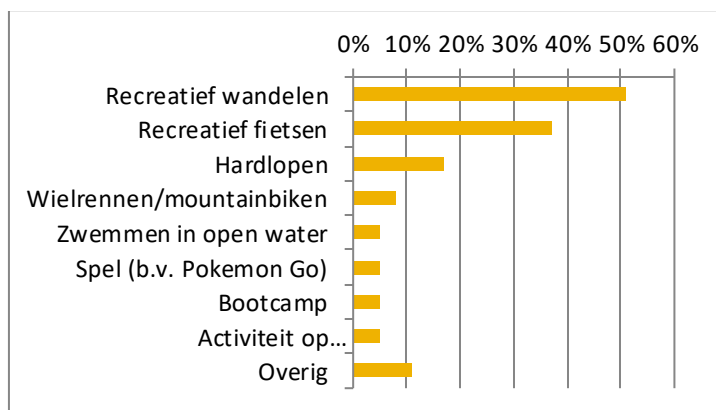
De afgelopen jaren zijn vormen van ongeorganiseerd sporten sterk gegroeid. In de volgende figuur is de deelname van Nederlanders aan hoofdgroepen van sporten weergegeven. Uit de figuur blijkt dat fitness/aerobics en duursport in de openbare ruimte de afgelopen jaren spectaculair zijn gegroeid. Deze groei is ten koste gegaan van het zwemmen en vooral van de zaalsporten.

Figuur 18: Ontwikkeling deelname aan hoofdgroepen van sporten 2001-2016 (Bron: Mulier Instituut).

Specifiek voor de duursporten in de openbare ruimte geldt dat wandelen, fietsen, rennen en wielrennen met afstand de meest populaire sporten zijn (zie volgende figuur).

Figuur 19: Sporten en bewegen in de openbare ruimte naar populariteit (Bron: Mulier Instituut).

Ook in Zwolle zijn deze sporten populair. In Zwolle geeft 38,1 % van de bevolking aan regelmatig te wandelen, tegen 37% landelijk. Hardlopen bijvoorbeeld wordt door 10,5% van de Zwolsche inwoners beoefend (landelijk 8%, bron: Sport op de Kaart). Door deze veranderingen, in combinatie met het groeiende aantal inwoners van Zwolle, mag een toenemende behoefte aan het gebruik van de openbare ruimte in Zwolle worden verwacht. Daarbij geldt ook dat de wielersport in Zwolle tijdens dit project de aandacht heeft gevestigd op een wielerskeelerbaan (zie bijlage 8). De huidige baan in Stadshagen is een tijdelijke en zij pleiten voor een meer duurzame oplossing.

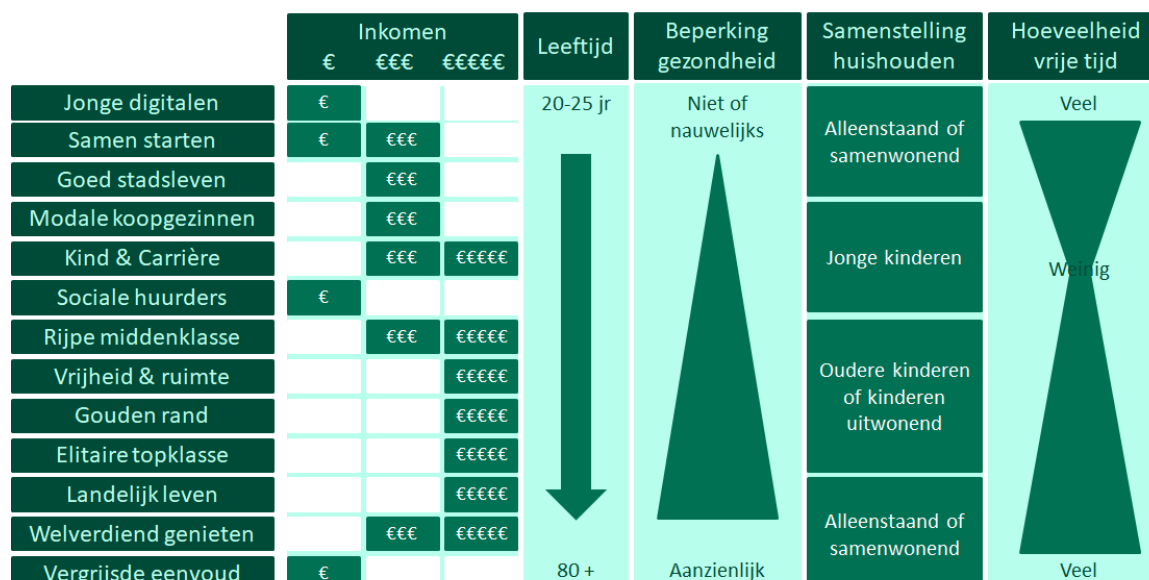
3.4 ACCENTEN NAAR WIJKEN EN STADSDELEN

In de vorige paragraaf is gemeentebreed aangegeven wat de ontwikkelingen zijn in de vraag/behoefte. Daarbij is nog geen verschil gemaakt tussen de wijken en stadsdelen, terwijl die onderling sterk verschillen. Die verschillen hebben betrekking op de sociaal-economische positie van de inwoners, op hun levensfase en op de leefstijlen.

DE LEVENSFASES IN ZWOLLE

De gemeente Zwolle hanteert een model waarin de verschillende huishoudens in Zwolle zijn ingedeeld naar 13 typen van huishoudens. Die huishoudens verschillen van elkaar voor wat betreft de inkomenssituatie, de leeftijd

en gezinssamenstelling. In de volgende figuur zijn de belangrijkste kenmerken van de 13 typen huishoudens samengevat weergegeven.

Figuur 20: 13 typen huishoudens en hun kenmerken.

Bij de figuur moet worden opgemerkt dat deze een sterk vereenvoudigde weergave biedt van de kenmerken van de typen huishoudens. De belangrijkste nuancerings hebben betrekking op de 'jonge digitalen' en 'samen starten'. De sociaaleconomische positie van die typen huishoudens is er de oorzaak van dat bijvoorbeeld de gezondheidssituatie en de hoeveelheid vrije tijd voor een deel van de huishoudens minder rooskleurig is dan de figuur suggereert.

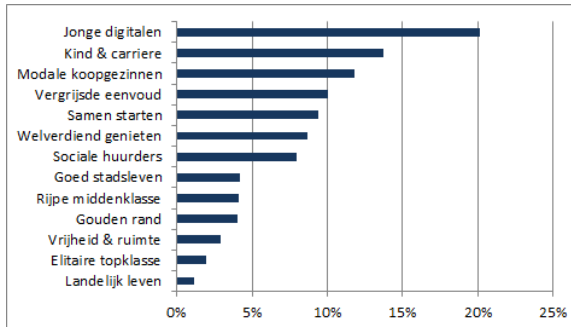
Uit de kenmerken van de huishoudens zijn verschillen te destilleren naar de behoefte aan sporten en bewegen. Sommige typen huishoudens zullen hun weg weten te vinden naar het sport- en beweegaanbod, waarbij anderen een stimulans nodig hebben. Ook zijn er typen huishoudens waarbij de hoeveelheid vrije tijd een beperking geeft. In de volgende figuur zijn de verschillen samengevat weergegeven.

	Volwassenen	Kinderen
Jonge digitalen	Vinden voor een deel zelf hun weg naar sport aanbod, voor een deel stimulering/ sociale domein	N.v.t.
Samen starten		
Goed stadsleven		
Modale koopgezinnen	Gemak, combineren van taken	Kinderen vinden hun weg naar de verenigingen
Kind & Carrière	Stimulering/sociale domein	Buurtsport/schoolsport
Sociale huurders		Actieve sporten, afwisseling en buiten-ruimte voor pubers
Rijpe middenklasse	Vinden zelf hun weg naar publieke en private aanbod en/of openbare ruimte	Zijn inmiddels jonge digitalen
Vrijheid & ruimte		
Gouden rand		
Elitaire topklasse		
Landelijk leven		
Welverdiend genieten	Aangepast sporten/ sociale domein	n.v.t.
Vergrijsde eenvoud		

Figuur 21: Typen huishoudens en accenten naar behoefte aan sport en bewegen.

De samenstelling van de wijken en stadsdelen in Zwolle naar type huishouden verschilt sterk. Voor heel Zwolle geldt dat de huishoudens 'jonge digitalen', 'kind & carrière', 'modale koopgezinnen', 'vergrijsde eenvoud' en 'samen starten' het vaakst voorkomen en tezamen ongeveer 2/3 van de huishoudens in Zwolle uitmaken. Echter, per wijk of stadsdeel zijn er grote verschillen waarneembaar. In de onderstaande figuur is dit samengevat weergegeven. De figuur aan de linkerkant geeft samenstelling van de huishoudens weer voor Zwolle totaal. De figuur aan de rechterkant geeft dit per stadsdeel weer.

Zwolle totaal

Naar stadsdeel

	Midden	Oost	West	Noord	Zuid
Jonge digitalen	28%	31%	8%	24%	11%
Samen starten	8%	8%	13%	9%	9%
Goed stadsleven	13%	5%	0%	5%	0%
Modale koopgezinnen	20%	9%	10%	10%	11%
Kind & carrière	5%	4%	39%	6%	13%
Sociale huurders	6%	6%	7%	11%	9%
Rijpe middenklasse	1%	2%	3%	6%	8%
Vrijheid & ruimte	0%	2%	2%	0%	10%
Gouden rand	2%	6%	0%	2%	9%
Elitaire topklasse	2%	5%	1%	1%	1%
Landelijk leven	0%	3%	1%	1%	1%
Welverdiend genieten	7%	9%	7%	9%	12%
Vergrijsde eenvoud	8%	12%	7%	16%	7%

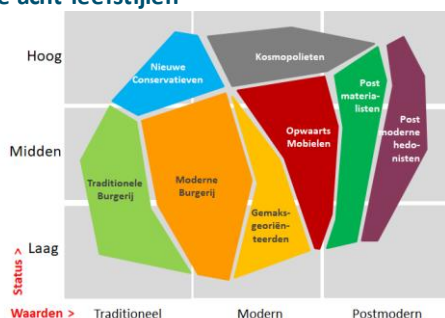
Figuur 22: Type huishouden Zwolle totaal en naar stadsdeel.

LEEFSTIJLEN

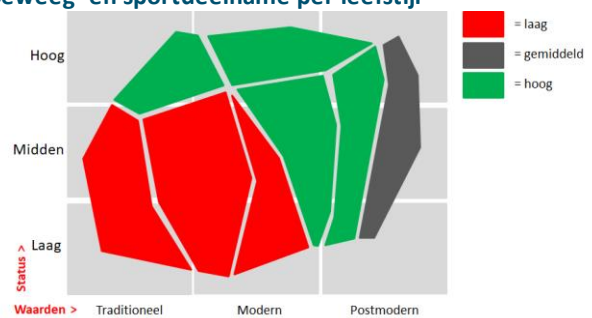
De gemeente Zwolle heeft de leefstijlen van haar inwoners in kaart gebracht door middel van het Mentality-model van het bureau Motivaction. In dit model zijn inwoners met vergelijkbare (immateriële) behoeften gegroepeerd naar acht leefstijlen. In bijlage 5 is een korte toelichting gegeven van de leefstijlen van Motivaction.

Er zijn grote verschillen in de behoeftes van inwoners met verschillende leefstijlen op het gebied van consumeren, wonen, vrije tijd en ook sport en bewegen. In de volgende figuren zijn die verschillen samengevat weergegeven. Allereerst treft u de acht leefstijlen schematisch aan. Vervolgens is weergegeven wat de verschillen in sportdeelname en in de motivatie voor sporten en bewegen zijn. Als laatste is weergegeven welke voorkeuren de verschillende leefstijlen hebben op het gebied van sporten en bewegen.

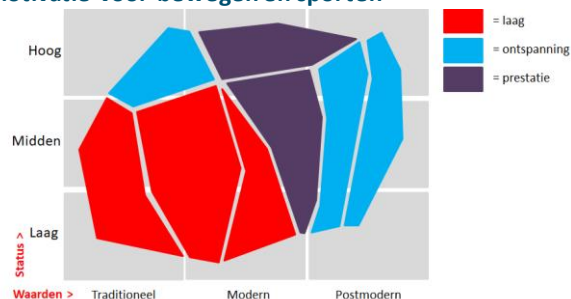
De acht leefstijlen

Beweeg- en sportdeelname per leefstijl

Motivatie voor bewegen en sporten

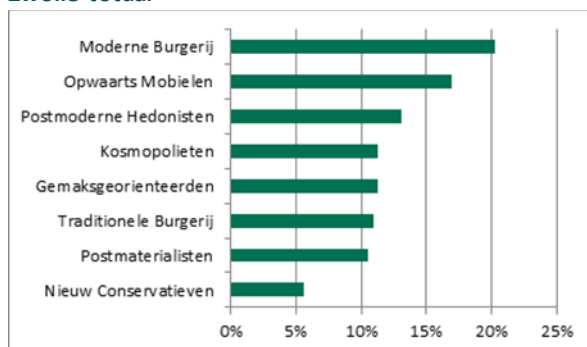
Voorkeur naar type bewegen of sporten

Figuur 23: De leefstijlen van Motivaction in relatie tot sport en bewegen.

Ook voor de leefstijlen geldt dat er grote verschillen zijn tussen de wijken en stadsdelen. In de volgende figuur is de verdeling gemeentebreed en per stadsdeel weergegeven.

Zwolle totaal

Figuur 24: Leefstijlen Zwolle totaal en naar stadsdeel

Naar stadsdelen

	Midden	Oost	West	Noord	Zuid
Traditionele Burgerij	6%	13%	9%	16%	10%
Nieuw Conservatieven	1%	5%	10%	3%	6%
Moderne Burgerij	11%	9%	21%	17%	36%
Gemaksgeoriënteerden	13%	14%	5%	18%	9%
Opwaarts Mobielen	4%	15%	30%	14%	15%
Kosmopolieten	23%	10%	11%	10%	8%
Postmaterialisten	15%	15%	4%	13%	10%
Postmoderne Hedonisten	27%	18%	10%	10%	7%

3.5 SAMENVATTEND

Samenvattend geldt dat de vraag/behoefte aan sportaccommodaties in Zwolle de komende jaren zal veranderen. Die veranderingen hebben betrekking op de omvang van de vraag (wordt de behoefte kleiner of groter?) en de aard van de vraag. Beide onderwerpen worden hierna samengevat toegelicht.

DE OMVANG VAN DE VRAAG

BINNENSPOORT

De vraag/behoefte aan binnensport in Zwolle zal toenemen. Die toename wordt niet veroorzaakt door een grotere vraag vanuit het onderwijs, maar wel vanuit verenigingen, groepen particulieren en overig gebruik. Deze toename geldt voor alle stadsdelen, maar vooral het stadsdeel West.

BUITENSPOORT

Voor de buitensport wordt ook een toename van de vraag verwacht. Ook voor de buitensport geldt dat de toename vooral wordt veroorzaakt door de groei van het stadsdeel West. De verschillende typen buitensport zullen zich naar verwachting anders ontwikkelen. De tennissport zal waarschijnlijk zeer beperkt groeien, de overige buitensporten wat meer.

OPENBARE RUIMTE

Er is geen reden om te veronderstellen dat sporten en bewegen in de openbare ruimte aan populariteit zullen inboeten. In tegendeel, sporten in de openbare ruimte groeit al jaren en die groei zal naar verwachting verder doorzetten. Dat geldt voor meerdere typen sporten en bewegen en leeftijdsgroepen. Sterk samengevat:

- De behoefte aan fietsen, wielrennen, wandelen en hardlopen in de buitenruimte zal stadsbreed toenemen. Dit vanwege de 'natuurlijke' groei van deze sporten, in combinatie met de groei van de bevolking van Zwolle. Daarbij geldt dat wandelen en fietsen tot op hoge leeftijd kunnen worden beoefend.
- Naar stadsdelen zijn er enkele accenten als het gaat om de behoefte aan sport en bewegen in de openbare ruimte. De behoefte voor de jeugd zal zich vooral manifesteren in West en het verblijfsgebied in en rondom het centrum. In Midden en een deel van Oost ligt het accent op de meer uitdagende sport (bootcamp, survival), In Noord de meer traditionele vormen van bewegen.

DE AARD VAN DE VRAAG EN ACCENTEN

De veranderende aard van de behoefte en de inzichten in levensfasen en leefstijlen zijn door ons samengebracht in een vijftal pijlers voor het toekomstige aanbod aan sportaccommodaties. Die pijlers geven enerzijds de gewenste veranderingen in het accommodatieaanbod weer om 'lacunes' in het huidige aanbod op te vullen. Anderzijds geven zij accenten naar wijken en stadsdelen weer. Zo zal het aanbod in de ene wijk zich meer moeten richten op sportstimulering (mensen aan het bewegen krijgen), in de andere wijk zich juist moeten richten op de grote groepen tieners die de sportvereniging hebben verlaten en in de volgende wijk op het aanbieden van mogelijkheden voor sporten en bewegen voor de druk bezette tweeverdieners.

In de volgende figuur zijn vijf pijlers op hoofdlijnen aangegeven. Daarbij moet direct worden opgemerkt dat de profielen uitsluitend de bedoeling hebben om accenten te leggen naar opgave of naar gebied.

In beweging komen	Beter bewegen	Spannender bewegen	Eenvoudiger bewegen	Samen bewegen
Traditionele verenigingssporten, wandelen, zwemmen, fietsen, sporten op (na)school	Modern bewegingsonderwijs en multisport	Nieuwe, actieve sporten, aangepast verenigingsaanbod	Alle sporten, met nadruk op ontwikkeling, prestatie en competitie	Alle sporten, met nadruk op fitheid, recreatie, ontmoeten, ontplooiën en ontspannen
Activeren, stimuleren en aangepast sporten	Faciliteren	Faciliteren en activeren	Faciliteren, combineren en ontzorgen	Faciliteren, verenigen en kennismaken
In de buurt, laagdrempelig, begeleid, binnen en buiten	Eigentijdse accommodatie in onderwijs	Eigentijdse accommodatie en openbare ruimte	Multifunctioneel, alles in één, buitenruimte, hot spots	Sfeer, ontmoetingsruimte, vereniging/club
Jonge Digitalen, Samen Starten, Modale koopgezinnen, sociale huurders en vergrijzde eenvoud.	Kinderen in de basisschool leeftijd op school en bij de vereniging	Tieners/jongeren van huishoudens met kinderen in deze leeftijd, alle leefstijlen	Jonge digitalen, samen starten, modale koopgezinnen, kind & carrière, rijpe middenklasse.	Jonge digitalen, samen starten, goede stadsleven, elitaire topklasse, welverdiend genieten, gouden rand.
Traditionele en moderne burgerijen gemakgeoriënteerden			Gemaksgeoriënteerden, opwaarts mobielen, kosmopolieten	Kosmopolieten, postmaterialisten, postmoderne hedonisten, nieuw conservatieven
Noord, Oost en Zuid	Alle stadsdelen	West, Noord, Midden en Zuid	West, Zuid en Noord	Midden en Oost

Figuur 25: Vijf pijlers voor de ontwikkelrichting van het accommodatieaanbod.

IN BEWEGING KOMEN

Deze ontwikkelrichting is van toepassing op de wijken en buurten met relatief grote groepen inwoners die niet van nature hun weg weten te vinden naar het beweeg- en sportaanbod. Dit omdat zij de intrinsieke motivatie daartoe missen of omdat zij daarin beperkt worden door inkomen, gezondheid, mobiliteit, et cetera. Deze richt zich ook op de kinderen in gezinnen waar de intrinsieke motivatie voor bewegen en sporten laag is.

Binnen dit profiel wordt vooral ingezet op het in beweging krijgen van deze inwoners. Dit door stimuleringsprogramma's, begeleiding en door vormen van aangepast sporten (voor ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking). Het sport- en beweegaanbod wordt idealiter aangeboden in de buurt/wijk waar men woont of op of rond de school. Een lage drempel en begeleiding zijn sleutelbegrippen.

BETER BEWEGEN

Dit profiel richt zich vooral op het beter faciliteren van de vernieuwingen in het bewegingsonderwijs, met de nadruk op het Primair Onderwijs. Die vernieuwingen worden op dit moment al op grote schaal toegepast, maar het bestaande accommodatieaanbod (veel van dezelfde, traditionele gymzalen) belemmert deze vernieuwing.

De ontwikkelrichting is om het aanbod van gymzalen gefaseerd om te vormen. Die omvorming kan worden gekenmerkt door 'van veel van hetzelfde naar minder, maar multifunctioneler en eigentijds'. De ontwikkelrichting geldt gemeentebreed, met vanzelfsprekend een zwaartepunt in de wijken met grote groepen kinderen in de basisschoolleeftijd. De ontwikkelrichting kan ook worden toegepast op en rondom sportparken.

Daarbij geldt dat deze ontwikkelrichting ook de randvoorwaarden biedt voor 'in beweging komen' en voor 'spannender bewegen'. Het type accommodatie dat nodig is voor 'beter bewegen' is gelijk aan die voor 'in beweging komen' en 'spannender bewegen'.

Als laatste geldt dat 'beter bewegen' ook zijn vertaling kan krijgen naar de verenigingen. De andere kijk op bewegen, ontwikkeling van de motoriek, et cetera kan ook zijn weerslag hebben in de wijze waarop trainingen worden vormgegeven.

SPANNENDER BEWEGEN

Spannender bewegen is eerst en vooral gericht op de tieners die – ook in Zwolle – in groten getale het verenigingsleven verlaten. Ingezet wordt op enerzijds het aantrekkelijker maken van de verenigingssport, maar ook op daarbuiten, in of op binnen- en buitensportaccommodaties of de buitenruimte, te komen tot aantrekkelijke mogelijkheden om actieve en moderne vormen van bewegen mogelijk te maken. Het profiel is gericht op wijken waar grote groepen tieners wonen (bijvoorbeeld Stadshagen) en wijken waar zij veel van hun vrije tijd besteden (bijvoorbeeld in en rondom het centrum). Vooral op en rondom multifunctionele sportparken kan het 'spannender bewegen' goed worden vormgegeven.

EENVOUDIGER BEWEGEN

Dit profiel is vooral van toepassing op de wijken of buurten waar de meeste inwoners het belang van bewegen en sporten wel degelijk inzien, maar waar een gebrek aan vrije tijd (vooral door het moeten combineren van werk, opvoeden en zorg) de barrière vormt. Het betreft vooral (startende) gezinnen waarbinnen beide ouders werken en de kinderen nog veel zorg en aandacht nodig hebben.

Binnen dit profiel wordt vooral ingezet op het goed faciliteren en ontzorgen. Daarmee wordt bedoeld dat voldoende en voldoende uitdagende accommodaties beschikbaar zijn, die het ook mogelijk maken om taken te combineren. Een eenvoudig voorbeeld daarvan: de kinderen van deze ouders zijn doorgaans lid van een sportvereniging. Het halen en brengen van deze kinderen kan gecombineerd worden met een toegesneden beweegaanbod voor die ouders bij de betreffende vereniging.

SAMEN BEWEGEN

Dit profiel is vooral van toepassing op de inwoners die het belang inzien van sporten en bewegen (en hun weg ook weten te vinden), maar het sociale aspect daarvan net zo belangrijk vinden als de gezondheid en fitheid.

Het profiel richt zich dus vooral op het combineren van sporten en bewegen met het behoud/totstandkoming van sociale verbanden (verenigingen) en mogelijkheden voor ontmoeting.

4 DE VERHOUDING TUSSEN VRAAG EN AANBOD

4.1 INLEIDING

In het vorige hoofdstuk zijn de huidige en toekomstige vraag/behoefte aan binnensportaccommodaties weergegeven. In het hoofdstuk daarvoor is het bestaande en zich ontwikkelende aanbod beschreven. In dit hoofdstuk worden vraag en aanbod met elkaar vergeleken. Het hoofdstuk start met de gewenste capaciteit. Daarbij wordt ingegaan op de vraag of de gemeente Zwolle – met de huidige hoeveelheid accommodaties – de toekomstige vraag goed kan huisvesten. Daarna wordt ingegaan op de vraag of het aanbod voldoende functioneel is.

4.2 DE GEWENSTE CAPACITEIT

De capaciteitsvergelijking is door ons via drie aanvliegeroutes uitgevoerd, te weten:

- Gemeentebreed: In de eerste plaats is gemeentebreed vastgesteld of de bestaande en zich ontwikkelende capaciteit voldoende is om de stijgende vraag/behoefte te kunnen huisvesten.
- Per stadsdeel: De tweede analyse die heeft plaatsgevonden is de vergelijking vraag/aanbod per stadsdeel. Voor de buitensport is in dat geval uitsluitend de vergelijking gemaakt voor voetbal. Dat is de enige buitensport die vanuit de gemeente op wijk- en stadsdeelniveau wordt aangeboden.
- Primair Onderwijs: Specifiek voor het Primair Onderwijs is een analyse gemaakt van de verhouding vraag/aanbod voor de binnensport. Per school is het aantal klokuren bewegingsonderwijs bepaald en vertaald naar de noodzakelijke capaciteit van binnensportaccommodatie. Die noodzakelijke capaciteit is vergeleken met het aanbod, waarbij alleen het aanbod is meegenomen dat toegankelijk is voor het Primaire Onderwijs. Alle accommodaties in VO, MBO en HBO zijn daarbij buiten beschouwing gelaten.

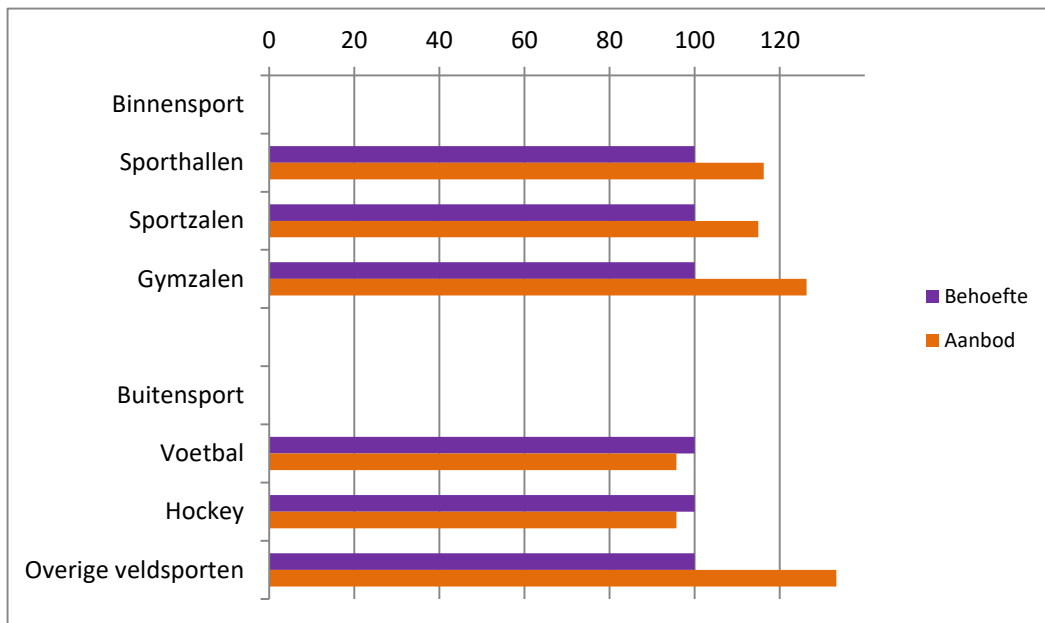
Bij al deze becijfering is de vervangende nieuwbouw van de WRZV-hallen meegenomen, alsmede de beoogde ontwikkeling van Sport XL en is de Stilohal buiten beschouwing gelaten.

GEMEENTEBREED

In de volgende figuur is schematisch weergegeven of de capaciteit van sportaccommodaties voldoende is om aan de toekomstige vraag te voldoen. De verhouding tussen vraag en aanbod is weergegeven per type binnensportaccommodatie (sporthallen, sportzalen en gymzalen) en per type buitensportaccommodatie (voetbal, hockey, korfbal, honk- en softbal). Voor elke type accommodatie is de vraag/behoefte weergegeven door middel van het indexcijfer 100. Het aanbod geeft vervolgens weer hoe groot de beschikbare capaciteit is in verhouding tot de vraag/behoefte. Daarbij is als ijkpunt de behoefte in het jaar 2030 genomen.

Uit de tabel blijkt dat gemeentebreed ruim voldoende binnensportaccommodatie aanwezig is om de toekomstige vraag/behoefte te kunnen huisvesten. Sterker nog, het aanbod biedt nog ruimte om een grotere toename van de vraag/behoefte te huisvesten dan nu wordt verwacht. Deze conclusie geldt onder de voorwaarde dat de gemeente Zwolle, samen met alle partners die accommodaties beheren en exploiteren, gaat werken aan een beter systeem om de capaciteit te ontsluiten. Het is wenselijk dat één portaal wordt ingericht dat inwoners zicht geeft op de mogelijkheden om ruimte te huren, dat de toegankelijkheid wordt verbeterd en dat de capaciteit door middel van transparante criteria wordt verdeeld.

Voor de buitensport geldt vraag en aanbod gemeentebreed nagenoeg in evenwicht zijn voor de grote buitensporten voetbal en hockey. Dat geldt ook voor honk- en softbal. Voor de korfbal geldt dat er op dit moment meer velden beschikbaar zijn dan waar behoefte aan is. Voor rugby bestaan geen algemeen aanvaarde planningsnormen.

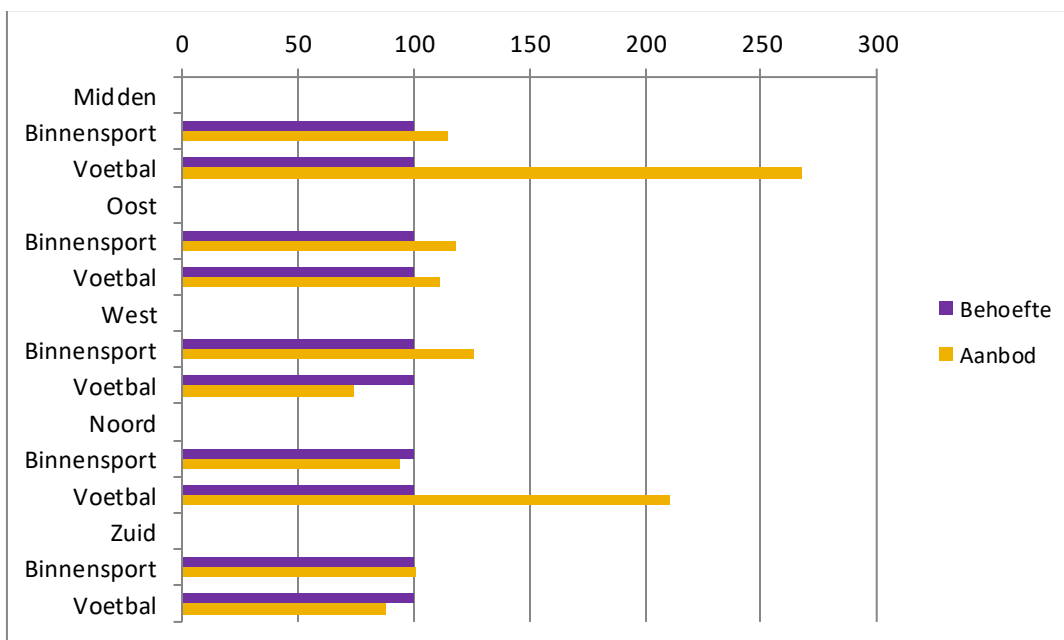

Figuur 26: Vergelijking toekomstige vraag/behoefte(2030) met de gemeentebrede capaciteit.

PER STADSDEEL

In de volgende figuur is weergegeven of de capaciteit van sportaccommodaties voldoende is om aan de toekomstige vraag (2030) per stadsdeel te voldoen. Daarbij is onderscheid gemaakt naar de binnensport en voetbal.

Figuur 27: Vergelijking toekomstige vraag/behoefte (2030) met de capaciteit naar stadsdeel.

Uit de figuur blijkt dat vraag en aanbod voor de binnensport over het algemeen in evenwicht zijn, behalve voor het stadsdeel Noord. Daarbij moet nogmaals benadrukt worden dat bij deze berekening de capaciteit van de

sporthallen strikt is toebedeeld aan de stadsdelen waarin deze zijn gevestigd. Daardoor lijkt Noord onderbedeeld, terwijl direct grenzend aan dat stadsdeel een aantal sporthallen is gevestigd.

Voor de buitensport geldt in Zuid en vooral in West een tekort aan voetbalaccommodatie gaat ontstaan. De vraag-/aanbodvergelijking voor de overige stadsdelen geeft een wat grillig beeld. Ook hiervoor geldt dat bij deze begijfering de capaciteit van de sportparken strikt is toebedeeld aan de stadsdelen waarin deze zijn gevestigd. Daardoor lijkt Midden en Noord sterk overbedeeld, terwijl zij ook een functie vervullen voor inwoners uit andere stadsdelen.

PRIMAIR ONDERWIJS

In de volgende tabel is – per stadsdeel – weergegeven of er voldoende capaciteit aanwezig is om te voldoen aan de behoefte vanuit het Primair Onderwijs. Daarbij is het benodigde aantal klokuren per stadsdeel afgezet tegen de capaciteit in de binnensportaccommodaties, althans de accommodaties die toegankelijk zijn voor het Primaire Onderwijs. Ook in deze tabel is de systematiek toegepast van indexgetallen, percentages en kleurstelling.

Bij de tabel is een belangrijke nuancering op zijn plaats. De tabel houdt nog geen rekening met het afstandscriterium. De tabel geeft per stadsdeel aan of er voldoende capaciteit is, maar niet of deze capaciteit binnen een passende afstand is tot de school (tot 1 kilometer of meer afhankelijk van het aantal klokuren).

Tabel 7: Vergelijking huidige en toekomstige vraag Primair Onderwijs met de capaciteit naar stadsdeel.

	2018	2030
Midden		
Behoefte	100,0	99,0
Capaciteit als % van de behoefte	277%	280%
Oost		
Behoefte	100,0	113,2
Capaciteit als % van de behoefte	153%	135%
West		
Behoefte	100,0	98,6
Capaciteit als % van de behoefte	88%	89%
Noord		
Behoefte	100,0	93,9
Capaciteit als % van de behoefte	122%	130%
Zuid		
Behoefte	100,0	98,1
Capaciteit als % van de behoefte	101%	103%

Uit de tabel blijkt dat er op dit moment (ruim) voldoende capaciteit is voor het Primair Onderwijs. Die conclusie is ook niet verwonderlijk, vanwege het ruime aanbod van gymzalen in Zwolle. In West daarentegen is het aanbod te beperkt. Die conclusie wordt versterkt door signalen die wij hebben ontvangen van buurtsportcoaches die in dat stadsdeel het bewegingsonderwijs verzorgen/begeleiden.

4.3 DE GEWENSTE FUNCTIONALITEIT

In de vorige paragraaf is aangegeven dat vraag en aanbod – althans in capaciteit – min of meer in evenwicht zijn. Gemeentebreed bestaat er eigenlijk een overschot aan binnensportaccommodaties, waarbij dat vooral geldt voor de gymzalen. Gemeentebreed zijn vraag en aanbod van de buitensportparken ook in evenwicht. Voor de stadsdelen geldt dat de meeste stadsdelen ‘ruim in hun jasje’ zitten qua aanbod binnensport. Voor de voetbalsport geldt dat tekorten ontstaan in de stadsdelen Zuid en West en overschot op andere plaatsen.

Als wordt gekeken naar de functionaliteit, dan moeten andere conclusies worden getrokken. Het huidige aanbod van sportaccommodaties is niet in alle gevallen en niet binnen alle stadsdelen voldoende om aan de veranderende behoeftes te kunnen voldoen. Er zijn veranderingen gewenst in zowel het aanbod van accommodaties, als het beheer als de programmering.

In de volgende figuur zijn de gewenste veranderingen schematisch weergegeven, alsmede de zes ontwikkelrichtingen waaraan deze veranderingen een bijdrage leveren.

Figuur 28: Overzicht gewenste veranderingen.

MODERNE GYMACCOMMODATIE

Het is al eerder vermeld, maar het huidige aanbod van gymzalen biedt teveel van hetzelfde en is een belemmering voor het moderne bewegingsonderwijs. Het is wenselijk als de komende jaren een ontwikkeling in gang wordt gezet die enerzijds het aantal gymzalen/accommodaties vermindert en anderzijds deze vermindering (gedeeltelijk compenseert) met meer eigentijdse en multifunctionele accommodaties. De plannen om te komen tot een Strategisch HuisvestingsPlan voor het onderwijs biedt handvatten om deze ontwikkeling in gang te zetten.

De ontwikkeling om te komen tot moderne gymaccommodatie draagt ook bij aan de pijlers 'in beweging komen' en 'spannender bewegen'. Voor de pijler 'in beweging' komen is ook een toegankelijk en goed gespreid aanbod van accommodaties nodig in de buurten en wijken. De gedachte van beweeglijnen, die onderdeel uitmaakt van nieuwe gymaccommodaties, is ook zonder meer toepasbaar voor bewegingsactiviteiten voor ouderen, chronisch zieken en gehandicapten en voor de tieners.

Moderne gymaccommodatie hoeft zich overigens niet uitsluitend te beperken tot de binnensport. Ook het vergroenen en beweegvriendelijker maken van schoolpleinen (bestaand beleid binnen de gemeente Zwolle) en buitensportparken kunnen een functie vervullen.

ANDERS PROGRAMMEREN/MULTISPORT

Het is wenselijk dat de gebruikers van de sportaccommodaties hun aanbod op onderdelen aanpassen. De aanpassingen zijn concreet:

- Het moderne bewegingsonderwijs is gebaseerd op een basisgedachte van grondvormen van bewegen en daarbij passende beweeglijnen. Idealiter wordt die visie doorgetrokken naar de jeugdtrainingen binnen de verenigingen.
- Eén van de aanpassingen die wordt geadviseerd is om nieuwe sporten te introduceren om de tieners – die de verenigingen hebben verlaten – een alternatief te bieden. Nog beter is het echter, om deze uitval te voorkomen. Dat zal in de praktijk slechts gedeeltelijk lukken, maar verenigingen kunnen hun aanbod aanpassen om de uitval te verminderen door een ander aanbod (minder verplichtend, meer afwisselend) voor deze groep te bieden.
- Verenigingen kunnen, voor de drukbezette ouders van hun jeugdleden, een aanbod ontwikkelen. Dit om deze ouders de gelegenheid te bieden om te bewegen en dat te combineren met bijvoorbeeld halen en brengen van de kinderen. Dit kan overigens niet voor alle verenigingen en accommodaties (de accommodaties moeten het in zich hebben om een afwisselend aanbod te kunnen bieden voor deze ouders, zie 'clusteren, sportieve omgevingen').

ÉÉN PORTAAL EN ROOSTEREN

Het is al vaker vermeld in deze rapportage, maar het beheer van de sportaccommodaties is te versnipperd. Het is eenvoudigweg lastig – als inwoner van Zwolle – om een beeld te krijgen van de beschikbaarheid van accommodatie en een hal, zaal of veld te reserveren. Bovendien geldt dat teveel van hetzelfde wordt geboden (in alle hallen moet op dit moment in principe alles kunnen plaatsvinden) en dat sommige verenigingen te versnipperd over meerdere binnensportaccommodaties zijn gehuisvest. Het is wenselijk dat deze situatie wordt veranderd. De nodige veranderingen zijn:

- In Zwolle dient één portaal te komen voor de toegang tot accommodaties. De verschillende behorende instellingen van de binnensportaccommodaties moeten tot betere en klantvriendelijker afspraken komen om de capaciteit inzichtelijk te maken en te reserveren. Dit is wenselijk voor activiteiten in het kader van 'in beweging komen' (inzicht in de beschikbaarheid van accommodaties in de onmiddellijke nabijheid) en 'eenvoudiger bewegen'.
- Tegelijkertijd is het wenselijk dat de roosters van vooral de sporthallen en sportzalen tegen het licht worden gehouden om te komen tot een eerlijke, transparante en voor verenigingen betere verdeling van de capaciteit. Tegengaan van versnippering van verenigingsactiviteiten (van belang voor 'samen bewegen') en accenten in de bezetting zijn wenselijk. Dit houdt in dat gezamenlijk richtlijnen worden opgesteld voor het verdelen van de capaciteit. Richtlijnen die elders gebruikt worden zijn bijvoorbeeld, voorrang voor het

onderwijs, gevolgd door de georganiseerde sport, daarbinnen voorrang voor de jeugd, clusteren van sporten en verenigingen, et cetera.

- Bij de totstandkoming van één portaal ligt het volkomen voor de hand dat de verhuur van buitensportaccommodaties daar ook bij aansluit.

SPORTPARKWIJKMANAGEMENT

Volgend jaar eindigt de subsidie voor het sportparkmanagement. Met de huidige opzet van het sportparkmanagement is al het nodige bereikt, maar meer en betere resultaten liggen binnen handbereik. Bij voorkeur ontwikkelt het sportparkmanagement zich als volgt:

- Het sportparkmanagement wordt ingezet op locaties waar binnen- en buitensport, onderwijs, welzijn en zorg aanwezig zijn. Vooral op die locaties zijn de randvoorwaarden aanwezig om:
 - Toegesneden arrangementen aan te bieden voor ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking.
 - Afwisselend sport- en beweegprogramma's aan te bieden voor tieners (spannender bewegen) en ouders (eenvoudiger bewegen).
- Het Sportparkmanagement richt zich niet alleen op het park, maar ook – of juist vooral - op het omliggende gebied en de samenwerkingspartners die daar zijn gevestigd. De wijk/buurt waar het park is gevestigd vormt veel meer het werkgebied, met als uitvalsbasis het sportpark.
- Het Sportparkmanagement richt zich niet alleen op de samenwerking tussen alle partners, maar ook op delen van het gebruikerbeheer van het park (het roosteren, de verhuur van velden en voorzieningen). Op die wijze wordt ook de versnippering in de verhuur van de parken tegengegaan. Idealiter huurt 'het sportparkmanagement' het hele park van de gemeente en verhuurt zelfstandig onder aan verenigingen en derden.
- Het Sportparkmanagement wordt niet alleen gefinancierd vanuit sport en bewegen. Vanwege de bredere functie in het sociale domein is medefinanciering vanuit het sociale domein meer dan verdedigbaar.

AANBOD IN WEST

Het aantal inwoners van het Stadsdeel West gaat verder toenemen. In de huidige situatie is het aanbod van sportaccommodaties nog voldoende, maar dat evenwicht slaat binnenkort om in een tekort aan accommodatie. Dat tekort geldt voor de binnensport, voor de buitensport en ook voor de openbare ruimte. De opgave is West is dus om de capaciteit uit te breiden, gegeven de overige ontwikkelrichtingen voor de sportaccommodaties in Zwolle (combineren van meerdere functies, clusteren, etc.). Wellicht dat een eventuele ontwikkeling van de Van Der Capellen Scholengemeenschap in Stadshagen een aangrijpingspunt kan bieden. Stadshagen is één van de locaties die in onderzoek zijn voor de toekomstige huisvesting van deze school.

NIEUWE SPORTEN

Voor de tieners is het – als zij de verenigingen eenmaal hebben verlaten – wenselijk om een ander en aantrekkelijker aanbod te realiseren. Dit vereist ruimte voor nieuwe sporten in de binnen- en buitenruimte. Voor de binnensport geldt dat aantrekkelijke accommodaties voor het bewegingsonderwijs ook voor deze doelgroep kunnen worden ingezet (andere materialen, interactief, audiovisueel). Voor de buitenruimte geldt dat mogelijkheden worden aangeboden voor bijvoorbeeld free-running, obstacles, calisthenics et cetera.

CLUSTEREN, SPORTIEVE OMGEVINGEN

Het is al vaker genoemd in deze rapportage, maar idealiter ontwikkelt de gemeente enkele sportieve 'hotspots' waar bewegen, cultuur, onderwijs, sport, welzijn en zorg in combinatie worden aangeboden. Op en rond die omgevingen kan het sportparkmanagement zich doorontwikkelen en kunnen arrangementen worden aangeboden. Ook het ongeorganiseerd sporten in de buitenruimte kan op en rond deze parken goed handen en voeten worden gegeven. Denk daarbij aan vertrek- een aankomstpunt voor wandelen, fietsen en rennen, aan het aanbieden van recreatieve buitensporten op deze parken (bootcamp, survival, fitness, skate, free running), etc.

Binnen de gemeente Zwolle is een aantal parken aanwezig dat het in zich heeft om deze combinatie te bieden (of grotendeels al biedt). Dat zijn Marslanden, Het Hoge Laar en De Verbinding. In mindere mate geldt dit ook voor de Pelikaan.

De genoemde parken hebben weliswaar de potentie om uit te groeien naar sportieve omgevingen, maar kennen beperkingen. Zo kampt Marslanden met overcapaciteit, versnipperde en verouderde opstallen (einde technische levensduur bereikt), weinig ruimtelijke samenhang op het park en een beperkte ruimtelijke relatie met de omgeving. De verschillende onderdelen van Het Hoge Laar vormen ook geen ruimtelijke samenhang. In Zwolle Zuid is er nog geen park dat deze combinatie biedt. Mogelijkheden kunnen worden gevonden in combinatie met het SHP voor het onderwijs.

Kortom, het is wenselijk dat een aantal parken de komende jaren wordt omgevormd tot open, eigentijdse en multifunctionele sportieve omgevingen in combinatie met doorontwikkeld sportparkmanagement. Die omvorming biedt ook direct de mogelijkheid om over- en ondercapaciteit van voetbal voor een deel op te lossen.

5 DE AANPAK OP HOOFDLIJNEN

5.1 INLEIDING

In het vorige hoofdstuk zijn zeven verandervoorstellen beschreven voor de sportaccommodaties in Zwolle. Voor elk van deze voorstellen zijn het waarom en het beoogde effect weergegeven. In dit hoofdstuk worden deze richtingen vertaald naar een meer concreet plan van aanpak.

5.2 MODERNE GYMACCOMMODATIES

De omvorming van het aanbod van binnensportaccommodaties naar meer moderne gymaccommodaties is uitsluitend mogelijk als deze ontwikkeling wordt gekoppeld aan het Strategische HuisvestingsPlan (SHP) voor het onderwijs. Met dat SHP zullen gemeente en schoolbesturen afspraken maken over de toekomstige opzet van de huisvesting van scholen voor Primair en Voortgezet Onderwijs. Alleen als de gymzalen, die veelal onderdeel zijn van een school, onderdeel gaan uitmaken van de afwegingen binnen het SHP, kan de omvorming succesvol worden.

Dat veronderstelt dat:

- De huisvesting van het bewegingsonderwijs integraal onderdeel gaat uitmaken van het project Strategische HuisvestingsPlan voor het onderwijs in Zwolle.
- Sport en Bewegen onderdeel worden van de Projectorganisatie die het SHP ontwikkelt en gaat uitvoeren.
- Bij plannen voor de huisvesting van scholen ook telkens wordt nagegaan of en in welke mate dit kan leiden tot omvorming van het aanbod van gymzalen.

Het is op dit moment lastig om aan te geven wat de financiële gevolgen van deze omvorming zullen zijn. Immers, het aantal accommodaties dat kan worden afgestoten, het aantal accommodaties dat nieuw moet worden gebouwd, mogelijke exploitatievoordelen, et cetera zijn op dit moment niet bekend. Wel kan worden gestart met enkele voorbereidende werkzaamheden. In ieder geval kan worden gestart met de afstandsanalyse. Met die analyse wordt de afstand van de scholen voor het Primair Onderwijs tot de verschillende gymzalen en andersom in kaart gebracht. Mede op basis van die gegevens kunnen in het project SHP gerichte keuzes worden gemaakt over de toekomstige spreiding van de accommodaties.

5.3 ÉÉN PORTAAL EN ROOSTEREN

Hoofddoel van deze ontwikkelrichting is om het voor de gebruiker eenvoudiger te maken om een zaal, hal of veld te reserveren. Daartoe is het nodig dat de gebruiker inzicht krijgt in de capaciteit (is er een zaal, hal of veld beschikbaar?) en direct op een eenvoudige wijze een zaal, hal of veld kan reserveren. Daarbij geldt dat de urgentie voor de binnensport op dit moment groter is dan voor de buitensport. Om dit doel te bereiken moet een aantal stappen worden gezet, die hierna worden beschreven (waarbij het niet noodzakelijk is om alle stappen te zetten):

1. De bezetting in beeld: De eerste stap is dat voor alle sportaccommodaties in Zwolle (althans de accommodaties die gebruikt kunnen worden door verenigingen, instellingen en [groepen] particulieren) de bezetting inzichtelijk wordt. Via één portaal moet de inwoner van Zwolle inzicht krijgen in de accommodaties (type, functionaliteit en ligging), de momenten waarop de accommodaties bezet zijn en de momenten waarop de accommodatie nog verhuurbaar is. Dat inzicht is er nu slechts gedeeltelijk. Niet voor alle accommodaties in Zwolle bestaat dit inzicht en voor niet alle accommodaties is het inzicht op dit moment gelijk.

2. Uniformiteit: De tweede stap zou uniformiteit moet zijn. Daarmee wordt bedoeld:
 - a. In de huidige situatie vervult SportService Zwolle de portaalfunctie voor een groot aantal binnen- en buitensportaccommodaties. Echter, deze portaalfunctie kan per accommodatie behoorlijk verschillen. Voor sommige accommodaties biedt de portaalfunctie een volledig inzicht in de bezetting en biedt de mogelijkheid om de accommodatie direct te reserveren. Voor andere accommodaties is het inzicht soms beperkt, kan niet worden gereserveerd, etc. Het toekomstige portaal zal één uniforme dienstverlening moeten bieden. Daarmee wordt bedoeld een actueel en compleet inzicht in de bezetting en de mogelijkheid om direct een zaal of hal te reserveren.
 - b. Aan het portaal moet een stadsbrede systematiek voor de toewijzing van vooral de binnensportcapaciteit ten grondslag liggen. Alleen als de toewijzing van reserveringen naar accommodaties via een objectieve en transparante wijze plaatsvindt kan het portaal op draagvlak rekenen bij de verschillende eigenaren en exploitanten van de accommodaties.
3. Een nieuw rooster: De huidige bezetting (welke gebruikers maken op welk moment gebruik van de accommodaties) van de binnensportaccommodaties is historisch gegroeid. Verbeteringen lijken zondermeer mogelijk (concentreren van verenigingsactiviteiten, specialiseren). Aanbevolen wordt om – via de systematiek van toewijzing van binnensportcapaciteit – de roosters van de sportzalen en sporthallen opnieuw op te stellen. Dit in eerste instantie als een “papier exercitie” om vervolgens vast te stellen of deze nieuwe roosters daadwerkelijk substantiële voordelen opleveren voor gebruikers en/of exploitatie. Als dat het geval is, kan het overleg met de gebruikers worden gestart om dit rooster verder aan te scherpen in de praktijk in te voeren.
4. Centraliseren: Een vierde stap zou kunnen zijn dat wordt gestreefd naar meer centralisatie in beheer en exploitatie van de binnensportaccommodaties in Zwolle. Het is al vaker in deze rapportage vermeld, maar er zijn onvoldoende argumenten die pleiten voor een dergelijke rigoureuze stap.

Voorgesteld wordt om in ieder geval de eerste twee stappen uit te voeren en wellicht daarna de derde stap. Daartoe is het nodig om een Projectgroep in het leven te roepen die bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeente Zwolle (Sport), Sportservice Zwolle, de grote onderwijsinstellingen en andere aanbieders van binnensport in Zwolle (Stichting Sporthal Zuid, Stichting WRZV). Deze projectgroep heeft tot taak om stappen 1 en 2 het komende half jaar uit te werken, waarbij in ieder geval de volgende onderwerpen aan de orde komen:

- De organisatievorm: In de huidige situatie wordt de portaalfunctie uitgevoerd door SportService Zwolle (SSZ). Binnen de Projectgroep moet worden vastgesteld of de toekomstige portaalfunctie ook door SSZ wordt uitgevoerd of dat een nieuw constructie in het leven wordt geroepen.
- De reikwijdte: De Projectgroep moet vaststellen hoe ver de uniforme dienstverlening van het portaal reikt. Biedt het portaal uitsluitend inzicht in de bezetting, kan ook direct worden gereserveerd, wordt ook direct toegewezen en gefactureerd, etc.
- De uniforme regels voor toewijzing van de capaciteit: Vastgesteld moet worden op basis van welke criteria de schaarse capaciteit wordt toegewezen (voorrangsregeling).
- Op basis van deze uniforme regels kan worden overwogen om de bestaande bezetting van de zalen, hallen en parken tegen het licht te houden en vast te stellen of substantiele verbeteringen mogelijk zijn.

Verwacht mag worden dat een half tot driekwart jaar nodig is om deze stappen te doorlopen. Naast de inzet van uren van de projectgroepleden heeft deze ontwikkelrichting waarschijnlijk ook effecten op de kosten voor ICT (zowel eenmalig als structureel).

5.4 SPORTWIJKMANAGEMENT

Hoofddoelstelling van deze ontwikkelrichting is de doorontwikkeling van het sportparkmanagement. Ook voor deze activiteit wordt voorgesteld om een Projectgroep in het leven te roepen. Die Projectgroep zal per park moeten vaststellen welke veranderingen doorgevoerd moeten worden om te komen tot Sportwijkmanagement. Sterk samengevat geldt:

- Op en rond de multifunctionele parken de samenwerking met partners rondom het park versterken (onderwijs, welzijn en zorg).
- Vervolgens de volgende accenten per park
 - Marslanden: uitbreiden met delen van het gebruikersbeheer.
 - De Verbinding, Zuid en Oost eerst verbreden (meer partners) en daarna uitbreiden met gebruikersbeheer.
 - Het Hoge Laar: opstarten van het sportparkmanagement.

De tweede stap is de financiering. Doel is om op zijn minst de bestaande budgetten te behouden, eventueel aangevuld met inkomsten uit andere sectoren van het sociale domein.

5.5 AANBOD IN WEST

Dit heeft tot doel om de toenemende vraag in West het hoofd te kunnen bieden. Dat geldt voor de binnensport en voor voetbal.

5.5.1 VOETBAL

Er zijn twee voetbalverenigingen die een substantiële functie vervullen voor de inwoners van West/Stadshagen. Die verenigingen zijn WVF en CSV '28. WVF is gevestigd op het park De Weide Steen in Westenhofte, CSV '28 op het park De Verbinding in Stadshagen. WVF komt op De Weide Steen op dit moment al velden tekort (ruim twee velden tekort) en huurt extra capaciteit op De Verbinding. CSV '28 heeft op dit moment voldoende velden. Daarbij geldt dat deze berekeningen zijn gebaseerd op de KNVB-normen. De gemeente Zwolle laat zich niet zondermeer leiden door deze normen. Neemt niet weg dat in de toekomst in West een tekort aan velden ontstaat.

Er zijn meerdere mogelijkheden om vraag en aanbod in West in evenwicht te brengen. Die mogelijkheden worden hierna opgesomd in oplopende mate van ambitie/investeringen.

VOETBALLEN OP ZONDAG

De eerste mogelijkheid is dat één of beide verenigingen besluiten om ook op zondagen te gaan voetballen. In dat geval zijn vraag en aanbod direct met elkaar in evenwicht.

INZET OVERCAPACITEIT HET HOGE LAAR

Op het park Het Hoge Laar is overcapaciteit van 2 velden. Het Hoge Laar is weliswaar gevestigd in het Stadsdeel Noord, maar ligt op een steenworp afstand van het 'oostelijke' deel van Stadshagen. Eén van de opties is dat deze overcapaciteit wordt ingezet voor een 'dependance' van CSV '28. Deze vereniging is oorspronkelijk ook afkomstig van Het Hoge Laar.

In dat geval ontstaat overigens de situatie waarin WVF De Verbinding inzet als 'dependance' en CSV Het Hoge Laar inzet als 'dependance'. Gevolg is dat 4 voetbalverenigingen zijn gevestigd op Het Hoge Laar en dat WVF en CSV versnipperd worden gehuisvest. Daarbij moet direct worden opgemerkt dat een dergelijke versnippering voor binnensportverenigingen al decennia lang een gegeven is en als acceptabel wordt gezien.

UITBREIDEN CAPACITEIT DE VERBINDING

Op het sportpark De Verbinding is nog ruimte voor de aanleg van twee extra voetbalvelden. Bij het ontwerp/de realisatie van het park is destijds rekening gehouden met uitbreiding. Eén van de opties is dus om deze uitbreiding daadwerkelijk te gaan realiseren. Met deze uitbreiding zijn vraag en aanbod in West nog niet geheel in evenwicht (in dat geval waarschijnlijk nog 1 veld tekort), maar inzet van de overcapaciteit van Het Hoge Laar zou in dat geval soelaas kunnen bieden. Uitbreiding van De Verbinding brengt een investering met zich mee van circa € 1 miljoen, ex BTW.

DEPENDANCE IN WEST

Naar verwachting heeft het tekort in West vooral betrekking op WVF. Die vereniging heeft nu al een tekort aan velden en als de vereniging verder groeit, neemt dit tekort toe. Een mogelijkheid is om extra capaciteit in West te realiseren voor WVF. Dat heeft als bijkomend voordeel dat WVF geen beroep meer hoeft te doen op capaciteit op De Verbinding, zodat CSV '28 in dat geval voldoende mogelijkheden heeft om te groeien op De Verbinding.

Uitbreiding van de capaciteit op en rond De Weidesteen is niet mogelijk. Uitbreiding moet dus elders worden gevonden. Een mogelijkheid zou zijn om in het deel van Stadshagen, dat de komende tien jaar wordt gerealiseerd/ontwikkeld (De Tippe) een 'dependance' te realiseren voor WVF (bijvoorbeeld voor jeugd en/of dames). Die dependance zou moeten bestaan uit 3 velden, kleed-/wasaccommodatie, parkinfrastructuur, parkeergelegenheid en ontsluiting. De benodigde investering ramen wij op circa € 2,8 miljoen ex BTW.

Een variant zou kunnen zijn de combinatie met de Capellen Scholengemeenschap. Indien de locatie voor deze school op Stadshagen zou vallen, zou de realisatie van een 'dependance' voor WVF kunnen samenvallen met de realisatie van binnen- en buitensport voor deze school. Dat leidt ertoe dat realisatiekosten op zijn minst kunnen worden gedeeld, dat de bezetting goed zal zijn, et cetera. Nogmaals, het is hoogst onzeker of de Capellen Scholengemeenschap zich daadwerkelijk zal vestigen in West.

NIEUW PARK VOOR WVF

Een laatste mogelijkheid is om in de geplande uitbreiding van Stadshagen een volledig nieuwe accommodatie voor WVF te realiseren (8 velden, kleed-/clubgebouw, etc.). Dit is een rigoureuze optie en brengt een investering met zich mee van circa € 6,3 miljoen ex BTW.

Voor alle tot dusver genoemde bedragen geldt:

- Exclusief grondkosten
- Exclusief kantine/bestuurkamers
- Exclusief voorzieningen voor een bredere maatschappelijke functie

SAMENVATTEND

In de volgende tabel zijn de verschillende opties en de financiële consequenties nog eens samengevat weergegeven.

Tabel 8: Stichtingskosten opties voetbal West.

Optie	Stichtingskosten	
Voetbal op zondag	€	-
Inzet capaciteit Het Hoge Laar	€	-
Uitbreiding De Verbinding	€	1.000.000
Dependance voor WVF	€	2.800.000
Nieuwe accommodatie voor WVF	€	6.300.000

Gezien de kosten van de verschillende varianten en het feit dat op De Verbinding rekening is gehouden met de uitbreiding, wordt geadviseerd om de uitbreiding te realiseren op De Verbinding, eventueel nog met gebruik van overcapaciteit van Het Hoge Laar. Indien de Capellen Scholengemeenschap zich vestigt in West, wordt geadviseerd om de combinatie met deze school te zoeken voor uitbreiding van binnen- en buitensport.

5.5.2 BINNENSPOORT

In West ontstaat een tekort aan binnensportaccommodatie, vooral voor het Primair Onderwijs (minstens één zaaldeel tekort). Daarbij geldt dat het exacte tekort afhankelijk is van de ontwikkeling van de huisvesting van

Primair en Voortgezet Onderwijs in Zwolle in het algemeen en West in het bijzonder. Net als voor de buitensport geldt dat eventuele vestiging van de Capellen Scholengemeenschap in West aangrijpingspunten biedt om vraag en aanbod in evenwicht te brengen. Bij een goed gekozen locatie voor die scholengemeenschap in combinatie met bijvoorbeeld een sportzaal of zelfs sporthal en buitensport, zijn vraag en aanbod in evenwicht. Investerings zijn daarmee lastig te voorspellen, maar ter indicatie:

- Moderne gymaccommodatie: circa € 1 tot € 1,2 miljoen
- Sportzaal: circa € 3 miljoen
- Sporthal: circa € 5 miljoen

Bij deze indicaties geldt dat de bedragen exclusief de grondkosten zijn, dat wordt uitgegaan van 'standaard' architectonische kwaliteit en energieprestaties conform bouwbesluit.

5.6 ANDERS PROGRAMMEREN

In de kern vereist deze ontwikkelrichting het leggen van verbindingen tussen de verschillende domeinen (cultuur, onderwijs, sport, welzijn en zorg). Centrale gedachte is om voor verschillende groepen (jongste jeugd, tieners, ouders, ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking) toegesneden arrangementen aan te bieden. Het gaat dan doorgaans niet om 'nieuwe' dingen te ontwikkelen, maar veel meer om bestaande activiteiten aan elkaar te verbinden.

Het ligt voor de hand om deze ontwikkelrichting te laten uitvoeren door SportService Zwolle die op dit moment ook de contacten heeft met het onderwijs, welzijn en de verenigingen. Sportservice Zwolle zou dan als opdracht kunnen meekrijgen om de komende 1,5 jaar op drie locaties in Zwolle (pilots) dergelijke programma's in te voeren/verder uit te werken. Daarbij ligt het voor de hand om die locaties te koppelen aan de locaties voor het sportparkmanagement 2.0 en de clusters/sportieve omgevingen. De programma's hebben in ieder geval betrekking op de jeugd, tieners en ouders.

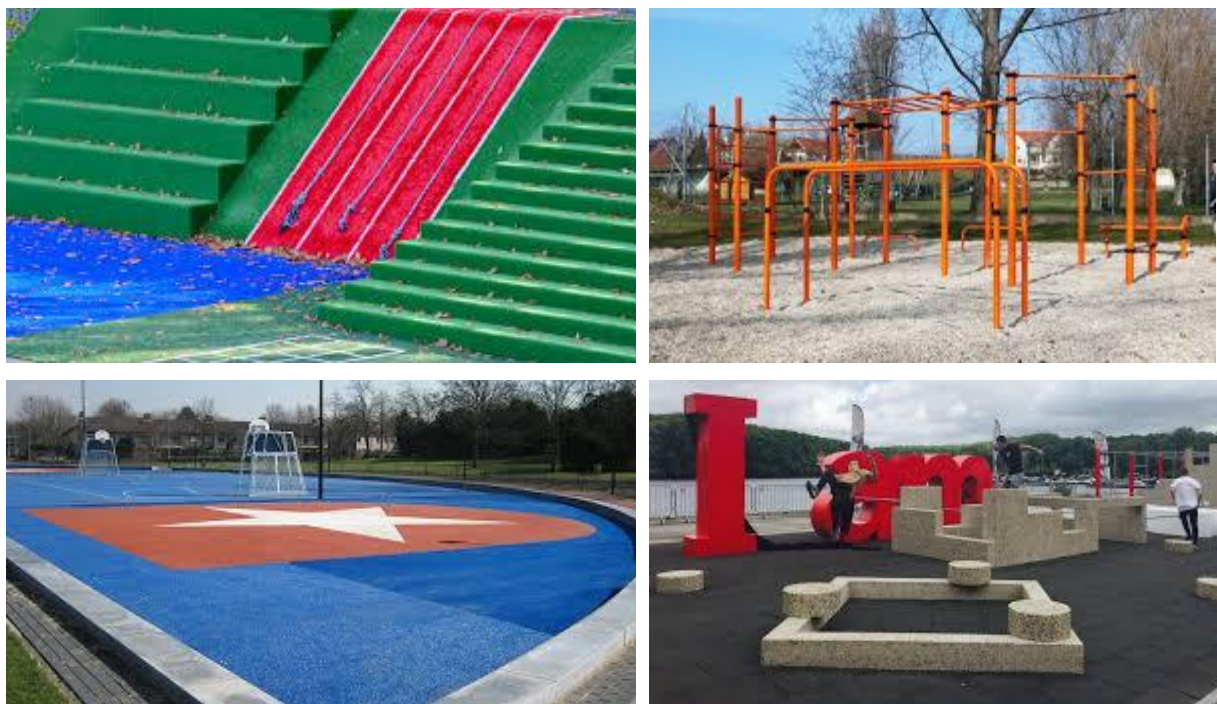
Verwacht mag worden dat daartoe minimaal 1,5 Fte per jaar extra ingezet moet worden.

5.7 NIEUWESPORTEN

De introductie van nieuwe sporten kan plaatsvinden in de binnensport (de moderne gymzalen, maar ook in de bestaande binnensport), maar toch vooral op of rondom sportparken en de openbare ruimte. Daarbij heeft het onze voorkeur om deze ontwikkeling vooral te koppelen aan de ontwikkeling van sportieve omgevingen (zie volgende paragraaf en het sportparkmanagement). De ervaring is nu eenmaal dat het realiseren van voorzieningen voor nieuwe sporten in de openbare ruimte doorgaans niet vaak succesvol is. Dergelijke voorzieningen blijken vooral succes te hebben als deze worden gecombineerd met begeleiding en programma's. Een goed voorbeeld daarvan zijn fitnessstoestellen in de openbare ruimte. Over het algemeen worden deze voorzieningen nauwelijks gebruikt, tenzij begeleide groepsactiviteiten worden aangeboden rondom deze toestellen.

Begeleiding en programma's kunnen het beste worden aangeboden op en rondom de sportparken die het in zich hebben om uit te groeien naar multifunctionele sportieve omgevingen of dat al zijn. De realisatie van deze voorzieningen biedt dan aangrijpingspunten om een parkachtige structuur te realiseren op en rondom de bestaande sportparken en verschillende onderdelen van die parken met elkaar te verbinden. In dat geval bieden die parken voorzieningen voor georganiseerde sport en voor ongeorganiseerde sport. Deze laatste voorzieningen zijn vaak ook goed geschikt om te verwerken in de trainingsprogramma's van de georganiseerde sport.

Figuur 29: Voorbeelden van nieuwe sporten op sportaccommodaties.

Voorzieningen voor nieuwe sporten brengen uiteraard kosten met zich mee, die in de volgende paragraaf worden weergegeven.

Naast voorzieningen op en rond de sportparken kan ervoor worden gekozen om op enkele parken (rondom het centrum) enkele voorzieningen aan te brengen in het kader van sport en bewegen, gericht op jeugd. Ook daarvoor geldt dat een koppeling aan de programmering van bijvoorbeeld het onderwijs of Sportservice gewenst is. Per locatie (park in of rondom het centrum) moet in dat geval rekening worden gehouden met investeringen van € 50.000,-- tot € 75.000,--.

Als laatste geldt de wens van de wiel- en schaats-/skeelerverenigingen om te komen tot een toekomstbestendige oplossing voor een wiel-/skeelerbaan. Realisatie van een dergelijke voorziening (lengte minimaal 1 kilometer) brengt minimaal € 1 miljoen aan investeringen met zich mee, maar waarschijnlijk meer. Daar staat tegenover dat de betreffende verenigingen ruim 500 leden hebben en een veelvoud daarvan beoefent deze sporten op recreatieve basis.

5.8 CLUSTERN, SPORTIEVE OMGEVINGEN

De laatste ontwikkelrichting heeft betrekking op het realiseren van sportieve omgevingen, clusters van voorzieningen. De gedachte is om in elk stadsdeel een dergelijke omgeving te ontwikkelen (voor zover nog niet het geval) en elke omgeving een eigen thema/eigen accenten te geven, afhankelijk van de samenstelling van de bevolking rondom deze omgevingen. Daarbij geldt dat deze clustering niet los gezien kan worden van de doorontwikkeling van het sportparkmanagement naar sportwijkmanagement. Het sportwijkmanagement is/wordt verantwoordelijk voor de programmering, de samenwerking en het beheer op en rond deze sportieve omgevingen. In deze paragraaf worden de fysieke ingrepen beschreven die nodig zijn om deze sportieve omgevingen (meer) tot hun recht te laten komen.

De volgende ingrepen worden voorgesteld:

MARSLANDEN

De aanpak van het park Marslanden wordt een combinatie van verschillende ingrepen, t.w.:

- Terugdringen overcapaciteit: Marslanden beschikt op dit moment over meer velden/voorzieningen dan nodig. Onderdeel van de transformatie van Marslanden moet zijn om die overcapaciteit (bijvoorbeeld voetbal en tennis) terug te dringen.
- Concentreren: Marslanden kenmerkt zich in de huidige situatie onder meer door een groot aantal gebouwen en gebouwtjes, gespreid over het park. Dit geeft het park een zeer rommelige uitstraling. Bovendien hebben de meeste gebouwen het einde van de technische levensduur bereikt, wat nog eens extra bijdraagt aan het rommelige en verwaarloosde karakter van het park. De transformatie van Marslanden moet zich ook richten op het sterk terugdringen van het aantal opstallen. Bij voorkeur wordt gekomen tot één centraal kleed-/clubgebouw.
- Ruimtelijke kwaliteit: De transformatie moet ertoe leiden dat de ruimtelijke kwaliteit op en rond het park sterk wordt verbeterd. Daarmee wordt bedoeld:
 - Herstel van zichtrelaties op het park, logische situering van velden en voorzieningen ten opzichte van elkaar en interne logistiek.
 - Het realiseren van recreatieve voorzieningen op het park, tussen en langs velden en banen.
 - Een open relatie van het park met de omgeving, bestaande uit relatief lage hekwerken rondom het park, meerdere entrees, zichtrelaties tussen park en omgeving en directe verbinding met de voorzieningen voor onderwijs en zorg.

Dominante leefstijlen in het directe verzorgingsgebied van Marslanden zijn de postmodernen en kosmopolieten. De dominante huishoudens zijn de jonge digitalen en modale koopgezinnen. Het betreft over het algemeen inwoners die van zichzelf de motivatie hebben om te bewegen. Het accent van het park komt daarmee minder te liggen bij sportstimulering, maar meer bij het tegemoet komen aan de wensen van die inwoners:

- Nieuwe en uitdagende sporten moeten voldoende aan bod komen (de voorziening van Thor is wat dat betreft een 'schot in de roos').
- Andere lidmaatschapsvormen kunnen worden geïntroduceerd (lidmaatschap van het park).
- Recreatieve voorzieningen op en rond het park die het gedachtengoed van multisport mogelijk maken. In dat geval kunnen sportieve arrangementen worden aangeboden voor eigenlijk alle bevolkingsgroepen.

Voor de georganiseerde sport zal Marslanden moeten beschikken over 2 voetbalvelden, een multifunctioneel rugbyveld en voorzieningen voor korfbal, tennis, dit aangevuld met recreatieve voorzieningen. De stichtingskosten hangen vanzelfsprekend sterk af van het ontwerp en de mate waarin bestaande velden/banen gehandhaafd blijven. Wij raming de kosten op circa € 4,8 miljoen (exclusief BTW, tennis, kantine, bestuurskamer). Daarbij is geen rekening gehouden met mogelijke herontwikkingsopbrengsten. Het sportpark Marslanden zal immers fors kleiner worden.

Figuur 30: Voorbeeld van multifunctioneel rugbyveld.

DE VERBINDING

In het Stadsdeel West is behoefte aan meer voorzieningen voor sport en bewegen in de openbare ruimte voor jeugd en jongeren. Op het sportpark De Verbinding is behoefte aan meer samenhang (ruimtelijk en inhoudelijk) tussen de verschillende onderdelen van het park.

Beide behoeftes kunnen ‘hand in hand gaan’ als de verschillende onderdelen (voetbal, tennis, korfbal) door middel van een groenstructuur, gecombineerd met eigentijdse sporten in de buitenruimte, aan elkaar worden verbonden. De kosten van een dergelijke ingreep kunnen relatief beperkt blijven, maar zullen een grote toegevoegde waarde hebben op het gebied. De recreatieve voorzieningen worden ingezet voor jeugd, voor ouders, etc.

Het spreekt voor zich dat – indien de oplossing voor het capaciteitstekort voor voetbal in West wordt gevonden op De Verbinding – beide ontwikkelingen ‘hand in hand’ gaan.

Figuur 31: De Verbinding.

HET HOGE LAAR

De opgave op Het Hoge Laar is van een andere orde. De kwaliteit van de verschillende onderdelen van dit park/gebied is op zichzelf voldoende tot goed, met uitzondering van het deel voetbal. Bij Het Hoge Laar is het

verder vooral wenselijk dat deze onderdelen meer met elkaar in verbinding worden gebracht en dat de verbinding met het buitengebied wordt verbeterd.

Het gaat vooral om de herinrichting van het gebied tussen HC Zwolle en de accommodatie van AV PEC (parkeerplaats bij HC Zwolle en de omgeving Luttekeweg en Urksteeg). Het is op dit moment niet of nauwelijks mogelijk om de kosten voor een dergelijke ingreep te ramen. Nader onderzoek is nodig om de haalbaarheid verder in kaart te brengen en de aard en de omvang van de ingrepen. Pas dan kan worden vastgesteld of de voordelen opwegen tegen de investeringen.

Figuur 32: Zone tussen AV PEC en HC Zwolle.

Daarnaast is een betere verbinding (fysiek, maar vooral qua programmering) met de wijken AA-landen en Holtenbroek wenselijk. Gezien de bevolkingssamenstelling van die wijken zal de programmering zich moeten richten op sportstimulering voor alle leeftijdsgroepen (Holtenbroek) en ouderen (AA-landen).

ZUID

Voor het Stadsdeel Zuid zijn er twee opties om te komen tot een sportieve omgeving. De eerste optie ligt in de combinatie van De Siggels met de ontwikkeling van de huisvesting van het Primair Onderwijs in Zuid. Op een steenworp afstand van dat park zijn twee scholen voor Primair Onderwijs gevestigd. In Zuid is sprake van overcapaciteit van scholen, die nog verder toeneemt. Afhankelijk van de keuzes m.b.t. het Primair Onderwijs kan een ruimtelijke verbinding worden gemaakt tussen het park en het onderwijs (inclusief de bijbehorende binnensport).

Een min of meer vergelijkbare mogelijkheid doet zich voor bij Jo van Marle. Ook in de buurt van dat park zijn scholen gevestigd. Bij het sportpark is ook een openbaar park gevestigd. De combinatie van onderwijs, sportpark en park biedt ook kansen.

OOST

Voor de sportzone Oost in het algemeen en De Pelikaan in het bijzonder worden geen fysieke ingrepen voorgesteld.

5.9 PRIORITEITEN

In dit hoofdstuk zijn tal van maatregelen beschreven. Elk van die maatregelen is op zichzelf zinvol, maar vanzelfsprekend is het maatschappelijke effect van de ene maatregel groter dan de ander. Ook de financiële en andere gevolgen verschillen per maatregel. 'Last-but-not-least' geldt de gemeente Zwolle niet over de financiële middelen beschikt om alle maatregelen uit te voeren.

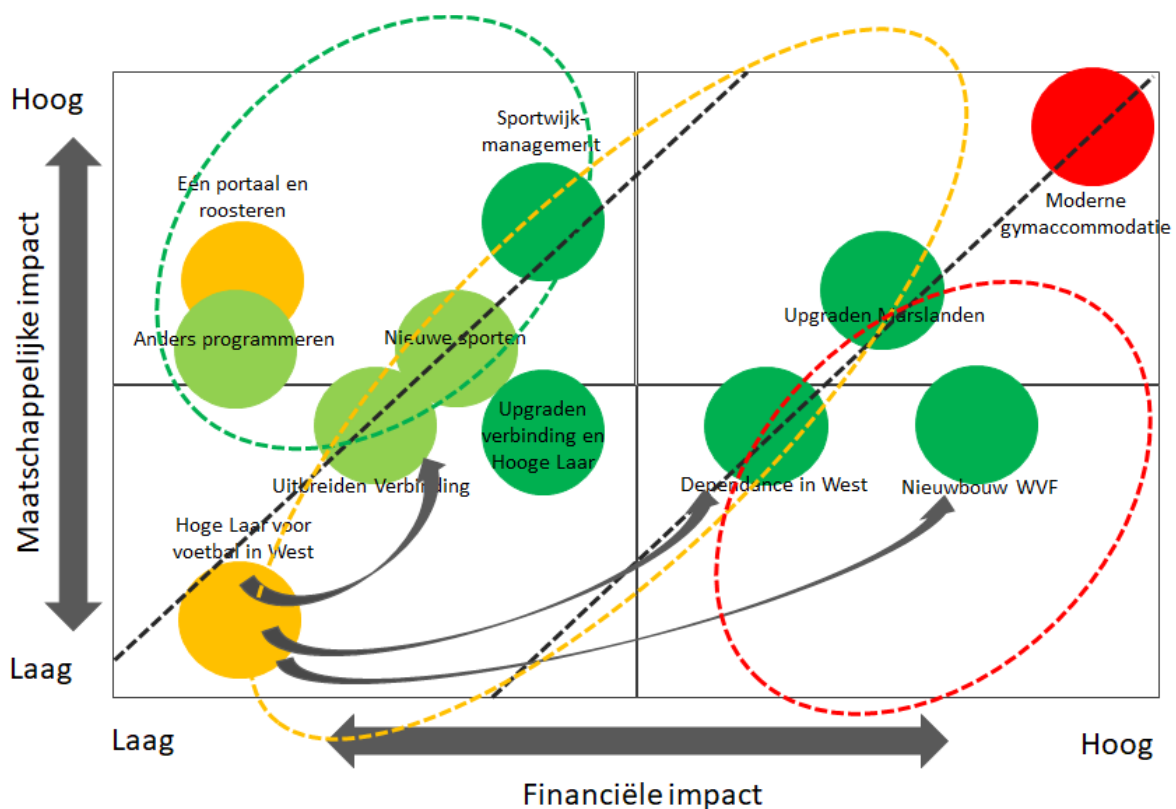
Om de gemeente zicht te geven op een prioriteitsstelling zijn alle maatregelen door ons beoordeeld aan de hand van de volgende aspecten:

- De maatschappelijke effecten: Per maatregel is gekeken hoe groot het maatschappelijk effect is als deze wordt ingevoerd (aard en omvang van de groep), de mate van urgentie (wat gaat er mis als de maatregel niet op korte termijn wordt ingevoerd) en de passenheid bij gemeentelijke beleidsuitgangspunten.
- De financiële impact van een maatregel als gevolg van investeringen en/of structurele exploitatiekosten.
- De haalbaarheid, waarbij is gekeken naar de mate waarin de gemeente afhankelijk is van derden, de mate waarin ruimtelijke beperkingen kunnen worden verwacht en of er voldoende draagvlak is bij de stakeholders.

De resultaten van deze beoordeling is weergegeven in de volgende figuur. In de figuur is elke maatregel als een bolletje weergegeven en gepositioneerd aan de hand van:

- De horizontale as, die schematisch de financiële impact weergeeft (van laag tot hoog).
- De verticale as, die schematisch de maatschappelijke impact weergeeft (van laag tot hoog).
- De kleur van het bolletje dat de haalbaarheid weergeeft (donkergroen is hoog, rood is laag).

Figuur 33: Zicht op prioriteiten

LINKSBOVEN, HOGE PRIORITEIT

Linksboven in de figuur staan de maatregelen die relatief de minste kosten met zich meebrengen en waarvan de maatschappelijke impact gemiddeld tot hoog zijn. Het betreft 'één portaal, roosteren', anders programmeren, het sportwijkmanagement, de introductie van nieuwe sporten en het 'uitbreiden van De Verbinding'. Deze maatregelen zouden een hoge prioriteit kunnen krijgen.

MIDDEN, GEMIDDELTE PRIORITEIT

Middenin de figuur zijn enkele maatregelen opgesomd die hetzij weinig kosten met zich meebrengen, maar ook weinig maatschappelijk rendement zullen hebben, of juist hoge kosten met weinig of onvoldoende rendement. Twee van die maatregelen zijn eigenlijk opties van hetzelfde (Hoge Laar als overloop voor voetbal West, of

'dependance in West). Drie maatregelen hebben betrekking op het upgraden van sportieve omgevingen (Marlanden, Verbinding en Hooge Laar). Daarvoor geldt een gemiddelde tot forse maatschappelijke impact hebben, maar ook forse investeringen.

LAGE PRIORITEIT

Een lage prioriteit heeft nieuwbouw van een accommodatie voor WVF. De investeringen wegen niet op tegen de maatschappelijke impact.

MODERNE GYMACCOMMODATIE

Een status aparte heeft de ingreep moderne gymaccommodatie. Het maatschappelijk effect is groot, maar de investeringen waarschijnlijk ook. Daarbij geldt dat de omvang en herkomst van die investeringen op dit moment niet kunnen worden ingeschat. Veel hangt ook af van de reductie van het aantal gymzalen die gepaard kan gaan met deze ingreep. Voorgesteld wordt om de prioriteit van deze maatregel nog verder te laten afhangen van het Strategisch HuisvestingsPlan voor het onderwijs.

BIJLAGE 1: GESPREKSPARTNERS

Naam	Instelling
Freddy Eikelboom	WRZV-hallen
Roel Veeninga	Sporthal Zuid
Daphne de Vries	Gemeente Zwolle, onderwijs
Gert Rave	Gemeente Zwolle, onderwijshuisvesting
Bertus Jeensma	Gemeente Zwolle, sport
Thijs Keuper	Sportservice Zwolle
Aart Janssen	Gemeente Zwolle, sport
Martijn Mellema	Sportservice Zwolle
Jaco van Gent	Deltion College Sport
Jan Wiegiers	Deltion College Sport
Erna van Dijk	Gemeente Zwolle, sociale domein
Thomas van de Staak	Landstede – CSE
Wouter de Haas	Bedrijfsleider On Campus
Marco Hart	Vivente
Frans Steine	OOZ
Alle wijkmanagers	Gemeente Zwolle
Robbert Jan Sluiter	Gemeente Zwolle/ICS
Leontien Thewissen	Sportservice Zwolle
Froukje Idsardi	Gemeente Zwolle, Kenniswerker
Martijn Walgien	Wijz
Loes Boetes	Sportservice Zwolle
Simone van Loenen	Gemeente Zwolle, speelplekken
Peter van Saane	Gemeente Zwolle, openbare ruimte en parken
Olaf ten Thij	Hockeyclub Zwolle
Lars Polling	TC '91
Linda de Leeuw	Korfbal Oranje Zwart
Jeroen van Ettehoven	VV WVF
Jan Pap	Be Quick '28
Harro Velthuis	VV SVI/MVO De Siggels

Jan Nijhuis	Stichting Sportpark Marslanden
Cor-Jan Bruggeman	TV PAF
Robbert Bonsink	Sportservice Zwolle
Grace Brok	Sportservice Zwolle
Marcus Jan Schiere	Sportservice Zwolle

BIJLAGE 2: SAMENSTELLING PROJECTGROEP EN KLANKBORDGROEP

Projectgroep

Daphne de Vries

Gert Rave

Serge Westerdiep

Bertus Jeensma

Aart Janssen

Yolande Slagman-Duthler

Erna van Dijk

Froukje Idsardi

Simone van Loenen

Peter van Saane

Klankbordgroep

Freddy Eikelboom

Roel Veeninga

Bertus Jeensma

Aart Janssen

Thijs Keuper

Martijn Mellema

Jaco van Gent

Jan Wiegers

Hans Roman

Wouter de Haas

Robbert Jan Sluiter

Martijn Walgien

Jan Nijhuis

Harro Velthuis

BIJLAGE 3: QUICK-SCAN SPORTHALLEN

INLEIDING

Wij hebben de financiële jaarstukken ontvangen van de Stichting Sporthal Zuid, de Stichting Sporthal WRZV, Het Anker (Sportservice Zwolle) en Rechterland BV (Landstede Sportcentrum). De jaarstukken zijn door ons heringedeeld naar onze systematiek van indelen van inkomsten en kosten (voor de onderlinge vergelijkbaarheid en de vergelijking met andere sporthallen in onze benchmark). Dat houdt in dat wij de inkomsten en exploitatiekosten vergelijken zonder de subsidies en zonder de eigenaarslasten.

HET EXPLOITATIERESULTAAT

Het exploitatieresultaat van de sporthallen in Zwolle kan de toets der kritiek meer dan doorstaan. De verschillende beherende instellingen blijken alle in staat om de exploitatiekosten grotendeels of meer dan geheel te dekken met eigen inkomsten (verhuur, horeca). Dat is niet gebruikelijk. De meeste sporthallen in Nederland hebben te maken met exploitatietekorten, die doorgaans door de gemeente worden afgedekt.

In de volgende tabel zijn de exploitatieresultaten van de hallen uitgedrukt in een drietal kengetallen en vergeleken met een groep van andere Nederlandse sporthallen. De volgende kengetallen zijn weergegeven:

- Het resultaat per m² sportvloer. Dit kengetal ontstaat door de inkomsten uit verhuur en horeca te verminderen met alle exploitatiekosten en het resterende getal te delen door het vloeroppervlak van de sportvloer(en).
- Het resultaat per gebruiksuur: Ook bij dit kengetal worden in eerste instantie de kosten afgetrokken van de inkomsten en wordt het dan resterende getal gedeeld door het aantal hele sporthaluren waarop de hallen bezet zijn.
- Het dekkingspercentage, dat ontstaat door de inkomsten (verhuur, horeca) te delen door de totale exploitatiekosten.

De resultaten van de andere sporthallen zijn weergegeven in kwartielen (1^e kwartiel, mediaan, 3^e kwartiel). Deze begrippen hebben de volgende betekenis: Stel, de sporthallen in Zwolle worden vergeleken met 100 andere sporthallen. De exploitatieresultaten van die andere 100 sporthallen worden dan in een volgorde geplaatst van laag naar hoog (van slecht naar goed). Sporthal nummer 25 in die volgorde is het 1^e kwartiel, sporthal nummer 50 is de mediaan en sporthal nummer 75 is het derde kwartiel. De slechts scorende 25 accommodaties en de best scorende 25 accommodaties worden dus buiten de vergelijking gehouden. In sporttermen: het 1^e kwartiel is 'degradatiegevaar', de mediaan is de 'middenmoot', het 3^e kwartiel is de 'subtop'. In de volgende tabel zijn de kengetallen voor Zwolle weergegeven alsmede de resultaten van de benchmark.

Tabel 9: Exploitatieresultaten sporthallen Zwolle vergeleken.

Resultaat	Sporthal Zuid	WRZV	Landstede	Het Anker	1 ^e kwartiel	Mediaan	3 ^e kwartiel
Per m ² sportvloer	€ 3,73	€ 33,02	€ 90,26	€ -12,97	€ -35,48	€ -24,52	€ -5,33
Per gebruiksuur	€ 2,53	€ 19,41	€ 39,05	€ -6,69	€ -25,32	€ -14,33	€ -3,79
Dekkingspercentage	102%	127%	143%	91%	64%	77%	94%

Uit de tabel blijkt dat alle sporthallen in Zwolle een dekkingsgraad hebben die hoger is dan toe doen gebruikelijk. Het dekkingspercentage van Landstede is uitzonderlijk goed, dat van de WRZV-hallen zeer goed en dat van Sporthal Zuid en het Anker goed. Zonder de eigenaarslasten laten drie van de vier hallen een exploitatieoverschot zien, wat niet gebruikelijk is. Ook de resultaten per vierkante meter sportvloeroppervlak en de resultaten per gebruiksuur zijn (fors) beter dan te doen gebruikelijk.

HOGE INKOMSTEN

De belangrijkste oorzaak van de goede exploitatieresultaten is dat de inkomsten van de hallen in Zwolle veel hoger zijn dan wij normaliter aantreffen. Die hoge inkomsten hebben de volgende oorzaken:

- **Tarieven:** De tarieven voor het gebruik van een sporthal liggen in Zwolle fors hoger dan elders in den lande. In Zwolle bedraagt het tarief inmiddels ruim € 70,-- per uur. In de meeste hallen in Nederland bedraagt het tarief circa € 45,-- per uur.
- **Bezetting:** Al eerder in deze notitie is vermeld dat het gebruik van de sporthallen de toets der kritiek goed kan doorstaan. Een goede bezetting (aantal verhuurde uren) maal een hoog tarief zorgen er beide voor dat de inkomsten uit de verhuur van de hallen relatief hoog zijn.
- **Overige verhuur:** De uitzonderlijk hoge inkomsten van Landstede worden ook veroorzaakt door verhuur van fitness, kantoorruimte, et cetera. Dat maakt de exploitatieresultaten van Landstede minder goed vergelijkbaar.
- Met uitzondering van Het Anker wordt de horeca in eigen beheer geëxploiteerd en zijn de horeca-inkomsten aanzienlijk.

In de volgende tabel zijn enkele kengetallen weergegeven die uitdrukking geven aan de inkomsten van de hallen in Zwolle, wederom vergeleken met onze benchmark.

Tabel 10: Inkomsten sporthallen Zwolle vergeleken.

Inkomsten	Sporthal Zuid	WRZV	Landstede	Het Anker	1 ^e kwartiel	Mediaan	3 ^e kwartiel
Inkomsten per m2 sportvloer	€ 165,24	€ 153,59	€ 302,15	€ 139,63	€ 61,60	€ 81,49	€ 90,62
Inkomsten verhuur	€ 101,53	€ 118,97	€ 191,81	€ 139,63	€ 52,78	€ 73,16	€ 89,14
Inkomsten overig	€ 1,39	€ 2,61	€ 27,75	€ -	€ 5,83	€ 9,92	€ 12,71
Bruto-marge horeca	€ 38,91	€ 18,64	€ 55,02	€ -	€ 16,92	€ 17,38	€ 20,23
Inkomsten per fte personeel	€ 65.248	€ 122.462	€ 189.084	€ 133.581	€ 74.503	€ 82.044	€ 91.306
Inkomsten per gebruiksuur	€ 112,05	€ 90,28	€ 130,71	€ 72,04	€ 47,83	€ 49,39	€ 52,17

IETS HOGERE KOSTEN

De exploitatiekosten van de sporthallen in Zwolle zijn iets hoger dan wij normaliter aantreffen. Dat wordt vooral veroorzaakt door hogere personeelskosten. Dat vindt op zijn beurt weer zijn oorsprong in de wijze van exploitatie van de horeca. De horeca wordt overwegend in eigen beheer geëxploiteerd, wat vanzelfsprekend leidt tot meer personele inzet en hogere personeelskosten. De energiekosten zijn – voor zover bekend – normaal. De schoonmaakkosten zijn in twee accommodaties relatief hoog, maar worden in die accommodaties gecompenseerd door iets lagere personeelskosten.

In de volgende tabel zijn de kosten uitgedrukt in kengetallen en vergeleken met onze benchmark. Daarbij is enig voorbehoud op de cijfers van Het Anker op zijn plaats. Voor deze accommodatie vindt nog overleg plaats tussen gemeente en SportService Zwolle over de toerekening van kosten naar Het Anker.

Tabel 11: Exploitatiekosten sporthallen Zwolle vergeleken.

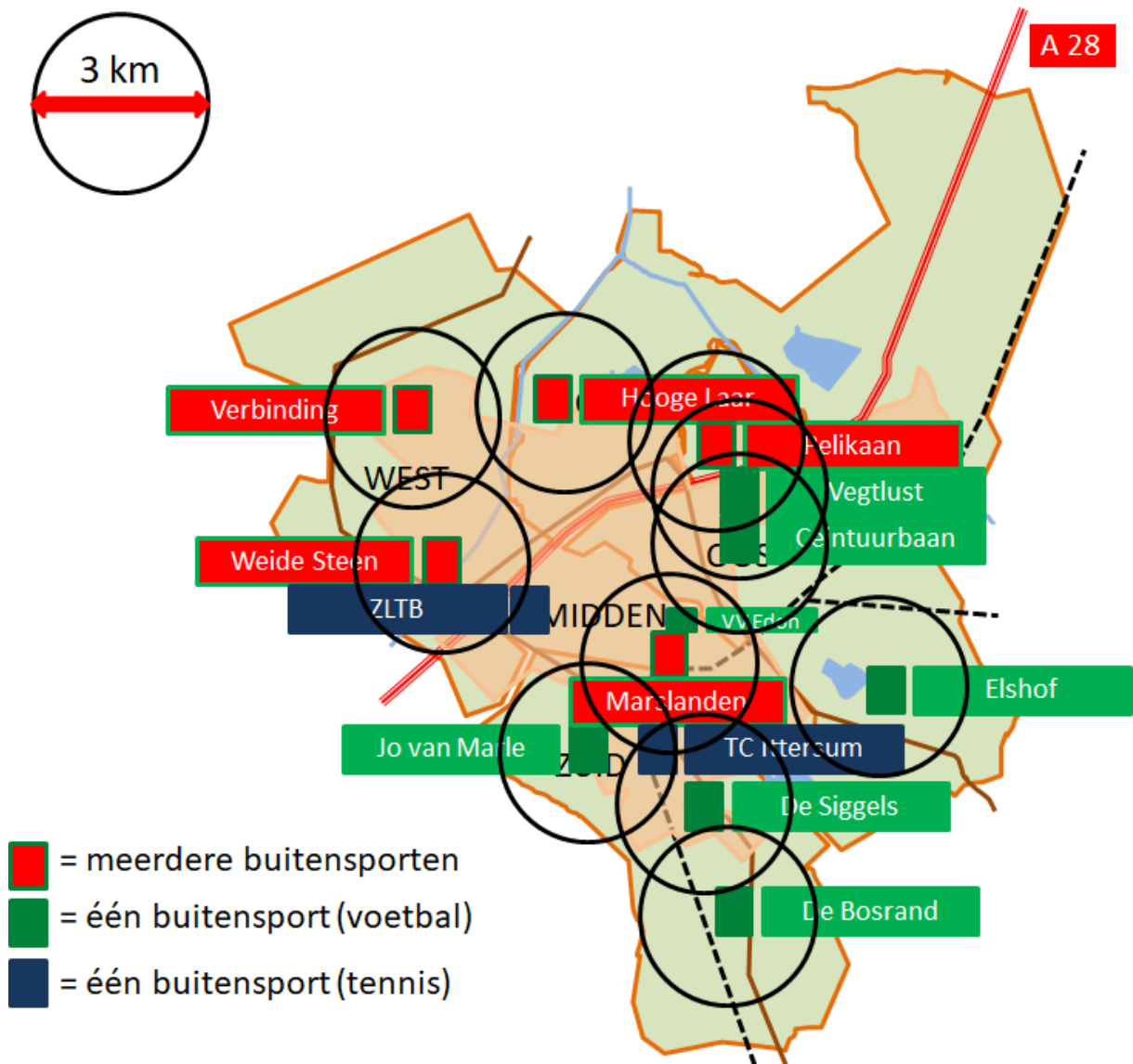
Kosten	Sporthal Zuid	WRZV	Landstede	Het Anker	1 ^e kwartiel	Mediaan	3 ^e kwartiel
Exploitatiekosten							
Per m ² sportvloer	€ 161,51	€ 120,57	€ 211,88	€ 152,61	€ 91,31	€ 103,89	€ 112,86
% van de inkomsten	98%	78%	70%	109%	120%	131%	131%
Personeelskosten							
Per m ² sportvloer	€ 85,86	€ 60,27	€ 63,51	€ 47,08	€ 37,98	€ 38,49	€ 44,04
% van de inkomsten	52%	39%	21%	34%	43%	49%	54%
% van de kosten	53%	50%	30%	31%	35%	37%	41%
Energiekosten							
Per m ² sportvloer	€ 15,69	€ 25,00	€ -	€ 21,87	€ 19,53	€ 24,95	€ 34,44
% van de kosten	10%	21%	0%	14%	18%	24%	33%
Onderhoud en schoonmaak							
per m ² sportvloer	€ 19,82	€ 10,96	€ 84,93	€ 83,66	€ 13,59	€ 14,07	€ 27,47
als % van de kosten	12%	9%	40%	55%	13%	13%	26%

BIJLAGE 4: BEWEGEN IN HET SOCIALE DOMEIN

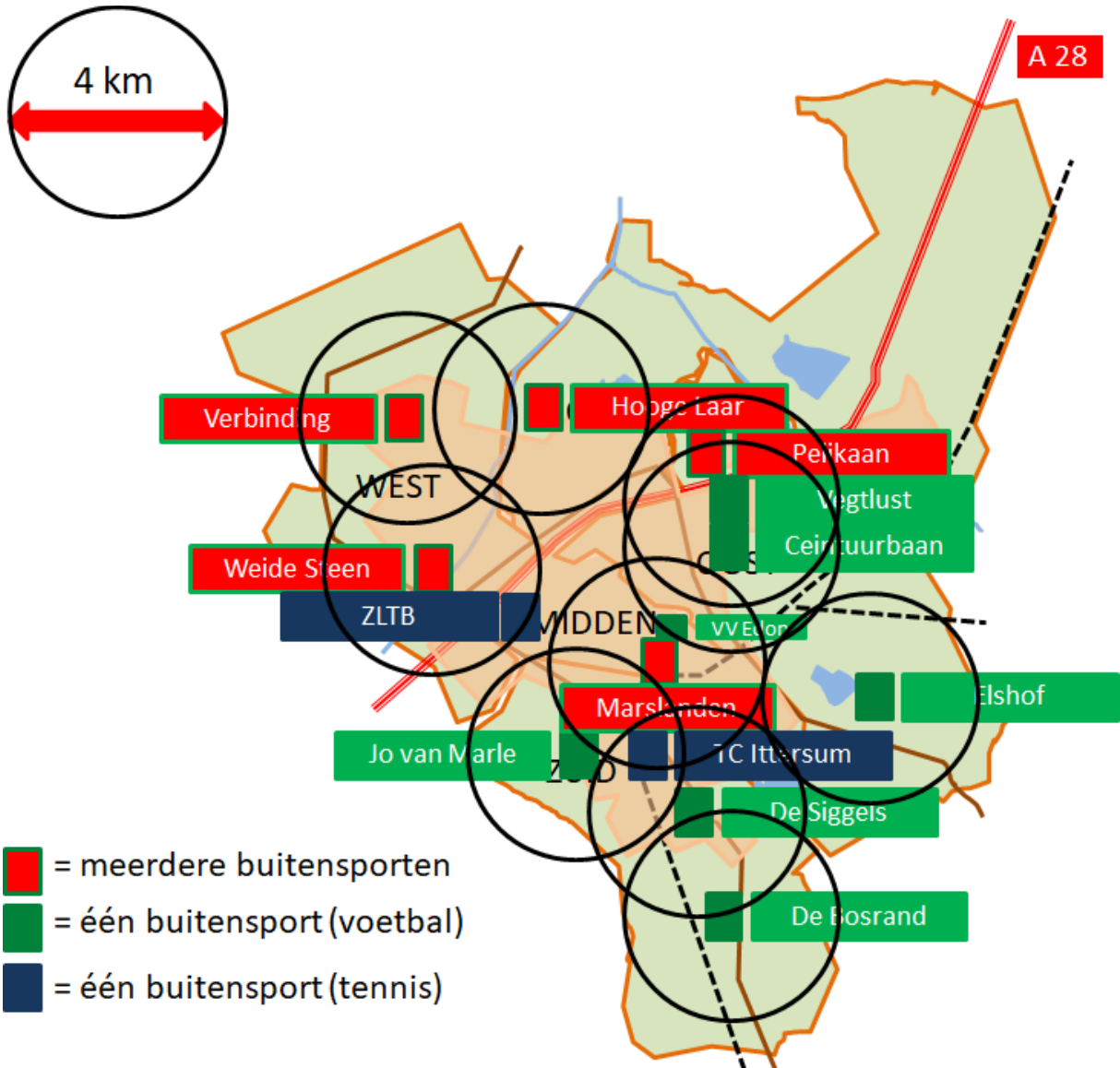
																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									</
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----

BIJLAGE 5: SPREIDING BUITENSPORT

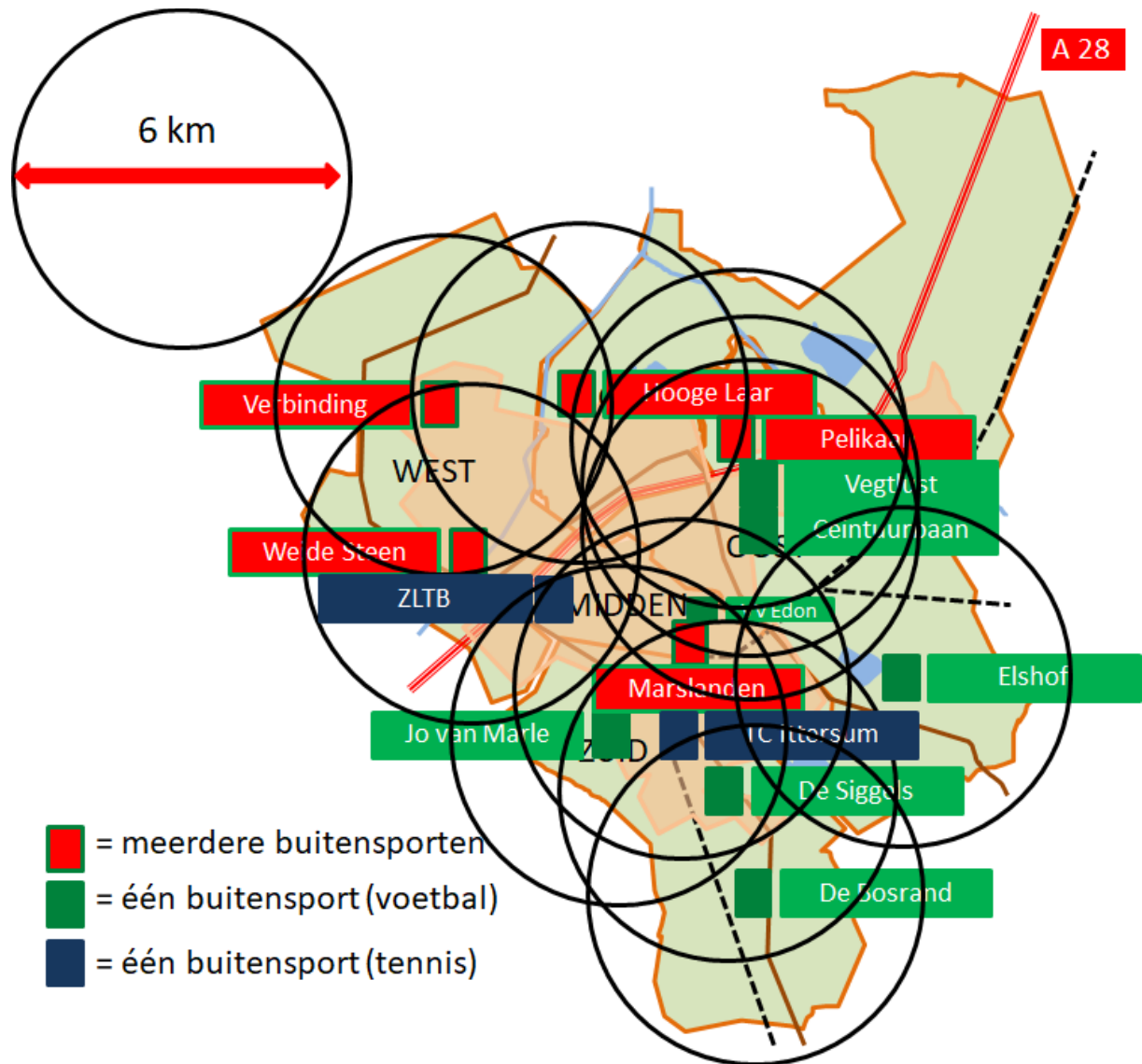
VOETBAL

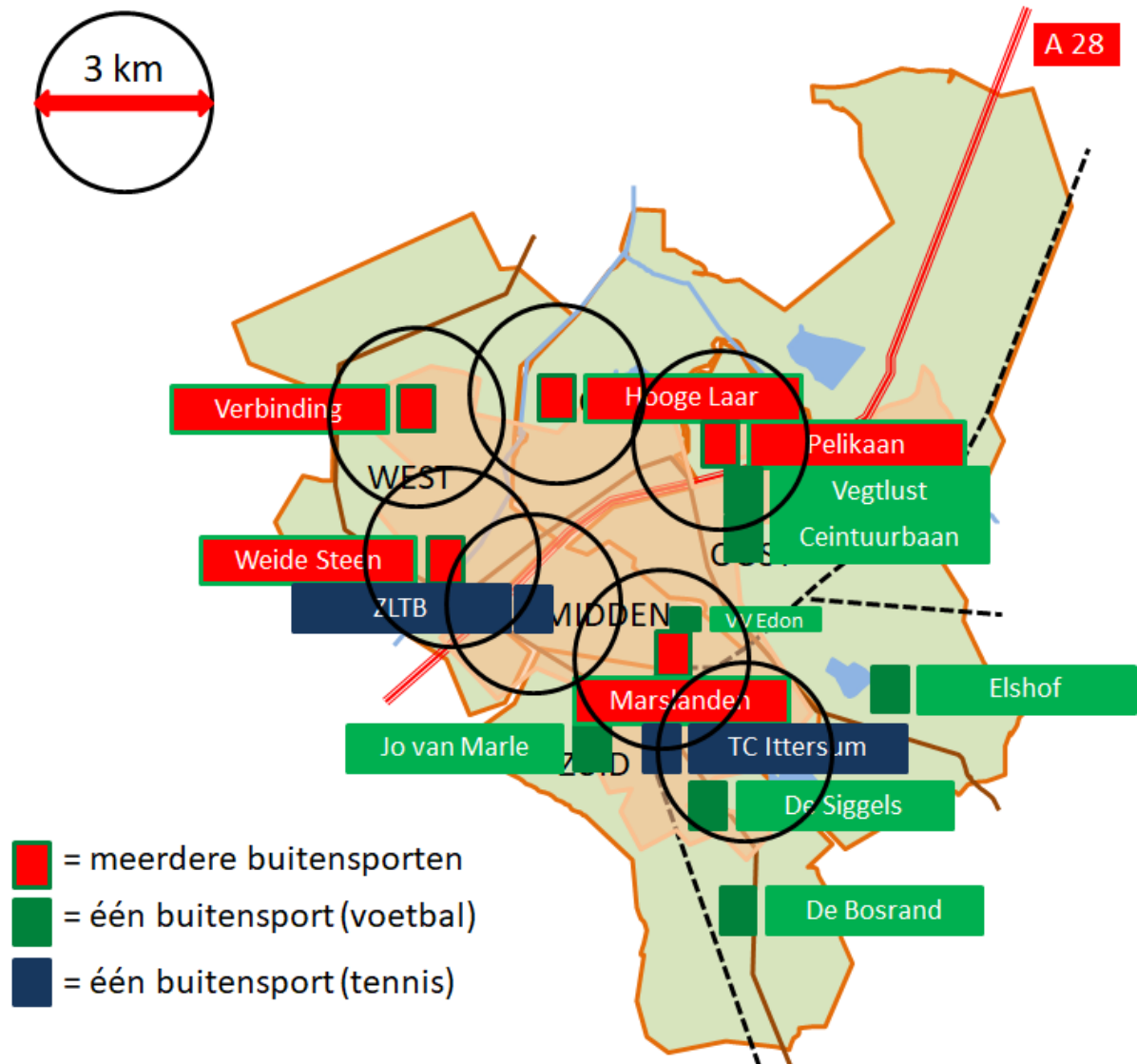
VOETBAL

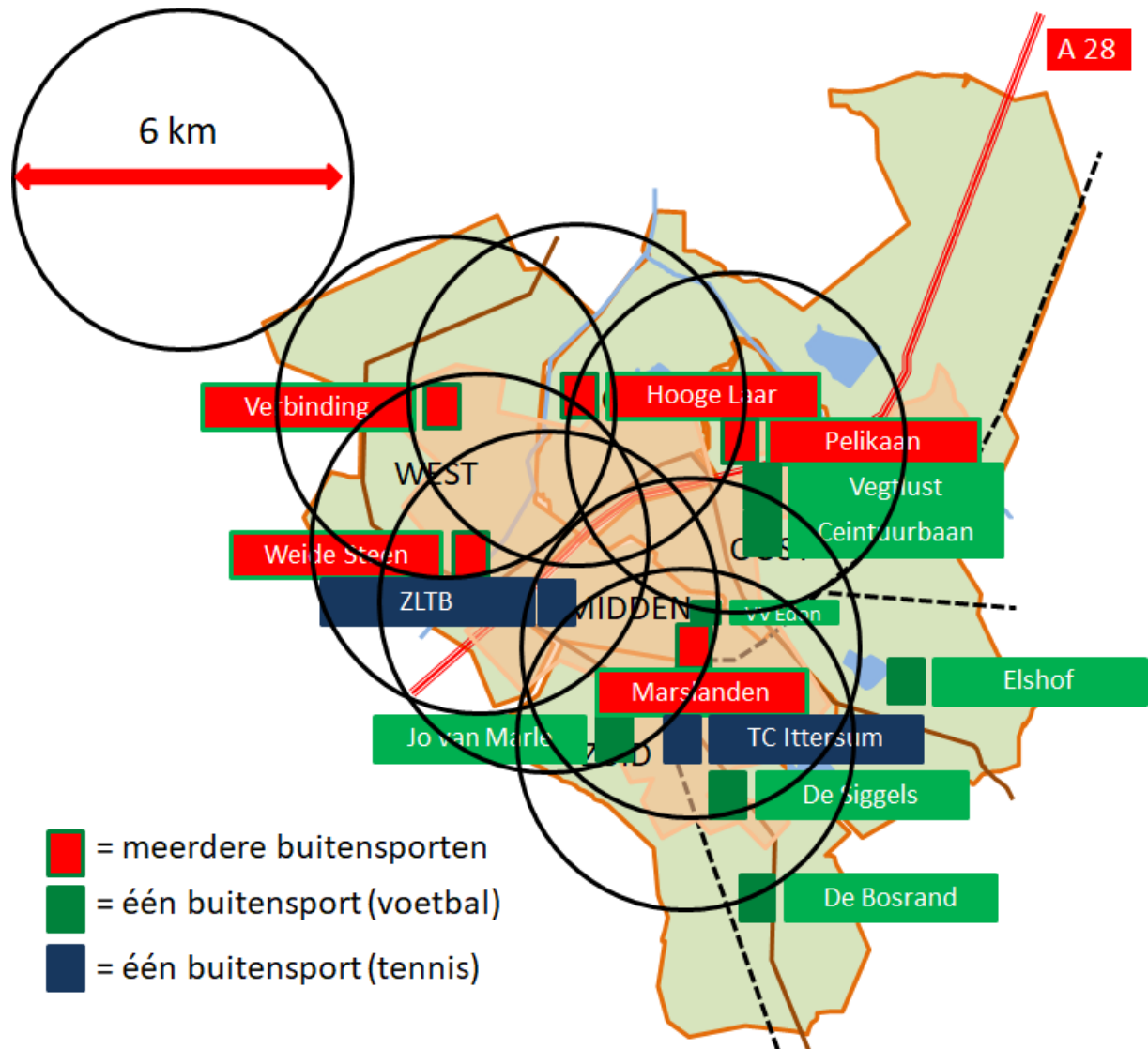
VOETBAL

TENNIS

TENNIS

BIJLAGE 6: HEATMAPS SPORTEN IN DE BUITENRUIMTE

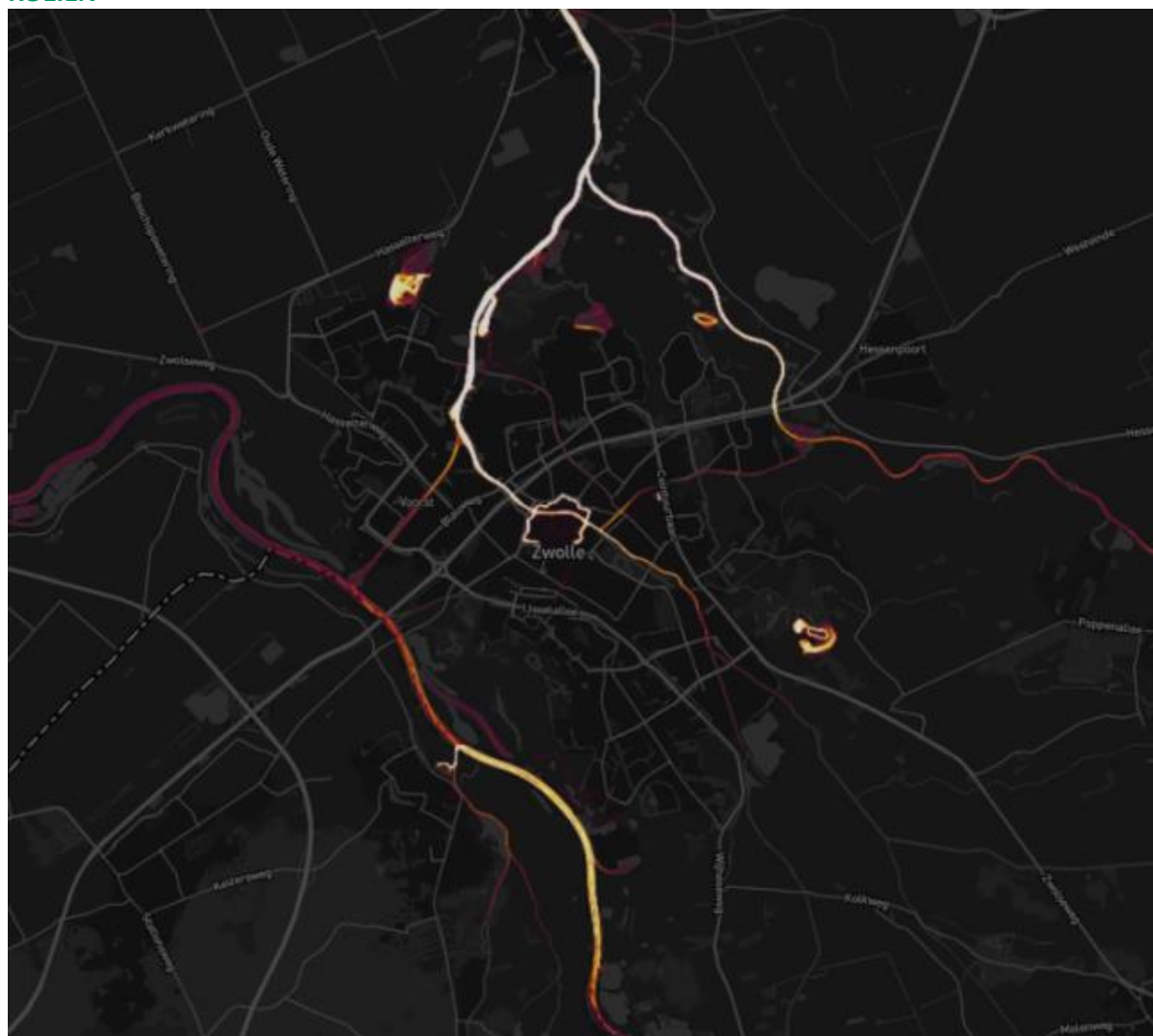
RENNEN

FIETSEN

ROEIEN

BIJLAGE 7: LEEFSTIJLEN VAN MOTIVATION

Als afzonderlijk document toegevoegd

BIJLAGE 8: VERSLAG BIJEENKOMST MET SPORTVERENIGINGEN

VERSLAG BIJEENKOMST

Donderdag 12 september 2019

Locatie: Indoor Skate Centrum Zwolle

DOEL EN OPZET VAN DE BIJEENKOMST

In een fraai decor kwamen ruim 60 vertegenwoordigers van zo'n 35 sportverenigingen bijeen om de resultaten van het project Actualisatie Sportaccommodatiebeleid Zwolle te bespreken. Het doel van de avond was om inzicht te geven in de belangrijkste sterke en minder sterke punten van het huidige accommodatiebeleid en om op een interactieve wijze met elkaar in gesprek te komen over de kaders voor het toekomstige beleid. Hiervoor is de avond als volgt opgezet:

5. Inloop
6. Opening en korte toelichting Indoor skatepark
7. Presentatie uitkomsten onderzoek door Hospitality Group
8. Eerste interactieve deel
9. Korte pauze (en verwerken uitkomsten deel 1)
10. Tweede interactieve deel
11. Afsluiting en napraten

DEEL 1 VAN DE AVOND

Na een welkomstwoord van onze gastheer presenteert Dick Leijen de bevindingen van het onderzoek in vogelvucht. Achtereenvolgens wordt ingegaan op vraag 'Wat gaat er goed?', 'Wat kan er beter?' en 'Wat zou er anders kunnen/moeten?'.

Aanwezigen mogen tijdens de presentatie vragen stellen, maar door de grote opkomst blijft het aantal vragen tijdens de presentatie beperkt. De interactie komt echter volledig op gang tijdens het interactieve deel. Na de presentatie wordt aan alle deelnemers de vraag gesteld in hoeverre men het eens of oneens is met de beelden over sport, bewegen en sportaccommodaties in Zwolle.

Aan alle deelnemers worden de volgende twee vragen gesteld:

- Wat zijn de drie belangrijkste onderwerpen/opmerkingen/conclusies uit de presentatie waar je het zeer mee eens bent?
- Wat zijn de drie belangrijkste onderwerpen/opmerkingen/conclusies uit de presentatie waar je:
 - Het niet mee eens bent.
 - Of waar je je zorgen over maakt.
 - Of die je hebt gemist.

Gelet op het aantal aanwezigen wordt er gekozen voor een werkwijze dat de deelnemers per vereniging de antwoorden op een groene post-it (vraag 1) en een rode post-it (vraag 2) schrijven. Per post-it één antwoord. De antwoorden worden massaal opgeschreven en ingeleverd. Per persoon levert deze werkwijze in totaal 6 antwoorden op, waarmee we in het vervolg van de avond aan de slag kunnen.

Onderaan het verslag treft u een opsomming aan van alle gegeven antwoorden op de hier gestelde vragen. In de pauze zijn alle antwoorden geclusterd en gecategoriseerd. Uit alle antwoorden komen de onderstaande hoofdthema's naar voren, waarmee we in deel 2 van de avond verder kunnen:

Onderwerpen waar deelnemers het mee eens zijn:

- Multifunctioneel
- Sportparkmanagement / ondernemerschap
- 1 loket
- Meer samenwerking op sportpark
- Goede verdeling van aanbod (kwantitatief)
- Beleid
- Demografische ontwikkelingen
- Ontwikkeling van aanbod/parken
- Ongeorganiseerd sporten

Onderwerpen waar deelnemers het niet mee eens zijn, of waar zorgen over zijn of zaken die gemist worden :

- Vraag-/aanbodvergelijking
- Huurtarieven
- Beheer/exploitatie/budget
- Voortbestaan kleine verenigingen
- Wantrouwen in politieke besluitvorming
- Het onderzoek zelf
- Integratie/ samenwerking
- Wielervedbaan/ skeelerbaan
- Te veel loketten
- Tennishal
- Vrijwilligers

DEEL 2 VAN DE AVOND

Na een korte pauze presenteren we de bovenstaande onderwerpen aan de deelnemers. Bij enkele onderwerpen wordt om een korte toelichting gevraagd aan de indiener. Dit levert een aardige discussie en goede verdieping van het onderwerp op. De deelnemers voelen zich vrij om op elkaar te reageren en hebben de mogelijkheid aanvullende punten naar voren te brengen. Over de volgende onderwerpen is een toelichting gevraagd aan de deelnemers:

ONDERWERPEN WAAR MEN HET MEE EENS IS

Samenwerking en multifunctionaliteit

De aanwezigen benadrukken de noodzaak van samenwerking van verenigingen op en rond de verschillende accommodaties. Die samenwerking heeft betrekking op inhoud (samen meer betekenen voor de inwoners van Zwolle), maar ook op beheer en exploitatie.

ONDERWERPEN WAAR MEN HET NIET MEE EENS IS/ZORGEN OVER MAAKT

Vraag-/aanbodvergelijking

Bij sommige deelnemers is de indruk ontstaan dat de vraag-/aanbodvergelijking in hun ogen te beperkt is. Bij hen leeft de vrees dat deze vergelijking te ‘mathematisch’ is aangepakt. Meer concreet:

- De vergelijking lijkt alleen cijfermatig te zijn gemaakt op basis van landelijke ontwikkelingen en met onvoldoende oog voor de specifieke situatie in Zwolle.
- De vergelijking lijkt zich vooral gericht te hebben op de bestaande voorzieningen. De indruk leeft dat er onvoldoende gekeken is naar ‘witte vlekken’ (wat is er nog niet aan accommodaties in Zwolle waar wel behoefte aan zou zijn).

Zo wordt door één van de verenigingen aangegeven dat de wielervedbaan in het rapport ontbreekt. Er ligt in het rapport te veel focus op de grotere verenigingen en sporten, terwijl de behoefte aan een (nieuwe) wielervedbaan zeker groot is. Ook wordt er gereageerd op de bezetting van de zalen. In de avonden en met name in de piekuren is de vraag volgens meerdere verenigingen groter dan het aanbod.

Huurtarieven

Er wordt ook een toelichting gegeven op het onderwerp huurtarieven. Vooral de binnensportverenigingen geven aan dat de tarieven van zalen en velden niet of onvoldoende belicht zijn in de presentatie. Volgens sprekers ligt de huidige huurprijs in Zwolle hoger dan in omliggende plaatsen en is de verhouding tussen prijs en kwaliteit niet op orde. Dit wordt gemist in het rapport en de presentatie.

Beheer/exploitatie/budget

De deelnemers maken zich zorgen over het beschikbare budget om plannen al dan niet te kunnen invoeren. Men vraagt zich af of er voldoende financiën zijn om de voorstellen daadwerkelijk te kunnen realiseren.

Voorbestaan kleinere verenigingen

De kleinere verenigingen missen een actief ondersteuningsbeleid vanuit de gemeente Zwolle. De kleine verenigingen maken zich zorgen over hun voortbestaan (voldoende leden, voldoende vrijwilligers, voldoende financiën) en zouden graag zien dat de gemeente (al dan niet via Sportservice Zwolle) hen actiever gaat ondersteunen, ook om een gevarieerd aanbod van sporten in Zwolle in stand te houden.

PRIORITEITEN

Het tweede deel gaat verder met het waarderen (of scoren) van de groene (deelnemers zijn het eens) en rode (deelnemers zijn het oneens, hebben zorgen of missen iets) onderwerpen. Aan de deelnemers wordt de volgende vraag gesteld:

- Welke groene en rode onderwerpen vinden jullie het meest belangrijk voor het vervolg en moeten zeker terug komen in de definitieve nota en/of vervoluitwerking?

Iedere deelnemer krijgt 4 post-its en mag bij zowel de groene als de rode 2 post-its plakken. Dit levert de volgende scores en ranking op.

GROEN	SCORE	ROOD	SCORE
Multifunctioneel	16	Wielervedbaan/skeelerbaan	15
Sportparkmanagement / ondernemerschap	14	Huurtarieven	15
1 loket	10	Voortbestaan kleine verenigingen	14
Meer samenwerking op sportpark	9	Vraag-/aanbodvergelijking	7
Goede verdeling van aanbod (kwantitatief)	5	Beheer/exploitatie/budget	6
Beleid	5	Tennishal	5
Demografische ontwikkelingen	4	Integratie/samenwerking	4
Ontwikkeling van aanbod/parken	4	Het onderzoek zelf	2
Ongeorganiseerd sporten	-	Wantrouwen in politieke besluitvorming	1
		Te veel loketten	-
		Vrijwilligers	-

Naar aanleiding van de scores krijgen de deelnemers de ruimte om te reageren op de scores en/of om extra toelichting. Hier wordt door enkele deelnemers gebruik van gemaakt. De volgende opmerkingen zijn gemaakt:

- Een verrassende uitkomst van de avond is de hoge score voor de wiel-/skeelerbaan. De wens om te komen tot een dergelijke voorziening wordt nogmaals benadrukt en het grote aantal 'stemmen' is een krachtig signaal.
- Nogmaals worden de hoge tarieven in vooral de binnensport onder de aandacht gebracht en de drukte in de hallen tijdens de populaire avonduren.
- Ook wordt er gevraagd naar het vervolg van het proces en wat er met de feedback die vanavond is besproken wordt omgegaan. Met de input van de avond zal het eindrapport nog op een aantal punten worden aangevuld of aangepast, waarna het definitieve eindrapport zal worden aangeboden aan de gemeenteraad. Dit verslag wordt als bijlage bij het eindrapport opgenomen.

Tot slot wordt gezamenlijk geconcludeerd dat de opzet van de avond een prettige en goede manier was om de reacties en zorgen op te halen.

AFSLUITING AVOND

De avond wordt afgesloten met een aantal voortgangsafspraken.

OPSOMMING VAN ALLE ANTWOORDEN

VRAAG 1: WAT ZIJN DE DRIE BELANGRIJKSTE ONDERWERPEN/OPMERKINGEN/CONCLUSIES UIT DE PRESENTATIE WAAR JE HET ZEER MEE EENS BENT?

- Aanbod grote zalen
- Aanbod grote hallen (1/2 sportveld minimaal) is te klein en sportzalen (79) te groot. Dit aanpakken.
- Spreiding accommodaties (herkenning)
- Goede verdeling aanbod
- Vermindering gymzalen
- Saneren gymzalen
- Rugby groei + zomer leaguerugby, meer velden + kleedkamers, ruimte op sportpark beperkt.
- Minder kleine zalen, méér grote hallen
- Vermindering aantal gymzalen (79 is veel!)
- Kwaliteit gymzalen moet omhoog

- Sportparken met parkmanagement in plaats van Sportservice Zwolle
- Sportparkmanagement met voldoende budget, bevoegdheden en verantwoordelijkheden
- Binnensportaccommodatiemanager (tussen de regels door gelezen) zal zorgen voor betere afstemming en bezetting.
- Versnippering en kleinschaligheid heeft ook positieve kanten (zie deze hal)
- 1 gezamenlijk clubhuis per sportpark

- Versnippering exploitatie en beheer accommodaties
- Centraal roosteren
- 1 loket
- Eén loket voor huur zalen
- Eén loket
- AirBnB voor vrije/beschikbare / centraal boeken
- Eén loket voor aanvraag sportaccommodatie

- Multifunctionele sportparken
- Multifunctionele accommodatie
- Multifunctioneel sportpark Marslanden
- Multifunctioneel sportpark
- Benadering van sportparken (ook binnen) als centrale multifunctionele ontmoetingsplek
- Multifunctionele sportparken en accommodaties
- Ontwikkelen samenhang bewegen en spel op de parken (multifunctioneel)
- Gymzalen omturnen naar multifunctionele binnensportaccommodaties zorgt voor meer flexibiliteit in gebruik
- Sportaccommodaties multifunctioneler maken
- Meer samen
- Flexibele (opblaas??) hallen gefaciliteerd (of gefinancierd) door gemeente

- Groei stadshagen in beeld
- Voorspelling demografische ontwikkeling
- Afname jeugdleden (herkenning)

- Visie sport en sportstad
- Zwolle sportstad
- Weergave wijze van financiering
- Duidelijke gebracht
- Gemeente professioneel met sport

- SSZ

VRAAG 2: WELKE ONDERWERPEN VONDEN JULLIE MINDER GOED (ONDERBELICHT, ONEENS, ONHERKENBAAR, ONTBREKEND) IN DE PRESENTATIE OVER DE ACCOMMODATIEVISIE?

- Te veel versnippering, meer integraal samenwerken
- Integratie met zorg, onderwijs en andere sectoren op sportpark
- Integralere samenwerking binnen gemeente
- Te veel loketten sportaccommodaties
- Politiek polderen, geen keuzes maken
- Kiezen met emotie en niet met verstand
- Door politiek polderen
- Wie stuurt sportpark management aan?

- Veldhuur gebaseerd op kostprijs, voor ons gevoel huur te hoog
- Zaalhuur is niet besproken. Zwolle is duurder dan veel andere gemeenten
- Kosten zaalhuur lopen te veel uiteen
- Accommodaties betaalbaar maken door externe sporten/ evenementen
- Zorgelijk; zelf onderhoud sportpark. Terugtrekkende beweging gemeente.
- Budget onvoldoende.
- Zorgelijk: exploitatie sportpark kleine vereniging
- Huur capaciteit hoog -> zaalhuur nog hoger, niet acceptabel
- Huur hoog.
- Zorgen om budget en dreigend tekort. Staat niet in verhouding.
- Zorgen: financiële lasten beperken. Doorontwikkelen kleine sportverenigingen. (vb. seniorenbadminton WIJSZ niet te financieren door vereniging.

- Geen inzicht gegeven in exploitatie van de hallen -> Geen bestaansrecht voor binnensport
- Toekomstige rol van verenigingen bij gebruik, betalen & onderhoud nog diffuus.
- Bezuinigingsplan: Huurverhoging staat haaks tegenover visie bewegen (stijgende lijn sport)

- Geen aandacht voor een wielervedstroom
- Wielervedstroom
- Geen tennishal (permanent)
- Tennis is monosport (ondergrond), dus bevindt zich aan de (verkeerde) kant van de discussie (multisport). Maar wel knelpunten in west.
- Zorgen; wegdrücken van kleine verenigingen door de grote.
- Actieve ondersteuning van accommodatie -> kleinere buitensporten
- Ondersneeuwen kleine verenigingen
- O.a. uitbreiding van en veiligheid skeelerbaan.

- Beschikbaarheid ruimte (t.b.v. binnensport)
- Beschikbaarheid sporthal winterseizoen; naar onze mening veel te weinig
- Straal van 4 km geldt alleen voor grote sporten
- Conclusie overschot gymzalen te veel gebaseerd op huidige behoefte (piekbelasting)
- Zaalruimte en de verdeling daarvan is nu een probleem
- Bezetting van de zaal is nu niet in orde. Nu is het niet mogelijk om 's avonds een hal te huren, omdat er geen capaciteit is in avonden
- Vraag < behoefte klopt niet. Behoefte binnen is groter, zeker in de avonduren.
- Te weinig goede indoor accommodaties

- Toekomstige groei in Oost niet benoemd
- Middengroep tieners krimpt, tieners + rennen/plannen. Zou een wezenlijke impact kunnen hebben.

- Groei in zwolle west groter dan benoemd (tennis) – zie presentatie TC'91 stadshagen
- Zorgelijk: afname leden – leegloop dorpen
- Gemist: typische voorbeelden in steunen waar het goed (samenwerkende multisport) is geregeld
- Meer ondernemersgeest toestaan / belonen. Niet straffen.
- Tijdspanne tot 2030 is te beperkt
- Te matematische benadering
- Waar is de financiële paragraaf? Consequenties onduidelijk.
- Hoe uit te voeren: nu al tekort aan vrijwilligers
- Beschikbaarheid en hoeveelheid vrijwilligers
- Gaan er niet teveel sporten onder 1 noemer, bijv. 'gym'
- Eigen clubhuis in landstede hal
- Veilig buiten sporten
- Bereikbaarheid accommodaties (parkeren en fietsers)
- Beleid op buitenlocaties?
- Prioriteitenstelling accommodatiebeleid 1^e 5 jaar